

'Wie zijn toekomst in Nederland ziet, moet Nederlands leren'

De Nederlandse taal in het politieke discours in een periode van onrust om nationale identiteit

Samenvatting

De rol van taal voor identiteitsconstructie en natievorming is al decennialang bevestigd in (internationale) politieke en maatschappelijke discoursen (Blommaert, 2006; Brand & Van der Sijs, 2007; Ehlich, 2010; Stokes, 2017). Het jaar 2007 in Nederland stond in het teken van 'onrust' rondom nationale identiteit en tijdens de zoektocht naar het antwoord op de vraag 'Wij zijn wij?' werd de taal sterker dan ooit tevoren benadrukt. Herbeleving van de (nationale) identiteit en nationalisme in een dynamische en snel globaliserende wereld kan verschillende vormen van identiteitsconstructie teweeg brengen (De Hart & Versantvoort, 2019; Leerssen, 2015). Taal bleek voor 'de Nederlander' een prominente rol te spelen in deze periode van onrust en identiteitsconstructie (SCP, 2019).

In dit onderzoek is bekeken hoe de link tussen de Nederlandse taal en nationale identiteit weerklinkt in de Handelingen uit het parlementaire jaar 2006-2007, door een kritische discoursanalyse aan de hand van het driedimensionale model van Fairclough (1995). Er is gekeken naar de tekstuele typering van 'taal' en 'identiteit', verwijzingen naar andere discoursen en de verschillende visies van actoren om tot een breder begrip te komen van het functioneren van dit politieke discours.

Uit de resultaten is gebleken dat de taal tekstueel vooral werd getypeerd aan de hand van scheidslijnen en een nadruk op het *moeten leren spreken* en *beheersen* van taal. Zowel 'taal' als 'identiteit' werden voornamelijk besproken in het discours rondom *inburgering in de Nederlandse maatschappij*. Taal werd daarbij vooral besproken als een vereiste voor het verkrijgen van 'Nederlanderschap'.

Het toe-eigenen van taal werd gezien als de voornaamste voorwaarde voor slagingskansen in de samenleving en de nummer één ingang naar het verwerven van correct 'Nederlanderschap'. In het politieke debat in het Nederlandse Parlement werden taal en nationale identiteit dan ook nauw verbonden. Het nationalisme is in dit discours echter civiek van aard (Leerssen, 2015), omdat de niet-Nederlander kan kiezen voor het overnemen van de gedragsregel die in dit discours cruciaal wordt geacht voor de Nederlandse identiteit; het spreken van taal. De taalideologie (Ten Thije, 2020) lijkt dan ook *één natie, één taal*. Voor het ontrafelen van de Nederlandse taalideologie is het vruchtbaar meerdere discoursen te onderzoeken.

¹ Lectr. (n.d.). *Taal om te onderscheiden* [Illustratie]. Geraadpleegd op 8 april 2020, van <https://search.lectr.be/nl/cartoon/onderscheiden>

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
1. Inleiding	5
2. Context	6
2.1 Wat verbindt De Nederlander?	6
2.2 Nederlandse identiteit en taal	7
2.3 Onrust in het jaar 2007	8
2.4 Institutionele setting: Handelingen	9
2.5. Relevantie en hoofdvraag.....	12
3. Theoretisch kader	14
3.1 Identiteit.....	14
3.2 Nationale identiteit.....	15
3.3 Taal als drager van nationale identiteit	16
3.4 Discours	17
3.5 Kritische Discoursanalyse.....	18
3.6 Driedimensionaal model	18
4. Corpus en methode	21
4.1 Corpusverzameling.....	21
4.2 Methode en operationalisering.....	24
5. Resultaten	29
5.1. Tekstuele dimensie: predicatie-analyse	29
5.2 Discursieve dimensie; intertekstualiteit	36
5.3 Sociale dimensie	39
6. Analyse & Discussie	48
6.1 Tekstuele dimensie.....	48
6.2 Discursieve dimensie.....	49
6.3 Sociale dimensie	49
6.4 De eigenheid van taal.....	50
6.5 Het belang van beheersing door spreken	50

6.6 Taal ~~in~~ is de maatschappij	51
6.7 Taal ~~en~~ is identiteit	52
7. Conclusie & Evaluatie	53
7.1 Beantwoording hoofdvraag.....	53
7.2 Evaluatie & Beperkingen.....	53
7.3 Vervolgonderzoek.....	54
Literatuurlijst	56
Bijlage 1: Voorbeelden Handeling-pagina's.....	61
Bijlage 2: Analyse tekstuele dimensie	64
Bijlage 3: Analyse discursieve dimensie	80
Bijlage 4: Analyse sociale dimensie.....	93
Bijlage 5: Uitwerking Handelingen	107

1. Inleiding

Wat verbindt ons aan andere mensen of onze omgeving? Het voelen van 'identiteit' is dynamisch (Hall, 1997). Nationalisme en nationale identiteit zijn, vooral in een periode van internationalisering, nog abstractere begrippen. Een multiculturele samenleving en andere invloeden van 'buitenaf' hebben effect op het identiteitsgevoel van een individu en een gehele natie. Taal is wereldwijd misschien wel het belangrijkste bindmiddel voor identificatie en saamhorigheidsgevoel en construeert tegelijkertijd ook dergelijke identiteiten. De link tussen de Nederlandse taal en het voelen van identiteit is zonder meer wel een heel speciale. De taal als bindmiddel nummer 1 voor de Nederlander, staat in dit onderzoek dan ook centraal.

Debatten over 'identiteit' en het belang van de Nederlandse taal in de maatschappij kennen een lange historie. In 2007 werd echter voor het eerst gepleit voor het opnemen van de Nederlandse taal in de Grondwet en zijn enkele andere maatschappelijke ontwikkelingen aan te wijzen die duiden op 'onrust' rondom nationale identiteit. Wat is er gebeurd rond het jaar 2007, opdat juist de eigen taal als drager van nationale identiteit weer grootschalig op de Nederlandse maatschappelijke én politieke agenda kwam? En op welke manier kwam die visie naar voren in het parlement, die historisch gezien altijd iets te zeggen heeft gehad over taal? Om die vraag te beantwoorden schetst dit onderzoek de visie op de Nederlandse taal en identiteit in de Parlementaire Handelingen, de verslagen van parlementaire debatten, uit de periode 2006 – 2007.

In het volgende hoofdstuk staat de context omtrent 'Nederland en taal' centraal. Daarnaast wordt het maatschappelijk discours van het jaar 2007 bekeken en de institutionele setting besproken. Na de context volgt de relevantie voor het onderzoek, die uitmondt in de vraagstelling. In het theoretisch kader sta ik stil bij theorievorming en onderzoek rondom 'taal en identiteit'. Na de theoretische bespreking volgt de verantwoording van de onderzoeksmethode. De resultaten worden in hoofdstuk 5 gepresenteerd. De resultaten worden daaropvolgend geanalyseerd en bediscussieerd in het licht van de theorie. Afsluitend volgen de conclusie en evaluatie van het onderzoek.

2. Context

Dit context-hoofdstuk is erop gericht te verduidelijken wat de link is tussen de Nederlandse taal en het voelen van identiteit. Dat deze link niet enkel een Nederlands fenomeen is, komt later aan bod. De speciale verbintenis die de Nederlander met zijn of haar taal voelt, verdient echter toelichting over hoe deze twee al decennia lang hand in hand gaan. Hierna is er speciale aandacht voor het jaar 2007, waarin de discussie rondom nationale identiteit fors toenam met alle gevolgen van dien. Afsluitend bespreek ik de institutionele setting waarin dit onderzoek plaatsvindt.

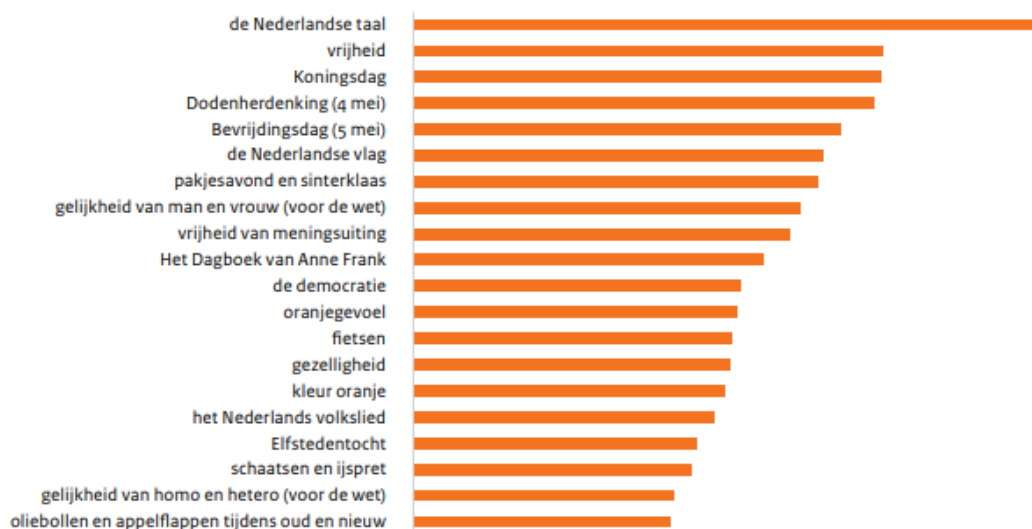
2.1 Wat verbindt De Nederlander?

In 2019 verscheen het onderzoeksrapport van het Sociaal Cultureel Planbureau onder de titel 'Denkend aan Nederland'. Aanleiding voor dit onderzoek is de discussie over begrippen als 'nationale identiteit' en een 'thuisgevoel' (SCP, 2019, pp. 3). De discussie over wat Nederland is en wat Nederlanders bindt speelt al tientallen jaren, maar wordt sterk gevoed door (onder andere) de toenemende rol van de Europese Unie, globalisering en de komst van migranten.

Voor het onderzoek van het SCP is een grootschalige enquête uitgevoerd onder 5000 Nederlanders en zijn er focusgroepen gevormd waarbinnen interviews zijn gehouden. De deelnemers werd gevraagd wat volgens hen 'identiteit' is, wat typerend is voor Nederland en waarmee men zich verbonden voelt, of juist niet. Het onderzoeksrapport, dat bestaat uit 18 hoofdstukken, geeft inzicht in de beleving van identiteit en verbinding in de Nederlandse samenleving. Speciale aandacht gaat dus uit naar de denkbeelden van en over de Nederlander zélf.

Op de vraag 'Wat vindt u het meest typerend voor Nederland?' is het antwoord 'de Nederlandse taal'. De taal is voor de Nederlander typerender dan nationale feestdagen, fietsen of de Nederlandse vlag. Bij de vraag naar het zelfbeeld van 'de Nederlander' over zijn of haar eigen land, (Leerssen, 2015) komen aspecten als 'vrijheid' en 'gelijkheid van man en vrouw' in beeld. Toch spant ook hier 'de Nederlandse taal' de kroon, met een nog grotere voorsprong op nummer twee uit de lijst (Figuur 1).

**Wat draagt het meest bij aan het gevoel van verbondenheid met Nederland?
De twintig hoogst scorende items***
(personen van 16 jaar en ouder, uitkomsten gewogen voor steekproefkenmerken)

Figuur 1: Wat draagt het meest bij aan verbondenheid? (SCP, 2019)

Volgens het onderzoek is het grootste deel van de ondervraagden van mening dat er zoiets bestaat als 'de' Nederlandse identiteit. Wat de Nederlanders in elkaars armen drijft, blijkt volgens hen zelf dus met stip het spreken van de taal. Gevolgen door globalisering, zoals verengelsing van de taal, worden tevens eerder gezien als bedreiging dan verrijking; de collectieve identificatie door taal steekt de kop op bij invloeden van buitenaf (De Hart & Versantvoort, 2019). De periode rondom 2019 is trouwens niet de eerste keer dat de Nederlander zich druk maakt over (nationale) identiteit en de taal centraal staat; tijd voor een historisch overzicht.

2.2 Nederlandse identiteit en taal

In 2007 werd, vanwege 'onrust in alle geledingen van de maatschappij' (Van Balen ea., 2007), het Jaarboek voor Parlementaire Geschiedenis geheel gewijd aan de 'Worsteling met de nationale identiteit'.

Dick Pels (2007) geeft in zijn bijdrage aan het jaarboek een historisch overzicht van nationale identiteit in Nederland en de invloed hiervan op het heden. De Ontzuiling steunde op een eenheidsgedachte, waarin het vaderland werd gezien als lotsgemeenschap op basis van 'bloed en bodem'. Loyaliteit en de zuivering van 'volksvreemde elementen' kwam centraal te staan (Pels, 2007). Deze gedachte zien we volgens hem ook in hedendaagse tijden van Europeanisering en globalisering. Nationaliteit staat wederom gelijk aan loyaliteit, waardoor

men scheidlijnen zou kunnen gaan trekken tussen 'volkseigen' en 'volksvreemd'. In een tijd van verandering en Europese identiteitsconstructie is het mogelijk dat Nederland krampachtig vasthoudt aan een 'oud-patriottische zucht naar politiek enkelvoud en nationale soevereiniteit'.

Taal is een bindmiddel dat kan bijdragen aan het saamhorigheidsgevoel van een natie (Leerssen, 2015). In hun bijdrage bespreken Brand & Van der Sijs de discussies die vanaf 1876 in het Nederlandse parlement gevoerd zijn over taal. In die debatten over de Nederlandse taal werd niet altijd een link gelegd tussen taal en (het voelen van) nationale identiteit. Na de Tweede Wereldoorlog werd de Nederlandse taal nog besproken in context van een sterke, internationale positie in de wereld. Het belang van de Nederlandse taal werd voor het eerst onderstreept in 2007 in het regeerakkoord van het kabinet Balkenende IV: "De overheid bevordert het eenvoudig en zorgvuldig gebruik van het Nederlands als bestuurstaal en cultuur- en omgangstaal en legt daartoe het Nederlands vast in de Grondwet [...]" (CDA ea., 2007, pp.38).

Hoe kan het dat de taal als drager van nationale identiteit weer grootschalig op de politieke agenda kwam aan het begin van de 21e eeuw? Waarom verschoof de nadruk van een sterke positie in de wereld door het gebruik van het Engels, naar een sterke connectie met eigen land, door het belang van het Nederlands te onderstrepen?

2.3 Onrust in het jaar 2007

Het jaar 2007 kenmerkt zich door opvallende acties en uitspraken omtrent 'nationale identiteit'. Naast het eerder besproken Jaarboek, zijn in een breder discours enkele andere ontwikkelingen aan te wijzen die hebben kunnen leiden tot de greep naar de verrekijker die nationalisme heet (Leerssen, 2015) en het belang van de Nederlandse taal hierbij.

Alfred Pijpers (2007) schrijft in zijn bijdrage aan het Jaarboek over de groeiende eurosceptis in Nederland vanaf 2005. De Nederlandse Europapolitiek gaat een nieuwe fase in door de afwijzing van de Europese Grondwet en "de openlijke nadruk op nationale eigenheid en belangen door het huidige kabinet" (Pijpers, 2007, p. 87). Nationale autonomie en autoriteit raakte in het gedrang door de invloed van Europeanisering en de 'Europese integratie' en deze ontwikkeling leidde tot een herleving van nationaliteitsgevoelens in de maatschappij.

De nadruk op nationale eigenheid is ook binnen de landsgrenzen te zien. De Canon van Nederland (Van Oostrom, 2006) is bijvoorbeeld in het leven geroepen omdat er te weinig aandacht zou zijn voor de historie van eigen land en de Nederlandse culturele identiteit

(Oosterbaan, 2014). Alhoewel het in eerste instantie werd samengesteld voor geschiedenisles in het lager onderwijs, heeft de canon tot veel lof en kritiek geleid (NOS, 2018). Eén punt van kritiek van Grever e.a. (2006) is het domineren van nationaal perspectief. Dit is volgens hen echter begrijpelijk, omdat deze canon is opgesteld in een geestelijk klimaat van angst voor het 'andere': angst voor globalisering, voor Europese integratie, voor migranten en voor de Islam. "Nederland heeft zich mentaal teruggetrokken achter de dijken" (Grever e.a., 2006, pp. 110).

Naast een voor herwaardering van eigen historie en identiteit heersen er in 2007 meerdere uiteenlopende meningen over wat het inhoudt 'Nederlander' te zijn. Tijdens de presentatie van het rapport van de WWR uit 2007, onder de titel *Identificatie met Nederland* (Oosterbaan, 2014), zei prinses Máxima dat ze 'de Nederlander' niet had gevonden, omdat de inwoners van het land hier te veelzijdig voor zijn (Ministerie van AZ, 2017). Aan de ene kant van het spectrum werd geroepen dat zij volkomen gelijk had, aan de andere kant heerste de mening dat zij geen recht van spreken had (Van Rijswijk, 2007) en er wel degelijk zoiets bestaat als 'De' Nederlander. Ook Van de Camp van het CDA reageerde hierop in november 2007: "Uiteraard is er een Nederlandse identiteit. Die komt tot uiting in de Nederlandse taal, de vaderlandse geschiedenis en de inzet om te werken aan een gemeenschappelijke toekomst. Op dit alles kunnen wij gewoon trots zijn." (Parlement, 2007).

Een derde voorbeeld van onrust over nationale identiteit rond 2007 is het invoeren van burgerschapsonderwijs, of 'burgerschapsvorming'. Sinds januari 2006 zijn lagere scholen en voortgezet onderwijs wettelijk verplicht om actief burgerschap en sociale integratie te bevorderen. Het gaat hierbij niet om het verkrijgen van burgerschap, maar om *hoe* een burger zich idealiter zou moeten gedragen (Ministerie van OCW, 2006). Dit burgerschapsonderwijs is in het leven geroepen om de zorgen over nationale identiteit.

2.4 Institutionele setting: Handelingen

Het parlement debatteert al decennialang over de taal- en identiteitskwesities (Brand & Van der Sijs (2007)). De onrust rondom nationale identiteit rond het jaar 2007 zou dan ook voelbaar kunnen zijn door de discussies en vergaderingen die het parlement voerde in dat parlementaire jaar. Handelingen van de Eerste en Tweede Kamer zijn de uitgeschreven resultaten van deze openbare vergaderingen. Omdat deze Handelingen letterlijk zijn getranscribeerd, zijn ze goed te gebruiken voor het nagaan van uitspraken en meningen vanuit het parlement over maatschappelijke kwesities als taal en nationale identiteit. Daarnaast zijn Handelingen voor ieder individu openlijk op te zoeken en te lezen. Dit democratische karakter maakt dat Handelingen de stempel van 'massamedium' dragen. De combinatie van een politieke

institutionele setting en het massamedia-karakter van deze teksten maakt ze uitermate geschikt voor het analyseren van een dominant discours in Nederland.

2.4.1 Politieke veld 2006-2007

Het parlementaire jaar 2006-2007 werd gevormd door Kabinet-Balkenende III (tot 21 februari 2007) en Kabinet-Balkenende IV (vanaf 22 februari 2007). Kabinet Balkenende III bestond uit de partijen CDA en VVD. Kabinet Balkenende IV uit de partijen CDA, PvdA en ChristenUnie. De samenstelling van deze kabinetten, het aantal staatssecretarissen en het aantal zetels dat de partijen hadden, staan weergegeven in Figuren 2 en 3 (Parlement.com, 2006, 2007).

	CDA	VVD	totaal
Kabinet: ministers / (staatssecretarissen)	9 / (4)	8 / (3)	17 / (7)
Tweede Kamer op 7 juli 2006	44	27	71 (47,3%)
Eerste Kamer op 7 juli 2006	23	15	38 (50,7%)

Figuur 2: Kabinet Balkenende II (Parlement, 2006)

	CDA	PvdA	CU	totaal
Kabinet tot 23 feb 2010: ministers / (staatssecretarissen)	8 / (4)	6 / (6)	2 / (1)	16 / (11)
Kabinet vanaf 23 feb 2010: ministers / (staatssecretarissen)	9 / (3)	- / (-)	3 / (-)	12 / (3)
Tweede Kamer op 22 feb 2007	41	33	6	80 (53,3%)
Eerste Kamer tot 12 juni 2007	23	19	2	44 (58,7%)
Eerste Kamer vanaf 12 juni 2007	21	14	4	39 (52%)

Figuur 3: Kabinet Balkenende IV (Parlement, 2007)

Tabel 1: Informatie Kabinet-partijen (Parlement, 2007)

Partij	Kleur	Partijprogramma	Standpunten taal en identiteit in 2006
CDA	<ul style="list-style-type: none"> • Traditie • Gespreide verantwoordelijkheid • Solidariteit • Christendemocratisch 	'Vertrouwen in Nederland, vertrouwen in elkaar'	<ul style="list-style-type: none"> - Gericht op helderheid - Verhogen van eisen verplichte inburgeringstoets
VVD	<ul style="list-style-type: none"> • Liberaal • Weinig staatsbemoeyenis • Goed onderwijs • Goede infrastructuur • Rechts 	'Een samenleving met ambitie'	<ul style="list-style-type: none"> - Taalachterstanden aanpakken - Vluchtelingen snel laten integreren - Verplichten inburgering nieuwkomers door inburgeringswet
PvdA	<ul style="list-style-type: none"> • Progressief • Sociaaldemocratisch 	'Samen sterker - Werken aan een beter Nederland'	<ul style="list-style-type: none"> - Gericht op kinderen - Minder nadruk op immigratie en veiligheid - Inburgering van iedereen, iedereen kent de Nederlandse taal en Nederlandse normen
ChristenUnie	<ul style="list-style-type: none"> • Christelijk • Progressief • Conservatief 	'Duurzaamheid voor elkaar'	<ul style="list-style-type: none"> - Taalachterstanden tegengaan - Verbieden dubbele nationaliteit

Het CDA, de VVD, de PvdA en CU waren de zittende partijen in deze kabinetten en hebben zodoende de meeste spreektijd binnen de Handelingen uit het parlementaire jaar. De relevante achtergrondinformatie over deze partijen is hierboven uitgewerkt in Tabel 1. De overige partijen die aan het woord komen en hun 'kleur' staan weergegeven in Tabel 2. De meest relevante standpunten in 2006 met betrekking tot taal en identiteit staan in beide tabellen beschreven om de positie van deze partijen binnen de context van het onderzoek te verduidelijken.

Tabel 2: Informatie overige partijen 2006-2007 (Parlement, 2007)

Partij	Kleur	Standpunten taal en identiteit in 2006
PVV	<ul style="list-style-type: none"> • Populistisch • Conservatief • Eurosceptisch 	Geschiedenis en nationale identiteit als prominent vak op alle scholen
GroenLinks	<ul style="list-style-type: none"> • Progressief • Duurzaamheid 	Uitbreiding van scholen die onderwijs, opvang en culturele activiteiten bieden
D66	<ul style="list-style-type: none"> • Sociaalliberaal 	Vroegschoolse educatie voor kinderen met een taalachterstand
SP	<ul style="list-style-type: none"> • Socialistisch, • Eurosceptisch 	Nederlands spreken verplicht bij aanvraag uitkering
SGP	<ul style="list-style-type: none"> • Reformatorisch • Bijbelse normen 	Geen

2.5. Relevantie en hoofdvraag

Nederlandse taal en identiteit gaan dus al eeuwenlang hand in hand, ook in het parlement. Toch werd de taal middels een beschermende clausule pas doorgevoerd in 2007 en werd de voorkeur voor de Nederlandse taal *ten behoeve van nationale identiteit* concreter dan ooit uitgesproken (De Hart & Versantvoort, 2019). De verhoogde status van de Nederlandse identiteitsconstructie in het politiek-maatschappelijke veld vanaf 2007 is ook merkbaar door tal van andere maatschappelijke ontwikkelingen. Deze nadruk op nationale identiteit en taal komt juist voor in een periode van actieve internationalisering van de wereld. Toch gaat de voorkeur uit naar de eigen taal omwille van een ‘worsteling met de nationale identiteit’; de Nederlander moet terug naar zijn roots.

In deze scriptie staat de wisselwerking tussen een breder maatschappelijk discours en het effect van nationale identiteit op een taalideologie centraal. De status van nationale identiteit blijkt sterk onderhevig aan de dynamische context van het maatschappelijk debat in eigen land en in de rest van de wereld. Handelingen zijn, wat breed gedragen debatten en vraagstukken betreft, een cruciale actor voor het in kaart brengen en uitspreken van dit maatschappelijk debat en het dominante discours van een land. Dit leidt tot de vraag of de link tussen taal en identiteit ook hier heerst. Maar waarom is het stellen van deze vraag belangrijk?

De Multilingualism Approach binnen interculturele communicatie (Ten Thije, 2020) bekijkt hoe een taalideologie vorm krijgt door meertaligheid, taalcontact en taalbeleid in een breder dynamisch discours. In deze scriptie bekijk ik hoe zo’n taalideologie daadwerkelijk *operationaliseert* binnen Nederland; de taalideologie en visie op meertaligheid is dynamisch

en wordt sterk beïnvloed door een breder maatschappelijk en historisch discours. Het moment dat (het spreken van) Nederlands hoog op de politieke agenda komt te staan, is niet eenduidig en wisselt door de jaren heen. Door het parlementaire debat te linken aan de maatschappelijke visie over eentaligheid, kan worden achterhaald op welke manier een specifieke visie geïmplementeerd wordt vanuit een autoritaire institutie en in hoeverre deze institutie meebeweegt met de maatschappelijke visie op een taalideologie. Daarnaast schetsen deze parlementaire debatten de visie van de Nederlander, over de Nederlander zelf; volgens de Cultural Representation Approach (Ten Thije, 2020) kan op deze manier een specifiek beeld van 'de Nederlander' worden uitgedragen dat haaks staat op andere culturele groepen. Deze scriptie probeert te achterhalen op welke manier een taalideologie heerst en hoe deze kan worden ingezet voor het creëren van een cultureel profiel of specifieke identiteit binnen een meertalige wereld.

De context en relevantie van dit onderzoek ondersteunen de aanname dat de Nederlandse taal drager en symbool van nationale identiteit is. De vraag is echter of deze link ook doorklinkt in het politieke discours van parlementaire Handelingen. De hoofdvraag van het onderzoek luidt: In hoeverre klinkt de link tussen taal en nationale identiteit door in het politieke discours zoals weergegeven in de Parlementaire Handelingen uit het parlementaire jaar 2006-2007?

3. Theoretisch kader

Allereerst een toelichting over 'identiteit' en wanneer dit fenomeen in meer of mindere mate aanwezig is in de vorm van 'nationale identiteit'. De rol van taal voor identiteitsconstructie volgt hierop en daarna worden de methodische theorieën over een 'discours' toegelicht. Afsluitend presenteer ik het driedimensionale model van Fairclough (1995) dat ten grondslag ligt aan de analyse.

3.1 Identiteit

Identiteit en het voelen hiervan is een breed begrip met nog bredere invalshoeken. Er is echter uitwerking nodig van dit begrip om hier verder mee te kunnen werken in nationale (en internationale) context.

Kortweg zijn er twee visies te onderscheiden: identiteit als een *statisch* begrip en identiteit als een *dynamisch* begrip. Een statische identiteit betreft het voelen van een connectie met een grotere groep mensen op basis van wie iemand is. Je kunt een connectie voelen tot Nederland en Nederlanders in het algemeen, omdat jij hier nou eenmaal bent geboren of woont binnen dezelfde specifieke landsgrenzen; identiteit wordt 'nationalisme' (Leerssen, 2015). Deze visie op identiteit is weinig dynamisch, omdat de groep waartoe men behoort niet afhankelijk is van individuele gevoelens, keuzes en verandering, maar van 'vaste' aspecten als geboorteland, etniciteit en woonplaats. Het is onmogelijk elke Nederlander te kennen of te spreken en iemand uit de Randstad kan drastisch anders denken dan iemand uit Twente, maar zo'n verbintenis is desalniettemin aanwezig (Anderson, 2006). De dynamische visie berust op veranderlijkheid en een diepere persoonlijke connectie met (culturele) groepen. Zo kan een vrouw, zodra zij moeder wordt, zichzelf identificeren met andere bevolkingsgroepen dan voorheen (of zichzelf zelfs afzetten van de groep 'studentes' waartoe zij eerst behoorde). Iemand die emigreert kan tevens de identiteit van het land waar hij of zij vandaan komt loslaten en zodoende een andere identiteit 'verwerven'. Het belangrijkste aspect binnen een dynamische visie op identiteit is 'betekenisgeving'; wanneer een individu ergens betekenis aan geeft, bepaalt dit waartoe hij of zij behoort (Hall, 1997). Betekenis wordt constant gecreëerd door de uitwisseling van beeld en taal in een individueel en collectief geheugen. Een identiteit is zodoende aan (maatschappelijke) processen onderhevig en staat niet vast. Daarnaast kan het maatschappelijke veld beïnvloeden wie jij bent, op basis van de representatie van en vergelijking met de 'Ander'; identificatie en identiteit zijn nauw verbonden aan contrasten.

3.2 Nationale identiteit

Nationale identiteit gaat een stap verder dan persoonlijke identiteit. In principe is die stap niet alleen de identificatie van een individu met een groep mensen, maar een bredere identificatie met de natie of het land waarin diegene leeft. In het kader van 'betekenisgeving' zijn twee belangrijke houdingen te onderscheiden ten opzichte van nationale identiteit; het determinisme en het voluntarisme. Het eerste berust op een statisch begrip van identiteit, het tweede op een dynamische visie. Het determinisme betekent dat nationale identiteit is bepaald door afkomst, bloed en geboorteplaats. Binnen deze visie voelt men dus identificatie met het gehele eigen land, omwille van etnische afkomst. Het determinisme kan leiden tot *etnisch nationalisme*; nationalistische gevoelens op basis van gemeenschappelijke herkomst. Het voluntarisme, daarentegen, houdt in dat een persoon zich graag *wil* identificeren met een natie; door culturele aspecten toe te eigenen tot de persoonlijke identiteit, kan vrijwillig een nationale identiteit gaan ontstaan (Leerssen, 2015). Het nationalisme dat kan voortvloeien uit een voluntaristische houding, noemt Leerssen (2015) *civiek nationalisme*; het wij-gevoel van (inwoners van) de natie door burgerlijke solidariteit op basis van gedragscodes en -regels die het hier en nu beschrijven, ongeacht historische bagage en tradities van de inwoners. Wat 'de' nationale identiteit precies inhoudt, treedt vaak pas op de voorgrond op momenten dat deze onder druk staat.

Volgens Joep Leerssen (2015) draait het 'nationalisme' om de strijd en vijandschap met anderen die de leden van een natie in elkaars armen drijft; zonder een vijand is er geen saamhorigheid. Nationale identiteit en solidariteit floreert om die reden juist in tijden van conflict en oorlog. Identiteit is daarom een spel van opposities; wij zijn wij, omdat we anders zijn dan jullie. Dit spel van opposities dat 'nationalisme' in specifieke tijden versterkt, hangt nauw samen met het debat over 'nationale identiteit'; het is een kwestie van betekenisgeving en identificatie in tijden van onrust of conflict.

Het Nederlandse maatschappelijk debat rondom nationale identiteit wordt beïnvloed door meerdere ontwikkelingen van buitenaf. Ontwikkelingen als europeanisering, waarin gemakkelijk een vrees voor verlies van eigenheid kan ontstaan, behoort tot één van deze invloeden (De Hart & Versantvoort, 2019). De Hart & Versantvoort (2019) zeggen dat er meerdere ontwikkelingen zijn die de frictie rondom en zoektocht naar nationale identiteit versterken; het proces van Europese eenwording en toenemende culturele diversiteit zijn twee belangrijke componenten. De visie die de Europese Unie heeft op diversiteit en meertaligheid, schroomt bijvoorbeeld niet per se met de visie van 'de natie Nederland' of een individu.

Een steeds groter wordende multiculturele samenleving, internationalisering en andere invloeden van 'buitenaf' hebben effect op het nationalisme en identiteitsgevoel van 'de Nederlander'. Leerssen (2015) beschrijft hoe deze situatie effect kan hebben op de nationale identiteit van de Nederlander; men kan deze maatschappelijke verandering bestempelen als crisissituatie. Zo'n crisissituatie door (interculturele) contacten of invloeden kan vervolgens leiden tot 'blocks' (Holliday, 2016); de Nederlander, als individu of als deel van een natie, kan een blokkade tegenkomen met betrekking tot een ander. De vraag is hoe 'Nederland' reageert op zo'n crisissituatie; worden bepaalde culturele aspecten beschermd en verdedigd of is men in staat deze los te laten en een nieuwe identiteit te vormen?

3.3 Taal als drager van nationale identiteit

De uitspraak van A.J. Slob uit 2005 benadrukt de rol van taal tijdens het vormen van nationale identiteit: "Het Nederlands is een unieke taal en daar mogen we best trots op zijn." (Brand & Van der Sijs, 2007). De 'we' in het pleidooi van Slob leek te betrekken op elke inwoner van Nederland. Blommaert (2006) betreft in zijn artikel enkele voorgaande theorieën over nationalisme. Elk van deze theorieën benadrukt het belang van taal in het proces van natievorming en identiteitsconstructie. Deze 'taal' is echter specifiek in geprinte vorm en is bedoeld om standaardtalen te laten groeien, verspreiden en vestigen door massaverspreiding. Aan deze verspreiding ligt logischerwijs een ideologie ten grondslag die wordt gevormd en gevoed door de 'conceptions of language and language use' (Blommaert, 2006, pp. 241): kwaliteit, waarde, status, functionaliteit, enzovoorts. Deze concepties leiden ertoe dat geschreven vorm hoger in aanzien staat dan gesproken vorm, 'standaardtaal' beter is dan dialect en specifieke registers beter zijn dan 'lekenregisters'.

Blommaert bespreekt drie cruciale effecten van zo'n ideologie. Ten eerste vormt een ideologie de praktische taalregimes in het onderwijs en andere instituties. Dit betekent dat een heersende ideologie beïnvloedt of bepaalt welke taal daadwerkelijk wordt 'beoefend' door de instituties van een land. Het tweede effect is dat een taalideologie identiteit kan produceren en reguleren. Hiermee bedoelt Blommaert dat de Staat optreedt als een soort beschermheer van het trio 'Taal-Mensen-Land' en daarmee een voorschrijvend ideaalbeeld geeft van de etnolinguïstische identiteit van de inwoners van een land. Het laatste effect van een heersende taalideologie is de impact op de wetenschap. Het eenduidige idee van 'de' taal leidt tot 'de' taalbeschrijving, die zowel eenduidig is en als correct wordt bestempeld ten opzichte van andere talen. Taal(ideologie), implementatie en effecten zijn op deze manier in constante wisselwerking en beïnvloeden identiteitsconstructie van een natie.

Ehlich (2010) betreft een historisch perspectief bij het beschrijven van de rol van taal in natievorming. Economische ontwikkelingen rond de 'Nieuwe Tijd' maakte van volkstalen communicatie-talen. Communicatie-talen ontwikkelden zich tot standaardtalen; zo ook in de Republiek. Men vond een nieuwe identiteit in die talen en ze werden fundamenteel voor 'Project Natie'; natievorming door een emancipatieproces dat rustte op deze Nieuwe Tijd. Taal werd hét middel voor het funderen van legitimiteit (Ehlich, 2010).

Dat taal een bindmiddel is voor identificatie en saamhorigheidsgevoel, beaamt ook Bruce Stokes (2017) die door zijn 'cross-national polls' heeft kunnen achterhalen dat de meerderheid van Amerikanen en Europeanen beheersing van de taal zien als 'cornerstone of national identity'. Geboorteplaats als vereiste voor nationale identiteit wordt door gemiddeld elk land later genoemd dan beheersing van de taal. Nederland spant zelfs de kroon in de mening *taal nummer 1*: 84% van de door Stokes ondervraagde Nederlanders vond dat taal de voornaamste vereiste was voor nationale identiteit. De uitslag van deze poll is te zien in Figuur 4. Het 'inherent' Nederlandse aspect van taal, de ideologie die eraan ten grondslag ligt en de manier waarop deze wisselwerking nationale identiteit vormt, lijkt dus sterk aanwezig in Nederland.

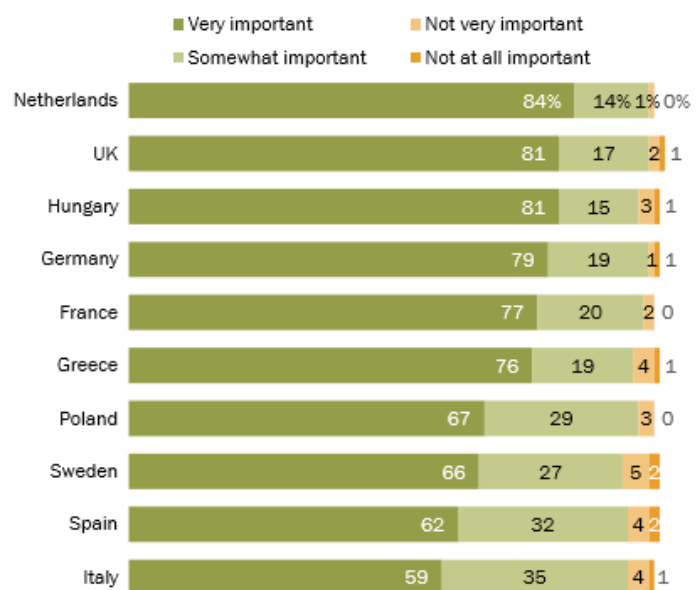
3.4 Discours

Een taalideologie gaat hand in hand met een (heersend) discours, omdat een discours een manier is om fenomenen, zoals taal, te presenteren. Een 'discours' wordt door Hall (1997) gedefinieerd als volgt:

"Ways of referring to or constructing knowledge about a particular topic or practice: a cluster (or formation) of ideas, images and practices, which provide ways of thinking about, forms of knowledge and conduct associated with, a particular topic, social activity or institutional site in society... 'Discursive' has become the general term used to refer to any approach in which meaning, representation and culture are considered to be constitutive" (Hall, 1997, pp. 6).

Ability to speak the national language viewed as very important across Europe

Being able to speak our national language is ___ for being truly (survey country nationality)

Figuur 4: Survey 'Taal als vereiste voor nationale identiteit' (Stokes, 2017)

Wat Hall hiermee bedoelt is dat een discours wordt geconstrueerd en deze constructie plaatsvindt aan de hand van representaties van ideeën en fenomenen, of; de representatie van een taalideologie. Door herhaling van representatie kan een discours gaan 'heersen' en omvormen tot een dominant discours. Zo'n dominant discours reflecteert tevens een 'ideologie'; "de mentale representaties die de basis vormen van sociale cognitie, oftewel de gedeelde kennis en attitudes van een groep" (Van Dijk, 1997, pp. 29). Een taalideologie, zoals eerder besproken, maakt ook deel uit van een bepaald discours.

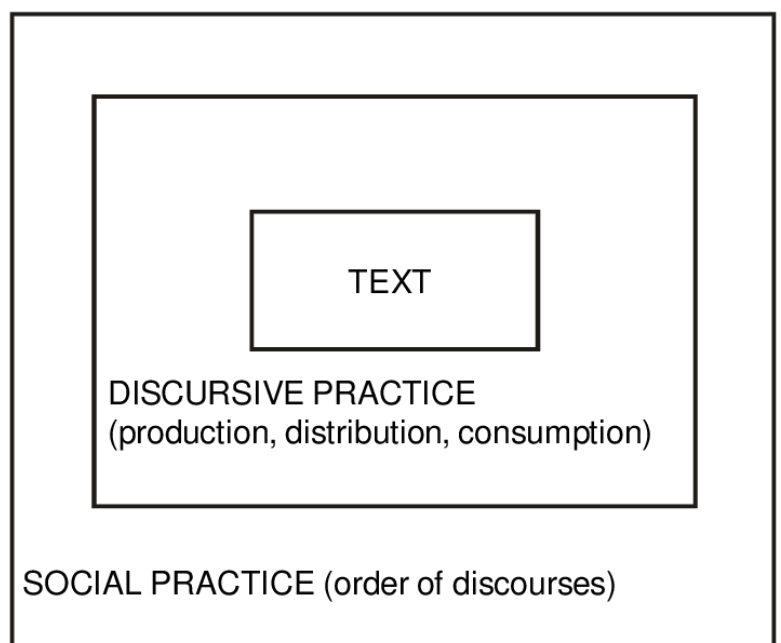
3.5 Kritische Discoursanalyse

In een discoursanalyse worden teksten kwalitatief geanalyseerd aan de hand van wat er staat, maar ook *wat* ermee wordt bedoeld en *hoe* dit tot stand komt. In dit onderzoek wordt gekeken naar de constructie van een heersende taalideologie; tekst is namelijk geen weerspiegeling van de werkelijkheid, maar construeert deze middels gezamenlijke interactie en vanuit een ingenomen perspectief (Fairclough, 1995). De notie van 'Kritisch' betreft de methodische uitwerking van het analyseren van een discours; het gaat hier specifiek om het ontrafelen en uiteenzetten van de constructies en ideologieën die aanwezig zijn in een dominant discours.

De kritische discoursanalyse in dit onderzoek probeert de constructie van taal en identiteit in Handelingen bloot te leggen en dominante discourses die hieraan ten grondslag liggen, te ontdekken.

3.6 Driedimensionaal model

Het driedimensionale model van Fairclough (1995) gaat ervan uit dat een teksten niet op zichzelfstaand kunnen fungeren, maar altijd begrepen moet worden in hun discursieve en sociale dimensie. Zodoende betreft een kritische discoursanalyse gebaseerd op dit model (Figuur 5) drie niveaus van analyse: tekst, discursieve dimensie en sociale dimensie. Alleen door de drie dimensies gezamenlijk te bekijken, kan worden achterhaald wat er precies gebeurt of wordt uitgedragen in een tekst.

Figuur 5: Driedimensionaal model Fairclough (1995)

3.6.1 Tekstuele dimensie

De tekstuele dimensie betreft de analyse op het meest letterlijke niveau. Er wordt gekeken naar keuzes van de auteur wat betreft zinsbouw, vocabulaire en grammatica om een ideologie te ontrafelen. Twee belangrijke aspecten binnen de tekstuele analyse zijn *lexicalisatie* en *predicatie*. Het eerste betreft het analyseren van de woorden die worden gebruikt om naar actoren te verwijzen. Door specifieke woordkeuze kan de beschreven persoon of groep op een bepaalde, niet-neutrale manier worden gerepresenteerd (Page, 2003). Zo heeft Huisman (2016) *lexicalisatie* van vluchtelingen onderzocht, om te achterhalen op welke manier deze groep in kranten is gerepresenteerd. *Predicaties* duidt op; “het linguïstisch toewijzen van kwaliteiten aan personen, dieren, objecten, gebeurtenissen en sociale fenomenen, waardoor deze zaken worden gespecificeerd en gekarakteriseerd met betrekking tot kwantiteit, kwaliteit, ruimte, tijd, etc” (Reisigl & Wodak, 2001, pp. 54). Predicaties kennen dus eigenschappen aan fenomenen toe, of waarde aan (het spreken van) taal of nationale identiteit. Het toekennen van eigenschappen of waarde aan fenomenen kan plaatsvinden aan de hand van verscheidene grammaticale structuren, zoals bijvoeglijk naamwoorden, bijwoorden en werkwoorden.

De deelvraag die hieruit voortvloeit, is:

1) Op welke manier wordt de Nederlandse taal en identiteit tekstueel getypeerd?

3.6.2 Discursieve dimensie

De discursieve dimensie in het driedimensionale model berust op het begrip ‘intertekstualiteit’ (Fairclough, 1998) en het plaatsen van de tekst in een breder maatschappelijke context. Intertekstualiteit houdt in dat de inhoud van de tekst wordt verbonden aan deze context door terug te grijpen op al bestaande discoursen. Meestal gebeurt dit door andere individuen of instanties te citeren. Deze discursieve dimensie is erg krachtig, omdat het een discours kan herhalen, kracht kan bijzetten, of opnieuw in het leven kan roepen. Het herhaalde fenomeen lijkt dan geloofwaardiger, of zelfs feitelijk. Simpson & Mayr (2010, pp. 115) zeggen over het herhalen van discoursen dat het “de schijn van feitelijkheid en authenticiteit” creëert wat “een krachtige ideologische tool is om de perceptie en interpretatie van mensen en gebeurtenissen van lezers te manipuleren”.

De deelvraag die uit de discursieve dimensie voortvloeit, is:

2) Welke intertekstuele processen zijn er te vinden in de uitspraken over taal en identiteit?

3.6.3 Sociale dimensie

Een tekst, zijn productie, inhoud en interpretatie bestaat altijd binnen een sociaal domein; de sociale dimensie. Deze sociale dimensie wordt door Richardson (2007, pp. 42) beschreven als “de directe situationele context, de bredere context van institutionele praktijken of het bredere frame van de maatschappij en de cultuur”. De tekst en de sociale dimensie zijn dus verbonden via de discursieve praktijk. In de sociale dimensie-analyse gaat men idealiter een stap terug, door te kijken naar het fungeren van het specifieke discours in een bredere dimensie en hoe een tekst (met onderliggende discoursen) deze bredere dimensie weer kan beïnvloeden. De sociale dimensie betreft zodoende een wisselwerking tussen discours en maatschappij. Omdat de sociale dimensie meer alomvattend is, kijk ik hier naar het fungeren van dit politieke discours in het bredere maatschappelijke debat.

De deelvragen die uit de sociale dimensie voortvloeien, zijn:

3) Welke visies over taal en identiteit worden uitgedragen door de tekstuele en discursieve praktijken uit de Handelingen?

4) In hoeverre verschillen de visies van de verschillende partijen en actoren in het politieke debat van elkaar?

4. Corpus en methode

De verzameling en selectie van het corpus komen in dit hoofdstuk aan bod. Daarna volgt een toelichting over de gebruikte methode en diens operationalisering.

4.1 Corpusverzameling

Het corpus is afkomstig uit het parlementair jaar 2006-2007 omwille van een vergrote aandacht voor de Nederlandse taal en identiteit in een breder maatschappelijk debat. Voor het verzamelen van het corpus uit dit jaar is gebruik gemaakt van de parlementaire database van de overheid, die te vinden is op

<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/uitgebreidzoeken/parlementair>.

Om het corpus te vormen werd geselecteerd op Handelingen. De zoekperiode is 19 september 2006 tot en met 18 september 2007; het parlementaire jaar. De zoektermen en het totaal aantal resultaten, zijn te vinden in Tabel 3. Een resultaat is een uitgewerkt document van een vergadering en diens omvang kan variëren van 15 tot 100 pagina's, per Handeling. Drie voorbeeldpagina's van een Handeling zijn te vinden in Bijlage 1.

Tabel 3: Zoektermen corpus

Zoekterm	Resultaten
Taal	110
Nederlands	210
Nederlandse taal	88
Identiteit	43
Nationale identiteit	31
Nederlandse identiteit	37
Totaal	519

Voor de zoektermen 'taal', 'Nederlands' en 'Nederlandse taal' is gekozen om elke woordkeuze voor (het spreken van) Nederlands te omvatten. Bovendien, wanneer enkel werd gezocht op 'Taal' en 'Nederlands', werden Handelingen die specifiek spreken over 'Nederlandse taal' soms niet gedekt. Ook is gezocht op zoekterm 'identiteit'. Hier is voor gekozen, omdat op deze manier besprekingen over identiteit die géén link met taal hebben, maar met bijvoorbeeld een ander fenomeen, ook zijn meegenomen. Een eventuele link tussen de twee hoeft immers niet per se aanwezig te zijn.

Het totaal aantal resultaten telt ook de aanwezigheid van *delen* van de woorden mee. De zoekterm 'Nederlands' resulteert zodoende ook in Handelingen waarin enkel 'Nederlandse' voorkomt. Ook kan een zoekterm Handelingen aanleveren waarin de betreffende zoekterm helemaal niet voorkomt. Waarom dit gebeurt, is niet te achterhalen.

De afzonderlijke zoektermen zijn in ieder van de 519 Handelingen handmatig opgezocht door middel van de zoekfunctie Ctrl-F en de zin of context waarbinnen het woord voorkomt, is beoordeeld op geschiktheid. Het beoordelen van de Handelingen is tweemaal gebeurd op afzonderlijke dagen, om te verzekeren dat geen geschikte Handelingen over het hoofd is gezien.

De beoordeling is gebeurd aan de hand van de volgende vragen:

1) Gaat de term daadwerkelijk over de fenomenen taal en/of identiteit?

Handelingen waarin het woord enkel de revue passeert als opvulling, zoals 'dat is klare taal', zijn niet gerekend tot een geschikte Handeling. Ook Handelingen waarin het woord in een andere context voorkomt dan die in dit onderzoek centraal staat, zijn niet meegenomen. Een voorbeeld hiervan is 'identiteitsbewijs'. Ook 'Nederlands' dient te gaan over de taal en niet over 'Nederlands belastinggeld' of 'Nederlands belang'.

2) Wordt er een verband gelegd tussen de zoekterm en een ander aspect?

Omdat in deze scriptie een eventueel verband tussen taal en (nationale) identiteit centraal staat, moet er in de Handeling ook een dergelijke link gelegd worden. Deze aspecten zijn, bijvoorbeeld, een verband met een ander fenomeen, belang, waarde, een instantie of een individu. Door deze vraag is gefilterd op meningen over het maatschappelijk debat rondom taal en identiteit en waar deze (afzonderlijke) termen voor staan volgens dit de sprekers binnen dit discours.

4.1.1 Geselecteerde Handelingen

Hieronder volgt de uitwerking van de geselecteerde Handelingen uit de periode 19 september 2006 tot en met 18 september 2007, per zoekterm. Per Handeling kan het variëren hoe vaak de term in geschikte context wordt besproken; gemiddeld is dit in vijf zinnen. De geselecteerde Handelingen kunnen tevens overlappen; een geschikte Handeling over 'Nederlands' kan opnieuw geselecteerd zijn tijdens de zoekopdracht naar 'Nederlandse taal', omdat een Handeling beide zoektermen in afzonderlijke passages bespreekt.

Tabel 4: Geselecteerde Handelingen

Zoekterm	Resultaten	Geselecteerd
Taal	110	25
Nederlands	210	24
Nederlandse taal	88	20
Identiteit	43	11
Nationale identiteit	31	2
Nederlandse identiteit	37	1
Totaal	519	83

4.1.2 Uitwerking Handelingen

De volgende stap was het tekstueel uitwerken van de passages waarin de zoekterm voorkomt. De 83 geselecteerde Handelingen zijn nogmaals afzonderlijk gescand op passages die gaan over de zoekterm die de Handeling tot geschikt resultaat maakt. Tijdens dit stadium zijn enkele Handelingen afgevallen, omdat de passage in kwestie toch niet relevant of geschikt bleek voor dit onderzoek.

Van elke zoekterm is een tabel gemaakt waarin de volgende elementen zijn uitgewerkt:

- 1) De datum van de Handeling (chronologisch)
- 2) De Kamer waaruit de Handeling afkomstig is
- 3) Het onderwerp van de Handeling
- 4) De spreker(s) van de passage en diens politieke partij
- 5) De passage zelf, waarin de zoekterm wordt gemarkeerd in het geel

Er is voor gekozen niet enkel de afzonderlijke zin waarin de zoekterm voorkomt uit te werken, maar ook de zinnen ervoor en erna mee te nemen. Op die manier wordt duidelijk in welke context de zoekterm is besproken en omvat de passage (zo volledig mogelijk) de discursieve dimensie. De grootte van een passage bedraagt gemiddeld drie zinnen en per Handeling komt zo'n passage gemiddeld drie keer voor. Passages uit Handelingen kunnen tevens voorkomen in meerdere tabellen. De term 'Nederlands' is in zijn respectievelijke tabel gemarkeerd in geel, maar in diezelfde passage kan de term 'Nederlandse taal' ook voorkomen.

Een voorbeeld van de uitwerking is te zien in Figuur 6; voor 'taal' staan zodoende 25 kolommen zoals deze in de tabel.

12 juni 2007	Tweede	Inrichting- en examenvoorschriften vmbo	Bosma (PVV)	<p>Mijn fractiegenoot Fritsma heeft hierover op 3 april mondelinge vragen gesteld en mijn fractie was blij met de reactie van minister Vogelaar, die stelde dat het onwenselijk is om onderwijs in eigen taal en cultuur te geven. Zij stelt dat het niet effectief is gebleken: "Het blijkt uit de mate van Nederlandsetaalbeheersing die in de afgelopen jaren bij deze kinderen is gerealiseerd."</p> <p>Wie zijn toekomst in Nederland ziet, moet Nederlands leren. Les krijgen in de taal van het land van herkomst is daarvoor niet bevorderlijk.</p> <p>Het inrichtingsbesluit biedt de mogelijkheid van ontheffing en er moet dan sprake zijn van het aanbieden van de taal waarom het gaat door een school.</p>
--------------	--------	---	-------------	--

Figuur 6: Uitwerking Handeling 'Taal'

De uitwerking van de Handelingen heeft geleid tot 5 tabellen, die de relevante passages uit 83 Handelingen dekken. De uitwerking resulteerde in 150 passages en 9390 woorden waarin men sprak over taal en/of identiteit (Bijlage 5).

4.2 Methode en operationalisering

Aan de hand van het driedimensionale model van Fairclough (1995) zijn de geselecteerde passages geanalyseerd. Voor elk van de dimensies volgt nu een uitwerking over hoe de analyse in zijn werk is gegaan.

4.2.1. Tekstuele dimensie: predicatie-analyse

Binnen de tekstuele dimensie ligt de focus op eigenschappen die worden toegewezen aan (de Nederlandse) taal en identiteit; dit zijn in principe onze actoren, en op grammaticaal niveau; de *onderwerpen*. Omdat het onderzoek niet gaat over de woordkeuze van een groep mensen of dingen die zich laten karakteriseren (zoals in het eerdergenoemde onderzoek over vluchtelingen), leek lexicalisatie niet direct een vruchtbare weg. Wat ik wel wil achterhalen is hoe de abstracte fenomenen 'taal' en 'identiteit' predicatief worden gerepresenteerd. Hoofdcomponent binnen de tekstuele dimensie is dan ook *waarde-toeschrijving* aan het onderwerp in de vorm van grammaticale structuren, die hieronder worden toegelicht.

Het gebruik van predicaties maakt duidelijk welke waarde wordt toegewezen aan de onderwerpen 'taal' en 'identiteit'. De volgende grammaticale zinsstructuren worden in dit onderzoek gezien als predicatie en zijn geïnspireerd op het framework van Huisman (2016).

1) Predicatie fungerend als bijvoeglijk naamwoord

Het bijvoeglijk naamwoord schrijft een eigenschap toe aan het onderwerp 'taal' of 'identiteit' en gaat direct vooraf aan dit onderwerp.

Passage (21 november 2006)	Onderwerp	Predicatie
Dat is niet de “gemeenschappelijke taal”, zoals ik afgelopen zondag in Buitenhof hoorde; dat is gewoon Nederlands	Taal Nederlands	Gemeenschappelijke Gewoon

2) Predicatie als het naamwoordelijk deel van het gezegde

Via het koppelwerkwoord ‘zijn’ wordt het bijvoeglijk naamwoord ingezet als naamwoordelijk deel van het gezegde, die een eigenschap toewijst aan het onderwerp ‘taal’ of ‘identiteit’. De structuur die hier centraal staat, is ‘Taal is ...’.

Passage (21 november 2006)	Onderwerp	Predicatie
de Nederlandse taal een absolute voorwaarde is om actief deel te nemen aan diezelfde samenleving	De Nederlandse taal	Een absolute voorwaarde

4.2.2 Tekstuele dimensie: werkwoord-analyse

Naast predicaties is ook gekeken naar het werkwoordelijk gezegde. Het corpus betreft een beschrijving van een lexicaal statisch fenomeen, ‘taal’ en ‘identiteit’. Om die reden is gekeken naar de keuze van werkwoorden die in verband zijn gesteld met ‘taal’ en ‘identiteit’. De keuze voor werkwoorden kan (voor)waarde toeschrijven aan het zelfstandig naamwoord, omdat deze het ‘uitvoeren’ van de onderwerpen vormgeven. Het werkwoordelijk gezegde is opgedeeld in twee categorieën; 1) het uitvoerende gedeelte en 2) het gebruik van modale werkwoorden.

1) Uitvoerende werkwoorden

Deze categorie betreft de vormgeving van ‘taal’ en ‘identiteit’ aan de hand van werkwoorden die een uitvoering beschrijven.

Passage (6 september 2007)	Onderwerp	Werkwoord
Dat heeft immers het grote voordeel dat zij de Nederlandse taal heel goed beheersen	Nederlandse taal	Beheersen

Passage (28 september 2006)	Onderwerp	Werkwoord
Om goed mee te kunnen doen moet iedereen Nederlands kunnen spreken	Nederlands	(moet kunnen) Spreken

Passage (13 maart 2007)	Onderwerp	Werkwoord
Zoals gezegd, kan voorlichting niet zonder inspiratie en kan inspiratie niet zonder waarden en besef van identiteit	Identiteit	Beseffen

2) Modale werkwoorden

De tweede categorie is het gebruik van modale werkwoorden binnen het werkwoordelijk gezegde. Deze werkwoorden bevatten de dimensies van voorschrijving en normering.

Passage (20 november 2006)	Onderwerp	Modale werkwoord
Dan moeten hun ouders namelijk verplicht naar school en de taal gaan leren.	Taal	Moeten gaan (leren)

Passage (20 november 2006)	Onderwerp	Modale werkwoord
Wie burger van Nederland wil zijn, moet zich inburgeren, moet de regels, de gewoonten en de taal van het land kennen	Taal	Moet (kennen)

4.2.3 Tekstuele dimensie; zelfstandig naamwoord-analyse

De zelfstandig naamwoord-analyse keek naar het verband tussen het onderwerp en andere fenomenen. Aan de hand van opsommingen staan 'taal' of 'identiteit' op gelijke voet met andere onderwerpen of fenomenen in een zin, door middel van een voegwoord. Het zelfstandig naamwoord 'taal' of 'identiteit' wordt zodoende in een zinsstructuur in één adem genoemd met andere zelfstandig naamwoorden in die passage. Door opsomming wordt gelijke waarde toegeschreven aan deze fenomenen.

Passage (28 september 2006)	Voegwoord	Zelfstandig naamwoorden
Om goed mee te kunnen doen moet iedereen Nederlands kunnen spreken en weten welke fundamentele waarden en normen hier gelden	En	Nederlands fundamentele waarden en normen

4.2.3. Discursieve dimensie: intertekstualiteit

Intertekstualiteit is het hoofdcomponent binnen de discursieve dimensie. Binnen de context van het onderzoek is het belangrijk te kijken naar welke discoursen, instituties of individuen werd verwezen om een boodschap over taal en identiteit kracht bij te zetten. Voorbeelden zijn het aanklaarten van de Canon of migratie om een dominant discours rondom taal en identiteit te schetsen of aan te wakkeren. De vraag is hier dus waar naar werd verwezen om de tekst te vormen en op welke discursieve praktijk de tekstuele dimensie steunt.

De discursieve dimensie focust op de volgende aspecten:

1) Wat zijn de onderwerpen van de Handelingen?

Vooraf aan een vergadering is bepaald wat het onderwerp van die vergadering gaat zijn en zodoende kunnen actoren van tevoren bedenken binnen welk discours zij willen gaan spreken over een bepaald onderwerp. Het bekijken van deze onderwerpen is interessant, omdat zo kan worden achterhaald in welke bredere context en discursieve dimensie 'taal en identiteit' de revue passeren. Door deze onderwerpen te noteren en het aantal passages over 'taal' en identiteit' hierbinnen te tellen, kan een vrij letterlijk beeld worden verkregen van het bredere debat waarbinnen taal en identiteit belangrijk worden geacht.

2) Waar wordt naar verwezen?

Bij deze vraag is gelet op intertekstualiteit; waar wordt naar verwezen tijdens het spreken over taal en nationale identiteit? Elke passage werd nogmaals gelezen, waarbij de aandacht uitging naar verwijzingen naar het breder maatschappelijk debat. De volgende vragen zijn gesteld en worden kort toegelicht aan de hand van een voorbeeld:

“Wij zijn aan de praat geraakt in de afgelopen jaren over de noodzaak van beheersing van de Nederlandse taal, de onaanvaardbaarheid van eerwraak en geweld achter de voordeur, over de gevaren van de fundamentalistische islam, over de voortgaande huwelijksemigratie en over hoe wij met elkaar om willen gaan.” (18 januari 2007)

1) Grijpt de spreker terug op een bestaand discours?

Ja; de Nederlandse taal wordt genoemd aan de hand van een breder discours.

2) Welk discours is dit? en 3) Op welke manier gebeurt dit?

Dit discours betreft maatschappelijke spanningen omtrent immigratie en is aangekaart door te verwijzen naar eerdere politieke besprekingen van dit onderwerp.

De intertekstualiteit is aan de hand van vraag 2 en 3 opgedeeld in categorieën om een breder begrip te krijgen van het soort verwijzingen.

4.2.4. Sociale dimensie

De sociale dimensie is onderzocht aan de hand van de institutionele setting. Een deel van deze sociale context is duidelijk; de uitingen moeten worden geplaatst in een politieke context. Wel is het interessant te onderzoeken hoe deze politieke context operationaliseert in het breder maatschappelijk debat en welke machtsdiscoursen ten grondslag liggen aan deze politieke context. De focus ligt op de visie die de sprekers binnen dit discours uitlaten over de Nederlandse taal en hoe de sprekers binnen dit discours zichzelf positioneren. Binnen deze dimensie probeer ik tot een breder begrip van het fungeren van deze institutionele setting te komen.

1) Wie komt aan het woord?

Er is gekeken naar sprekers van de passages en hun politieke achtergrond om in kaart te brengen wie dit discours feitelijk vormt. Elke passage werd één voor één bekeken en daarbij werd handmatig geturfd wie sprak. Het aantal Handelingen is niet meegenomen, omdat sprekers meermalen aan het woord kunnen komen binnen één Handeling. Een Handeling kan tevens voorkomen binnen de uitwerking van meerdere zoektermen, maar de daadwerkelijk uitgesproken passages kunnen verschillen. Het aantal passages per spreker is zodoende relevanter, dan het aantal Handelingen.

De sprekers zijn vervolgens binnen hun politieke partij in een tabel verwerkt.

2) Wie zegt wat?

In de tekstuele dimensie is uitgewerkt *wat* is gezegd, in de discursieve dimensie *hoe* iets is gezegd. Deze twee zijn vervolgens gezamenlijk bekeken. Er is vertrokken vanuit de achtergrond en autoriteit van de partijen en diens sprekers. De verschillende visies die zij uitspraken werden vervolgens uitgebreid verwerkt door zowel naar hun uitspraken te kijken, als deze terug te koppelen op voorgaande dimensies. Belangrijk zijn de verschillende visies tussen rechtse en linkse partijen en het verschil in autoriteit; wat zegt de minister-president ten opzichte van andere ministers of leden van de partijen? Door deze dimensie in kaart te brengen, kan een breder veld worden geschetst van de machtsdiscoursen binnen de specifieke institutionele setting.

5. Resultaten

Hieronder volgen de resultaten van het onderzoek per dimensie uit het model van Fairclough (1995).

5.1. Tekstuele dimensie: predicatie-analyse

In 66 zinsstructuren werden bijvoeglijk naamwoorden bij de termen taal, Nederlands en identiteit gevonden.

Tabel 5a: Bijvoeglijk naamwoord bij 'taal'

Taal	Bijvoeglijk naamwoord	Aantal
	Eigen	8
	Andere	4
	Gemeenschappelijke	2
	Geen andere	1
	Enkele	1
	Europese	1
	Begrijpelijke	1
	Onze	1
	Één	1
Totaal		20

De term 'Taal' en 'Nederlandse taal' zijn gezamenlijk bekeken (Tabel 5a). In totaal werden 20 bijvoeglijk naamwoorden gebruikt. Met het meest voorkomende bijvoeglijk naamwoord 'eigen' werd niet de Nederlandse taal bedoeld, maar die van een andere groep. Dat gebeurde vijf keer in relatie tot het onderwijs, zoals in de zin "Wij hebben met elkaar geconcludeerd dat onderwijs in eigen taal en cultuur niet effectief is gebleken". Bij 'andere' was twee keer de 'andere taal' het Nederlands en twee keer een niet-Nederlandse taal. Met 'gemeenschappelijke taal', werd één keer het Nederlands bedoeld.

Tabel 5b: Bijvoeglijk naamwoord bij 'Nederlands'

Nederlands	Bijvoeglijk naamwoord	Aantal
	Geen	10
	Goed	4
	Onvoldoende	3
	Begrijpelijk	3
	Gewoon	2
	Prima	1
	Helder	1
Totaal		24

De term ‘Nederlands’ werd 24 keer besproken aan de hand van een bijvoeglijk naamwoord (Tabel 5b). De meest voorkomende combinatie is ‘geen Nederlands’, zoals in de zin “Het betreft vooral allochtonen jongeren die thuis geen Nederlands spreken” en “kleuters die geen Nederlands spreken”.

Bij ‘goed Nederlands’ ging het over spreken en/of leren. ‘Onvoldoende Nederlands’ werd besproken in termen van beheersing, en ‘begrijpelijk Nederlands’ kwam aan bod wanneer men sprak over elkaars taalgebruik, zoals in de zin “Maar ik wil het expliciet horen van de ministers in begrijpelijk Nederlands”.

Tabel 5c: Bijvoeglijk naamwoord bij ‘identiteit’

Identiteit	Predicatie	Aantal
	Culturele	4
	Eigen	3
	Nieuwe	3
	Europese	2
	Nederlandse	2
	Nationale	2
	Individuele	1
	Marokkaanse	1
	Religieuze	1
	Persoonlijke	1
	Collectieve	1
	Niet-zelfgekozen	1
Totaal		22

Het aantal bijvoeglijk naamwoorden bij ‘identiteit’ is omvangrijker en meer gespreid (Tabel 5c).

In twintig zinnen wordt een naamwoordelijke grammaticale structuur ingezet die een eigenschap toewijst aan het onderwerp ‘taal’ of ‘identiteit’. In 14 predicaties gaat dat in de vorm van het naamwoordelijk gezegde; deze staan uitgewerkt in Tabel 6a.

Tabel 6a: Naamwoordelijk gezegde

Onderwerp	Naamwoordelijk gezegde	Aantal
Nederlandse taal	Belangrijk	4
	Zinvol	1
	Van groot belang	1
	Ontzettend belangrijk	1
	Een absolute voorwaarde	1
	Eis	1
	Cruciaal	1
Nederlands	Belangrijk	1
Taal	Ontzettend belangrijk	1
	Een noodzakelijke voorwaarde	1
Identiteit	Niet meer dezelfde	1
	Niet identiek	1

Het naamwoordelijk deel ‘belangrijk’ kwam als enige meerdere keren voor. Voorbeelden zijn “Dat het belangrijk is om de Nederlandse taal te spreken” en “Hoe belangrijk het is om het Nederlands als gemeenschappelijke taal tot onze beschikking te hebben”.

De zes overige zinsdelen die ik heb geselecteerd zijn feitelijk gesproken geen predicaties in de vorm van het naamwoordelijk *gezegde*, maar schrijven toch een eigenschap toe aan de termen taal en identiteit in de vorm van een naamwoord. In deze zinsstructuren wordt namelijk vrij letterlijk waarde toegeschreven, omdat het gekozen naamwoord op zichzelf een waarde *betekent*.

Tabel 6b: Overige naamwoorden

Onderwerp	Naamwoord	Aantal
Nederlandse taal	Belang van	2
	Beheersing van	3
	Noodzaak van	1
Taal	Belang van	1

5.1.1 Tekstuele dimensie: werkwoord-analyse

De categorieën uitvoerende en modale werkwoorden worden eerst apart besproken, als vervolgstap sta ik stil bij de meest voorkomende combinaties van de twee, ofwel; het hele werkwoordelijke gezegde.

In de 83 zinsstructuren over taal, zijn in totaal 86 uitvoerende werkwoorden gebruikt (Tabel 7a).

Tabel 7a: Uitvoerende werkwoorden '(Nederlandse) taal'

(Nederlandse) Taal	Uitvoerend werkwoord	Aantal		
	Spreken	34	Gebruiken	1
	Leren	22	Vertrouwd zijn	1
	Beheersen	6	Hebben	1
	Machtig zijn	5	Eigen maken	1
	Kennen	2	Oefenen	1
	Volgen	2	Horen	1
	Communiceren	1	Preken	1
	Leren spreken	1	Uitdrukken	1
	Luisteren	1	Zeggen	1
	Lezen	1	Schrijven	1
	Houden	1		

'Spreken' kwam in vrijwel alle gevallen voor als directe verbinding met Nederlands, zoals in "Die geen woord Nederlands spreekt" en "de Nederlandse taal goed spreken". Het werkwoord 'leren' werd vooral gebruikt in een context van onderwijs en doelde zowel op kinderen als niet-Nederlanders.

In de 19 zinnen over identiteit, kwamen uitvoerende werkwoorden 21 keer voor.

Tabel 7b: Uitvoerende werkwoorden 'identiteit'

Identiteit	Uitvoerend werkwoord	Aantal		
	Hebben	2	Bewust worden	1
	Af komen	2	Ontstaan	1
	Bepalen	1	Krijgen	1
	Invullen	1	Kiezen	1
	Toekennen	1	Thuis voelen	1
	Afdwingen	1	Uit de voeten	1
	Overdragen	1	Verloren gaan	1
	Meebrengen	1	Vasthouden	1
	Verwerpen	1	Aanmeten	1
	Afwerpen	1		

Slechts twee werkwoorden kwamen twee keer voor; hebben en af komen. Een voorbeeld van 'hebben' is "Staat het personen in deze moderne samenleving niet vrij een identiteit te hebben". Af komen kwam in twee zinnen voor, maar werden door eenzelfde spreker gebruikt.

Bij het spreken over taal zijn 25 modale werkwoorden gebruikt (Tabel 7c).

Tabel 7c: Modale werkwoorden '(Nederlandse) taal'

(Nederlandse) taal	Modale werkwoord	Aantal
	Moeten	4
	Zouden	3
	Kunnen	3
	Moeten kunnen	2
	Zullen	2
	Moeten gaan	2
	Gaan	1
	Willen	1
	Hebben	1
	Worden	1

Het gebruik van modale werkwoorden in verband met 'Identiteit' is als volgt.

Tabel 7d: Modale werkwoorden 'identiteit'

Identiteit	Modale werkwoord	Aantal
	Kunnen	4
	Worden	2
	Zou moeten	2
	Krijgen	1
	Laten	1
	Hebben	1
	Zijn	1
	Kan	1
	Zien	1

Het meest gebruikte werkwoord is 'kunnen'. Een voorbeeld is "thuis kunnen voelen". 'Zou moeten' wordt niet gebruikt als verplichting, omdat de spreker van de zin in kwestie een situatie schetst die niet wenselijk is.

Er zijn enkele combinaties die vaker dan eens voorkwamen. Deze werkwoordelijk gezegden staan in Tabel 8.

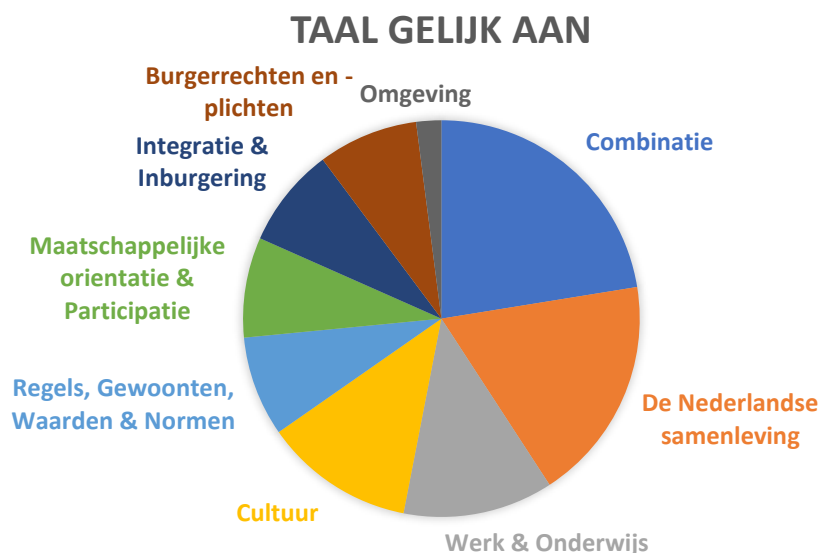
Tabel 8: Geheel werkwoordelijk gezegde

Onderwerp	Combinatie	Aantal
(Nederlandse) taal	Moeten (gaan) leren	4
	Moet kunnen spreken	2
	Moet beheersen	2

Elk van deze werkwoordelijk gezegden hebben het modale werkwoord ‘moeten’ in gebruik. De uitvoerende werkwoorden ‘leren’, ‘spreken’ en ‘beheersen’ zijn relatief gezien ook de drie populairste keuzes met betrekking tot taal. Wat identiteit betreft, is geen enkel werkwoordelijk gezegde gevonden dat vaker dan één keer werd gebruikt.

5.1.2 Tekstuele dimensie; zelfstandig naamwoord-analyse

Uit de zelfstandig naamwoord-analyse zijn 53 zinnen naar voren gekomen waarbinnen ‘taal’ of ‘identiteit’ op gelijke voet staat met andere onderwerpen of fenomenen in de zin. In 49 van deze zinnen stond ‘taal’ centraal en in 4 zinnen werd ‘identiteit’ gekoppeld aan een ander fenomeen. De koppelingen aan ‘taal’ zijn gecategoriseerd en zijn te zien in Figuur 7.

Figuur 7: Categorieën zelfstandig naamwoorden

In negen van de 49 zinnen werd taal op gelijke voet gezet met **De Nederlandse samenleving**. Dit gebeurde door de woorden ‘(Nederlandse) samenleving’ of ‘Maatschappij’ in één zinsdeel te koppelen aan taal. Een voorbeeld is “Het Nederlands eigen maken en kennis opdoen van de Nederlandse maatschappij”.

In zes zinnen werd taal gelijkgesteld aan **Werk & Onderwijs**. ‘School’ en/of ‘werk’ werd in elk van deze zinnen letterlijk benoemd, zoals in de zin “Wie niet werkt en onvoldoende Nederlands beheerst” en “spreken ook prima Nederlands en gaan in Nederland naar school of naar hun werk”. Ook in zes zinnen werd taal in één adem besproken met het fenomeen **Cultuur**. Dit bedoel ik op het meest letterlijke niveau, omdat in elk van deze gevallen ‘Taal en cultuur’ werd gezegd.

De categorie **Regels, Gewoonten, Waarden & Normen** bestaat uit vier zinnen en is ontstaan doordat de uitspraken doelen op gedragingen die wenselijk zijn in Nederland. Een voorbeeld van deze categorie is “de Nederlandse taal spreken, de Nederlandse waarden en normen onderschrijven en je houden aan de Nederlandse regels”.

De taal is in vier zinnen gekoppeld aan **Maatschappelijke oriëntatie & Participatie**. Deze categorie is ontstaan omdat de combinatie eenmaal letterlijk werd benoemd of omdat werd bedoeld op ‘weten hoe het hier werkt’. Een voorbeeld hiervan is “De vaders deden mee aan allerlei verenigingsactiviteiten bij het voetbal, op school en in de fanfare; zij spraken heel behoorlijk Nederlands”. Er werd hier niet bedoeld op hoe je je *moet gedragen*, maar of je weet hoe je deel uitmaakt van de maatschappij.

In vier gevallen stond taal op gelijke voet met **Integratie & Inburgering**. In deze categorie werden deze woorden ook daadwerkelijk genoemd, zoals in de zin “Nederlands te leren en dus ook, omdat zij de Nederlandse taal moeten beheersen, te integreren in de Nederlandse samenleving” en “Bepaalde delen, met name taal en inburgering, zijn nog steeds een belangrijk onderdeel van het aanbod van de Caldergroep”. Ook in vier zinsstructuren werd taal gekoppeld aan **Burgerrechten en -plichten**, waarin specifiek werd bedoeld op de rechtsstaat, vrijheid van meningsuiting of kiesrecht. Taal werd in één van de 49 zinnen gekoppeld aan **Omgeving**, waarin werd bedoeld op de plaats van afkomst van de persoon in kwestie.

Het grootste aantal opsommingen liet zich niet categoriseren in één van bovenstaande categorieën, maar betrof er meer dan één. Met **Combinatie** bedoel ik dan ook dat de taal zowel aan de samenleving werd gekoppeld, maar tegelijkertijd ook het aspect Onderwijs noemde én, bijvoorbeeld, afsloot met het fenomeen Inburgering. Een voorbeeld van wat ik beschouw als Combinatie, is “Zolang hij zich houdt aan de regels, een baan heeft, de taal spreekt en zijn kinderen gewoon hier naar school laat gaan”.

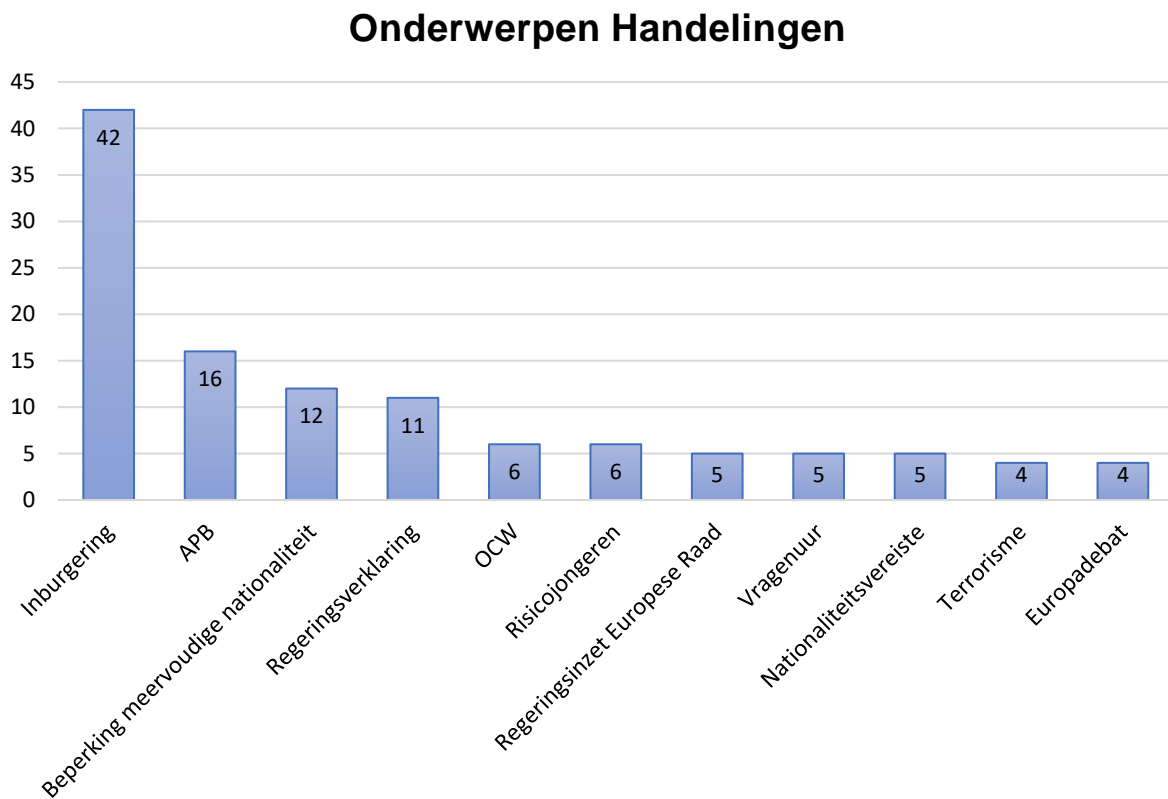
Het onderwerp Identiteit werd in vier zinnen gekoppeld aan een ander zelfstandig naamwoord of fenomeen. Deze vier staan afgebeeld in Tabel 9. Aan Nationale Identiteit werd daarnaast eenmaal een ander zelfstandig naamwoord of fenomeen gekoppeld; Nationale trots.

Tabel 9: Zelfstandig naamwoorden ‘Identiteit’

Identiteit gelijk aan	Aantal
Loyaliteit	1
Samenleving	1
Nederlandse cultuur	1
Waarden	1

5.2 Discursieve dimensie; intertekstualiteit

De meest voorkomende onderwerpen en het aantal passages staan afgebeeld in Figuur 8.

Figuur 8: Onderwerpen van Handelingen

Veruit de meeste uitspraken over taal en identiteit werden gedaan in Handelingen die gingen over 'Inburgering'. Binnen dit onderwerp kwam taal en identiteit veelal aan bod door meerdere sprekers binnen 9 Handelingen. Het onderwerp 'Algemene Politieke Beschouwingen' volgt (APB); in 7 Handelingen kwamen taal en identiteit aan bod. De overige onderwerpen en het aantal passages staan hieronder afgebeeld in Tabel 10.

Tabel 10: Overige Onderwerpen van Handelingen

Onderwerp	Aantal passages
Gerechtstolken	3
Inrichting- en examenvoorschriften vmbo	3
Schipholbrand	3
Justitie	2
Beleidsprogramma 2007-2001	2
Gesloten jeugdzorg	2
Algemene financiële beschouwingen	2
Dynamiek in islamitisch activisme	2
Sociale zaken en werkgelegenheid	1
Vreemdelingenwet	1
Vertrekkende leden	1
Generaal pardon voor een nader omschreven groep asielzoekers	1
Geurhinder en veehouderij	1
Parlementaire enquête	1
Experimenten Schiphol	1
Huurbeleid	1
Kaderwet zbo's	1
Terroristische misdrijven	1
Arbeid en zorg alleenstaande ouders	1
Beroepen in de individuele gezondheidszorg	1
Europese Grondwet	1
Agenda Europese Top	1
Europese Top	1

Van de 150 relevante passages werd in 89 passages verwezen naar een breder (maatschappelijk) discours tijdens het benoemen van taal en identiteit. De uitwerking van de categorieën en het totaal aantal passages staan weergegeven in Figuur 9.

Figuur 9: Categorieën verwijzingen

In 21 van de 89 passages werd verwezen naar een combinatie van **Politiek en Maatschappij**. Omdat de twee onlosmakelijk werden verbonden, worden ze gezien als aparte categorie. Dit gebeurde door terug te grijpen op wat al eerder is gezegd in dit discours en daarbij ook te verwijzen naar sribbelingen in de maatschappij. Het verwijzen naar het politieke discours gebeurde aan de hand van citaties en parafrasen, zoals; “De heer Van de Beeten verwoordde dit treffend” en “Anders dan de PVVfractie stelt”. Een voorgaand standpunt werd vervolgens gekoppeld aan een maatschappelijk debat, zoals “Het kan inderdaad gemakkelijk worden gebruikt om je Nederlandschap of je gevoel van identiteit en betrokkenheid bij de Nederlandse samenleving te betwisten. Dat doet de minister nu ook”.

In 18 van de 89 passages werd verwezen naar het discours van **Participatie in de samenleving**, waarbinnen een directe link werd gelegd naar een discours van ‘meedoen’. Dit gebeurde in passages zoals “Gelukkig zien heel veel mensen dat het leren van de Nederlandse taal meer kansen in de samenleving geeft”, “Zij krijgen te maken met een andere cultuur, met een andere taal en met hogere eisen die wij nu eenmaal stellen aan een baan.” En “Het Nederlandse staatsburgerschap staat voor de identiteit van de Nederlandse burger.”.

In 17 passages werd een link gelegd naar het **Politieke discours** en voorgaande Handelingen. Er werd verwezen naar wat al eerder is gezegd, naar elkaar, of eerdere debatten. Voorbeelden zijn “Verderop in het rapport van het college lees je bijvoorbeeld dat 20.000 Rotterdammers de Nederlandse taal machtig moeten worden.” En “Ik wijs erop dat in het coalitieakkoord op basis waarvan wij werkzaam zijn, ook is aangegeven dat de eis van de Nederlandse taal voor de verkrijging van het Nederlandschap over de gehele linie voor het hele Koninkrijk is voorzien, dus ook voor mensen woonachtig in de Nederlandse Antillen en Aruba”.

In 15 van de 89 passages werd verwezen naar het discours **Immigratie**. Dit gebeurde voornamelijk door letterlijk het woord ‘integratie’ of ‘inburgering’ te noemen. Een voorbeeld van ‘taal’ is “Ook is een veeleisend integratiebeleid nodig voor de mensen die hier komen. Kennis van taal en gewoonten is een noodzakelijke voorwaarde om te kunnen slagen in Nederland.” Wanneer werd gesproken over identiteit, werd verwezen naar immigratie in de vorm van ‘identiteit en inburgering’. Een voorbeeld is “De retorische vraag is of identiteit en loyaliteit zich langs de weg van de verplichte enkelvoudige nationaliteit laten afdwingen.”.

Naar het discours **Onderwijs** werd in 7 passages verwezen. Men sprak over taal en identiteit in directe link met het volgen van, of aanbieden van onderwijs, door uitspraken als “De nadruk op taal en werk kan niet los worden gezien van het belang van onderwijs” en “Daar leren zij

spelenderwijs onze taal, het Nederlands. Kinderen die aan het begin van de basisschool nog steeds een achterstand hebben, krijgen daar extra taallessen”.

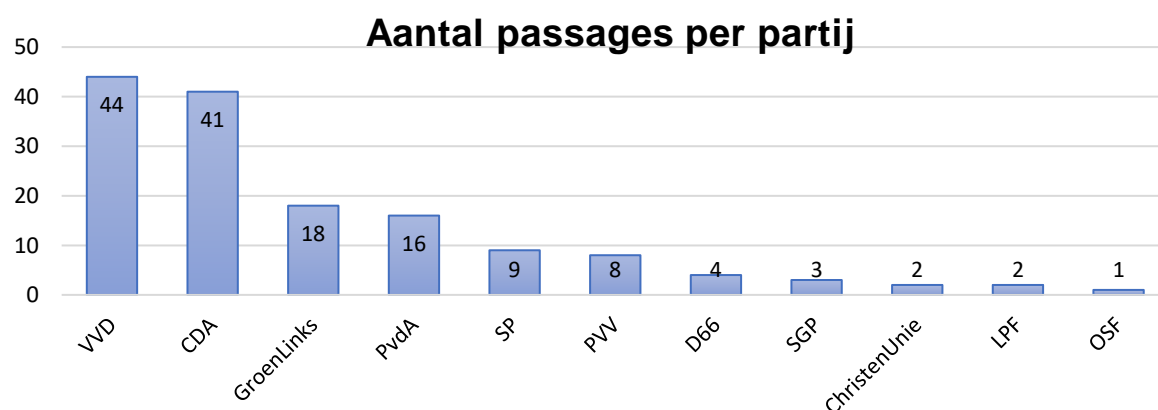
In 7 van de 89 passages werd te taal besproken ten opzichte van (het spreken van) een **Andere taal**. De taal werd dan vergeleken met (het spreken van) een andere taal, waarbij een voorkeur voor Nederlands centraal stond. Voorbeelden zijn “Ja, de term ”monitoring” spreekt mij aan, maar niet omdat dingen per se duidelijker worden als je ze in het Engels zegt in plaats van in het Nederlands”, “Is dat in het Nederlands ”ingepakt”? Of niet?” en “Ja voorzitter, ik zal Nederlands spreken”.

Een combinatie van **Participatie, Onderwijs & Immigratie** kwam voor in 5 van de 89 passages. In deze passages werden de drie categorieën als gezamenlijk besproken en vormen om die reden een aparte categorie die niet verder op te delen is. Dit gebeurde in passages als “Wie zijn toekomst in Nederland ziet, moet Nederlands leren. Les krijgen in de taal van het land van herkomst is daarvoor niet bevorderlijk.” En “Deze mensen spreken ook prima Nederlands, bevinden zich in Nederland en gaan in Nederland naar school of naar hun werk”.

In 5 passages werd verwezen naar **Cultuur & Identiteit**. Voorbeelden zijn het verwijzen naar de Canon van Nederland, culturele aspecten als het eten van boerenkool of het vieren van sinterklaas, en de uitspraak “De identiteit van de Nederlander van vandaag is niet identiek aan die van de Nederlander van vijftig jaar geleden”. Deze verwijzingen berustten op de bredere, culturele identiteit van ‘Nederland’ of wat ‘Nederland’ inhoudt.

5.3 Sociale dimensie

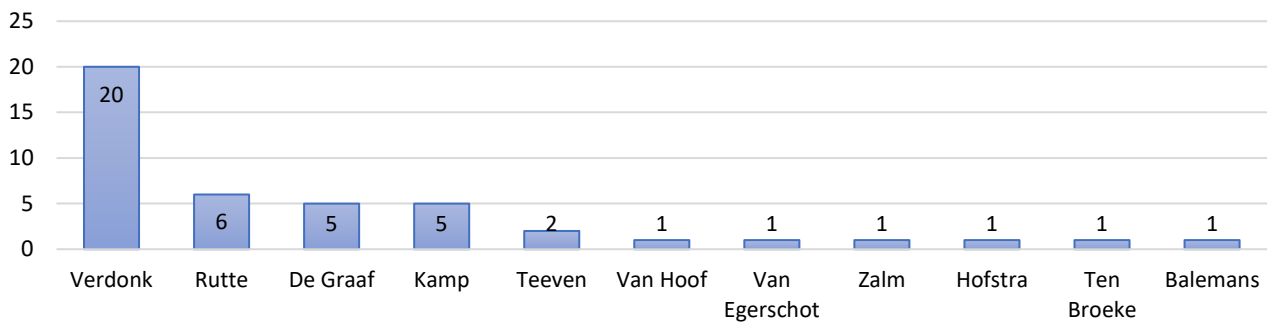
De verdeling van het aantal uitgesproken passages per partij is te zien in Figuur 10a.

Figuur 10a: Aantal passages per partij

De VVD is in 44 passages en in ongeveer 29% van de gevallen aan het woord gekomen. Rita Verdonk sprak veruit het vaakst namens de partij; in 20 van de passages.

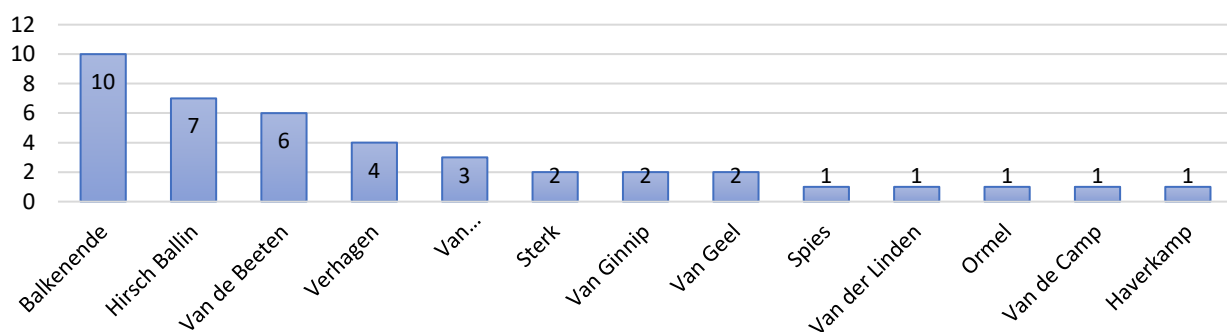
VVD

Figuur 10b: Passages VVD-leden

Het CDA deed 41 keer en in ongeveer 27% van de gevallen een uitspraak over taal of identiteit. De respectievelijke partijleden liggen dicht bij elkaar dan de VVD wat betreft aantal passages, maar Balkenende spant de kroon met 10 passages.

CDA

Figuur 10c: Passages CDA-leden

GroenLinks sprak, na de VVD en het CDA, het meeste over taal of identiteit. Zij deden 18 uitspraken.

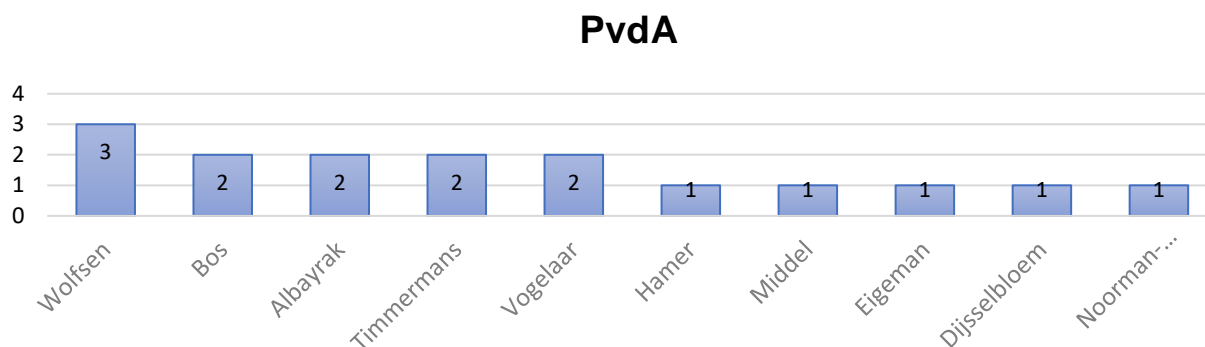
GroenLinks

Figuur 10d: Passages GroenLinks-leden

De partijleden van de PvdA spraken in 16 passages over taal en identiteit. Het aantal passages per spreker staat vrij dicht bij elkaar, maar Wolfsen deed de meeste uitspraken.

Figuur 10e: Passages PvdA-leden

De partijen die minder dan tien passages spraken staan afgebeeld in Tabel 11.

Tabel 11: Overige partijen en passages

Partij en spreker	Passages	Partij en spreker	Passages
SP	9	SGP	3
Kox	6	Van der Staaij	2
De Wit	1	Van der Vlies	1
Slagter-Roukema	1		
Gesthuizen	1		
PVV	8	ChristenUnie	2
Wilders	3	Kuiper	1
Bosma	3	Rouvoet	1
Fritsma	2		
		LPF	2
D66	4	Herben	2
Engels	2		
Lambrechts	1	OSF	1
Pechtold	1	Ten Hoeve	1

De VVD behoorde tot Kabinet Balkenende III en de meest prominente sprekers en hun autoriteit (functie en ambt) staan in Tabel 12a.

Tabel 12a: Sprekers en autoriteit VVD

VVD	Autoriteit
Verdonk	Minister van Vreemdelingenzaken en Integratie (< 14 december) Minister van Integratie, Preventie, Jeugdbescherming en Reclassering
Rutte	Lid Tweede Kamer
De Graaf	Lid Eerste Kamer
Kamp	Minister van Defensie
Teeven	Lid Tweede Kamer

De VVD is een liberale, progressieve partij en was er in het parlementaire jaar op gericht taalachterstanden zo vroeg mogelijk aanpakken, vluchtelingen snel in de Nederlandse samenleving te laten integreren en inburgering te verplichten (Parlement, 2006a). Rita Verdonk, die het meeste sprak, was Minister in beide kabinetten en verantwoordelijk voor integratie, die de partij hoog op de agenda hebben staan. Deze integratie kwam dan ook in vrijwel elke uitspraak aan bod, in combinatie met het (moeten) leren, spreken en beheersen van de Nederlandse taal als vereiste voor het meedoen in de samenleving. Rutte sprak veelal over het leren van de Nederlandse taal in combinatie met onderwijs en integratie en sprak voornamelijk over kinderen. De Graaf, Minister van Defensie, koppelde het leren van de Nederlandse taal en taalvaardigheden aan de Nederlandse maatschappij. Kamp sprak over de moeilijkheden van integratie voor mensen die de taal niet spreken en ook Teeven sprak veelal over het spreken van taal in combinatie met integratie.

Het CDA behoorde tot zowel Kabinet Balkenende III als IV. De partij steunt op traditie, gespreide verantwoordelijkheid en solidariteit, met een christendemocratische signatuur. Wat taal en identiteit betreft stonden zij in 2006 voor het verhogen van de eisen aan de verplichte inburgeringstoets (Parlement, 2006b). De autoriteit van de sprekers staan in Tabel 12b.

Tabel 12b: Sprekers en autoriteit CDA

CDA	Autoriteit
Balkenende	Minister President Algemene Zaken (III & IV)
Hirsch Ballin	Justitie (III & IV)
Van de Beeten	Lid Eerste Kamer
Verhagen	Minister van Buitenlandse Zaken (IV)
Van Vroonhoven-Kok	Lid Tweede Kamer
Sterk	Lid Tweede Kamer
Van Ginnip	Lid Eerste Kamer
Van Geel	Lid Tweede Kamer

Balkenende was Minister-President en Minister voor Algemene Zaken in beide kabinetten. Hij sprak ook over het belang van taal voor een goede integratie en deed dit vooral door zelfstandig naamwoorden op te sommen, en daardoor taal op gelijke voet te stellen met onderwijs, werk, en participatie. Het werkwoord ‘spreken’ komt hier ook voor, maar slechts eenmaal aan de hand van ‘moeten’. Balkenende brengt zijn boodschap over het belang van taal voor aansluiting met de samenleving voornamelijk door opsommingen. Hirsch Ballin, Minister van Justitie, sprak ook over het belang van taal voor het vinden van aansluiting. De minister maakte geen gebruik van de eerder opvallende werkwoorden om zijn boodschap kracht bij te zetten. Van de Beeten sprak over het beheersen en spreken van de Nederlandse taal voor beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt en het uitoefenen van Nederlandse rechten en plichten. Dit gebeurde voornamelijk in de context van onderwijs en inburgering. Hij sprak over identiteit aan de hand van dynamiek; de Canon wordt aangekaart in een context van een veranderende (Nederlandse) identiteit. Verhagen, Minister van Buitenlandse Zaken, sprak over taal in het kader van onderwijs en had het voornamelijk over ‘leren’ en ‘spreken’. Van Vroonhoven-Kok sprak enkel over de beheersing van de taal als vereiste voor deelname. Sterk deed geen afspraken over taal aan de hand van een rode draad. Van Ginnip had het over de identiteit van Nederland, en hoe die zich verhoudt tot een Europese identiteit. Van Geel sprak over zowel taal als identiteit aan de hand van een collectief Nederlanderschap.

GroenLinks behoorde niet tot één van beide kabinetten en is een progressieve partij die steunt op duurzaamheid. Zij pleitten in het parlementaire jaar voor uitbreiding van scholen die onderwijs, opvang en culturele activiteiten bieden (Parlement, 2006d).

Tabel 12c: Sprekers en autoriteit GroenLinks

GroenLinks	Autoriteit
Azough	Lid Tweede Kamer
Thissen	Lid Eerste Kamer
Jungbluth	Lid Tweede Kamer

Azough deed de meeste uitspraken namens de partij. Eén van deze uitspraken ging over taal, waarbij zij een bevolkingsgroep belichtte die juist voldeed aan het spreken van de taal en het behoren tot de maatschappij. Haar andere uitspraken gingen over identiteit, waarover zij zei dat nationaliteit en identiteit niet per se samenvallen. Zij sprak kritiek uit over de door andere partijen veronderstelde vereiste van Nederlandse nationaliteit voor het voelen van de Nederlandse identiteit. Thissen sprak voornamelijk over en namens een niet-Nederlandse bevolkingsgroep; de groep die wordt geacht te integreren. Hierover zei hij dat zij onder de loep liggen door een achterstand op taal en participatie. Het spreken en beheersen van taal wordt wel op gelijke voet gesteld met integratie. Over identiteit sprak hij met betrekking tot de niet-

moslim, oftewel de Nederlandse identiteit. Ook Jungbluth sprak verdedigend over de niet-Nederlandse bevolkingsgroep, door de taalachterstand van peuters die moeten inburgeren, te relativieren.

De Partij van de Arbeid is een progressieve, democratische partij. De PvdA behoorde tot Kabinet Balkenende IV richtte zich in 2006 vooral op kinderen. De PvdA legde minder nadruk op immigratie en veiligheid (Parlement, 2006c). Zij pleitten voor ‘inburgering van iedereen, iedereen kent de Nederlandse taal en Nederlandse normen’

Tabel 12d: Sprekers en autoriteit PvdA

PvdA	Autoriteit
Wolfsen	Lid Tweede Kamer
Bos	Vice-Minister President (IV) Minister van Financien (IV)
Albayrak	Justitie (IV)
Timmermans	Minister van Buitenlandse Zaken (IV)
Vogelaar	Minister van Wonen, Wijken en Integratie (IV)

Wolfsen deed geen uitspraak over taal of identiteit met betrekking tot integratie of participatie. Bos, Vice-Minister President en Minister van Financiën sprak eenmaal over de taalachterstand bij peuters en citeerde een sarcastisch nieuwsbericht over de schijn van goede inburgering door het spreken van de taal. Minister van Justitie Albayrak steunde gezinnen met betrekking tot inburgering door te stellen dat zij de taal goed spreken. Timmermans, Minister van Buitenlandse Zaken, sprak één keer over zijn eigen culturele identiteit. De uitspraken die Minister Vogelaar deed, gingen elk over onderwijs in de moedertaal van kinderen. Er werd gesteld dat dit soort onderwijs het leren van het Nederlands zou bevorderen; dit is volgens Vogelaar echter niet effectief gebleken.

De overige partijen en de autoriteit van hun sprekers staan in Tabel 13. Omdat zij relatief de minste uitspraken deden en geen van deze sprekers een minister was in de kabinetten, worden ze gezamenlijk besproken.

Tabel 13: Overige partijen en autoriteit

Autoriteit	
PVV	
Wilders	Lid Tweede Kamer
Fritsma	Lid Tweede Kamer
Bosma	Lid Tweede Kamer
D66	
Lambrechts	Lid Tweede Kamer
Engels	Lid Eerste Kamer
Pechtold	
SGP	
Van der Staaij	Lid Tweede Kamer
Van der Vlies	Lid Tweede Kamer
ChristenUnie	
Kuiper	Lid Eerste Kamer
Rouvoet	Lid Tweede Kamer

De PVV is conservatief en populistisch van aard. Wilders sprak enkel over taal en identiteit in combinatie met de islam. Over imams zegt hij dat zij Nederlands moeten leren en beheersen om te integreren in de samenleving. De (Nederlandse) identiteit wordt door hem ook genoemd in verband met de islam, die hij als bedreiging ziet voor een dominante Nederlandse cultuur. Fritsma uit zijn ongenoegen over les in de taal 'van afkomst'; kinderen op Nederlandse scholen zouden zich op de Nederlandse samenleving moeten richten. Ook Bosma spreekt over het aanbieden van Nederlands in het onderwijs als een vereiste voor integratie: "Wie zijn toekomst in Nederland ziet, moet Nederlands leren". D66 is een sociaalliberale partij die in het parlementaire jaar graag vroegschoolse educatie voor kinderen met een taalachterstand ziet. Hierover werd echter niet gesproken. Engels spreekt over "Het leren van de Nederlandse taal een absolute voorwaarde is om actief deel te nemen aan diezelfde samenleving, en gebruik te maken van alle burgerrechten die je hebt.", maar stelt ook dat immigranten beter vertrouwd zouden raken met de Nederlandse taal en cultuur als zij hiertoe gestimuleerd, in plaats van gedwongen worden. Pechtold spreekt over de onduidelijkheid van een verblijfsvergunning en koppelt taal, geboorteplaats, onderwijs en sociale contacten van de groepen die onzekerheid voelen. De SGP is een reformatorische partij en sprak enkel over het gevaar van verspreiding van geweldsverheerlijkende lectuur in het Nederlands. De ChristenUnie noemde taal enkel als opvulling of in vergelijking tot een andere taal, zoals in "Is dat in het Nederlands "ingepakt"? Of niet?".

De Kabinetten van het parlementaire jaar, de zittende partijen, hun standpunt en de uitgesproken visie is als volgt.

Tabel 14a: Partijen, standpunt en uitgesproken visie Kabinet Balkenende III

Balkenende III	Kleur en standpunt	Uitgesproken visie
CDA	Traditie, gespreide verantwoordelijkheid en solidariteit	Spreken, leren en beheersen van taal als vereiste voor 'meedoen'
	Verhogen eisen verplichte inburgering	
VVD	Liberaal	Spreken, leren en beheersen van taal als vereiste voor 'meedoen'
	Taalachterstanden aanpakken, vluchtelingen laten inburgeren	

Tabel 14b: Partijen, standpunt en uitgesproken visie Kabinet Balkenende IV

Balkenende IV	Kleur en standpunt	Uitgesproken visie
CDA	Traditie, gespreide verantwoordelijkheid en solidariteit	Spreken, leren en beheersen van taal als vereiste voor 'meedoen'
	Verhogen eisen verplichte inburgering	
PvdA	Progressief, sociaaldemocratisch	Taal is belangrijk, maar geen vereiste
	Iedereen inburgeren, iedereen kent Nederlandse waarden en normen	
ChristenUnie	Christelijk, progressief	Geen
	Taalachterstanden tegenaan, dubbele nationaliteit verbieden	

Over het algemeen bespraken VVD en CDA de taal in combinatie met 'meedoen in de samenleving'. Beide partijen deden dit door het kiezen voor werkwoordelijk gezegden die een noodzaak duiden en beide partijen kaartten bredere discoursen aan rondom integratie, participatie, werk en onderwijs. Ook door opsommingen van zelfstandig naamwoorden werd deze link duidelijk. De uitgesproken visie schroomt met hun partijkleur; inburgering staat hoog op de politieke agenda en dit kan het beste worden bereikt door de taal te (leren/moeten) spreken. GroenLinks was minder normatief van aard en deed relativerende uitspraken omtrent taal en participatie. Deze voorzichtige benadering zien we ook terug in de uitspraken van de PvdA, die als linkse partij wordt bestempeld. Zij willen volgens hun partijprogramma dat iedereen inburgert en noemt dit op gelijke voet met het kennen van de Nederlandse waarden en normen, maar taal is voor die inburgering niet de nummer één vereiste. De PVV, op rechts, richtte zich voornamelijk op taal als vereiste voor integratie met een sterke focus op de islam. D66, een progressieve middenpartij, combineerde normatieve en relativerende uitspraken, maar erkende ook dat het leren van de taal een voorwaarde is voor participatie. De

ChristenUnie, een christelijke middenpartij die wel tot Kabinet Balkenende III behoorde, deed helemaal geen uitspraken over taal of identiteit in combinatie met integratie, participatie en 'de Nederlandse samenleving'.

6. Analyse & Discussie

Allereerst sta ik kort stil bij de afzonderlijke dimensies en beantwoord ik de respectievelijke deelvragen. Omdat het driedimensionale model van Fairclough ervan uit gaat dat de dimensies alle drie integraal beschouwd moeten worden om de werking van een tekst te volledig te kunnen interpreteren, worden de resultaten vervolgens zo veel mogelijk als geheel bediscussieerd in het licht van de context en theorie.

6.1 Tekstuele dimensie

De eerste deelvraag van het onderzoek luidt als volgt:

1) Op welke manier wordt de Nederlandse taal en identiteit tekstueel getypeerd?

De bijvoeglijke naamwoorden die het meest worden gebruikt om taal te beschrijven zijn 'eigen', 'andere' en 'gemeenschappelijke'. Voor identiteit is het aantal bijvoeglijk naamwoorden omvangrijker, maar elk van deze komen relatief minder vaak voor. Uit het naamwoordelijk gezegde is gebleken dat het *belang* van de taal sterk wordt benadrukt door woorden als 'zinnvol', 'vereiste' en 'cruciaal'. Ook de verder gevonden naamwoorden duiden dit belang zonder meer aan. De naamwoorden die worden gebruikt met betrekking tot identiteit zijn vrijwel nihil, maar beschrijven juist een dynamische identiteit

De belangrijkste werkwoorden met betrekking tot de taal zijn bij uitstek 'spreken' en 'leren'. Deze gingen vooral gepaard met 'moeten', 'zouden' en 'kunnen'. De uitvoerende en modale werkwoorden met betrekking tot identiteit zijn wederom minder eenduidig en worden minder gebruikt; enkel het werkwoord 'hebben' werd tweemaal genoemd met betrekking tot identiteit. De drie werkwoordelijk gezegden die meer dan eens werden gebruikt gaan tevens over taal en bevatten de meest gebruikte uitvoerende én het meest voorschrijvende modale werkwoord 'moeten'. De werkwoorden benadrukken het *moeten beheersen*, *moeten leren*, en *moeten leren* van de taal, maar er is geen sprake van zo'n nadruk rond 'identiteit'.

De meeste opsommingen van taal en andere zelfstandig naamwoorden zijn bestempeld als 'Combinatie'; taal werd gekoppeld aan meerdere fenomenen als participatie, de rechtsstaat, het onderwijs, werk, enzovoorts. Hierna volgt de categorie 'De Nederlandse samenleving', waarin de taal op gelijke voet gesteld met Nederland als geheel. In slechts vier gevallen, ten opzichte van 49 gevallen over taal, werd het onderwerp identiteit gekoppeld aan een ander zelfstandig naamwoord of fenomeen.

Uit de gehele tekstuele analyse is gebleken dat er een voorkeur is in de predicatieve beschrijving van *taal*, maar niet van *identiteit*; de keuzes in naamwoorden en werkwoorden om taal te beschrijven zijn eenduidiger dan de keuzes voor het beschrijven van identiteit, die meer uiteenlopen in gebruik. Ook is in deze Handelingen de term 'identiteit' een stuk minder vaak gekoppeld aan andere zelfstandig naamwoorden en fenomenen, dan taal. Beide termen worden op tekstueel niveau dan ook contrasterend getypeerd.

6.2 Discursieve dimensie

De deelvraag over de discursieve dimensie luidt als volgt:

2) Welke intertekstuele processen zijn er te vinden in de uitspraken over taal en identiteit?

Het onderwerp waarbinnen het meest werd gesproken over taal en identiteit, is *Inburgering*. In de meeste passages over taal en identiteit werd intertekstueel verwezen naar een combinatie van *Politiek & Maatschappij*. De tweede categorie van verwijzen is die naar het discours *Participatie*, de derde categorie is het *Politieke discours*. Deze verwijzingen gebeurden veelal door een voorgaande spreker te citeren of te parafrasen en tegelijkertijd een maatschappelijk probleem aan de kaak te stellen, dat vaak over participatie ging. Taal en identiteit lijken door deze processen verreweg het meest belangrijk in de context van inburgeren en integratie in Nederland. Het bestaande discours waar voornamelijk naar is teruggegrepen of op is voortgeborduurd, is dan ook het discours rondom *inburgering en participatie in de Nederlandse maatschappij*.

6.3 Sociale dimensie

De deelvragen over de sociale dimensie luiden als volgt:

3) Welke visies over taal en identiteit worden uitgedragen door de tekstuele en discursieve praktijken uit de Handelingen?

4) In hoeverre verschillen de visies van de verschillende partijen en actoren van elkaar?

De VVD en CDA spreken het meest statisch over taal als vereiste voor *inburgering* en inburgering als vereiste voor *adequate deelname* in de samenleving. Adequate deelname in de samenleving is vervolgens vereiste voor het toe kunnen eigenen van 'Nederlandschap'. De visie die deze twee partijen uitdragen is dat men voor correct Nederlandschap moet inburgeren en meedoen, en dat beheersing van de taal voor deze deelname logischerwijs de eerste stap is. Verdonk (Minister van Integratie) en Rutte deden de meeste uitspraken voor de

VVD, Balkenende (Minister-President) en Hirsch Ballin (Minister van Justitie) waren het meest aan het woord namens het CDA. De visie die deze sprekers en hun partijen uitdroegen, komen overeen met hun partijpolitieke kleur en standpunten in het parlementaire jaar. De PvdA is gematigd in de uitspraken over taal en identiteit. De ChristenUnie doet geen enkele uitspraak waaruit een visie op te maken valt, terwijl zij wel degelijk behoorden tot Kabinet Balkenende III.

De rechtse partijen binnen de Kabinetten doen de meeste uitspraken over het moeten kunnen spreken, leren of beheersen van de taal als directe vereiste voor inburgering. Dit staat in lijn met hun standpunt voor het parlementaire jaar, waarbij de nadruk sterk op integratie lag. De visie op taal en identiteit van de linkse partijen staat vrijwel gelijk aan hun kleur en algemene standpunt in het parlementaire jaar, die meer gematigd was.

6.4 De eigenheid van taal

De predicatieve omschrijving van 'taal' lijkt te duiden op scheidslijnen; er is wel degelijk *een eigen* taal en daar tegenover staat vrij letterlijk een andere taal, of de taal van iemand anders. Wat er niet is, echter, is *een* identiteit tegenover een andere. Een aantal effecten van een taalideologie zoals besproken door Blommaert (2006) lijkt hieruit op te merken. De ideologie van *een* Nederlandse taal als standaard is vrij letterlijk beoefend en uitgesproken door deze institutionele setting, die tevens de autoriteit heeft zo'n ideologie voorschrijvend en als ideaalbeeld te presenteren aan de inwoners van een natie. De voorkeur voor een *eigen* taal tegenover een *andere* taal duidt daarnaast op een nadruk op nationale eigenheid (Pijpers, 2007) en een scheidslijn tussen volkseigen en volksvreemd, die Pels (2007) benoemde in het kader van europeanisering en nationalisering. In dit discours lijkt men wel degelijk 'krampachtig' vast te houden aan het nationale fenomeen 'taal' in een discours van Europese en nationale identiteitsconstructie. De nadruk ligt hier echter niet op *een* eigen of andere identiteit. In dat opzicht lijkt de toespraak van Máxima (Ministerie van AZ, 2007) over het 'niet bestaan van dé Nederlander' toch de spijker op zijn kop te hebben geslagen; dé identiteit wordt niet predicatief onderschreven, dé taal wel.

6.5 Het belang van beheersing door spreken

Dat het *belang* van taal zo sterk een veelvuldig wordt onderstreept door de gekozen naamwoorden, duidt op de Nederlandse taal als belangrijk of zelfs voornaamste bindmiddel voor de natie. Dit belang komt overeen met de visie van de ondervraagde Nederlanders door het SCP (2019) en met de visie die Stokes (2017) benadrukte op internationaal niveau. De gekozen werkwoorden zetten de taal in het licht van het *moeten beheersen* in de vorm van

spreken. Spreken blijkt veruit de belangrijkste vaardigheid, terwijl verstaan, lezen en schrijven het onderspit delven. Ook hier is een taalideologie te onderscheiden die berust op beheersing door het *spreken* van *een* taal; het Nederlands. Blommaert (2016) beschreef al hoe een heersende taalideologie kan bepalen op welke manier een taal om kan vormen tot een standaardtaal die wordt 'beoefend' in de maatschappij en instituties als het onderwijs. Beheersing door spreken van de taal zou dan ook heel goed centraal kunnen staan binnen het burgerschapsonderwijs (Ministerie van OCW, 2006), omdat deze vaardigheid blijkbaar vereiste is voor *hoe* een Nederlander zich idealiter zou moeten gedragen.

6.6 Taal ~~in~~ is de maatschappij

Het beheersen en spreken van de taal is niet alleen getypeerd als eenduidig en belangrijk, maar kan tevens niet los kan worden gezien van bredere maatschappelijke en culturele aspecten van de gehele Nederlandse natie. De taal staat het meest centraal binnen de context van het 'worden' van een Nederlander. De verwijzingen binnen uitspraken berustten ook sterk op *participatie in de maatschappij*; inburgering staat prominent op de voorgrond.

Het spreken van de taal is vrij letterlijk de hoeksteen van de gehele natie, omdat taal en Nederlandschap samenvallen binnen dit discours. Voornamelijk de rechtse partijen in de Kabinetten uiten deze visie het meest direct; hun standpunten uit het parlementaire jaar benadrukten dan ook sterk het fenomeen *integratie*. Het auto-image dat dit discours uitdraagt lijkt dan ook samen te vallen met het auto-image van 'de Nederlander' zoals het SCP (2019) in het publieksonderzoek al aankaartte; de Nederlander voelt zich verbonden aan de (inwoners van de) natie door het spreken van eenzelfde taal. De natievorming binnen dit discours lijkt plaats te vinden aan de hand van een ideologie die de taal op gelijke voet zet met de gehele maatschappij (Ehlich, 2010). Wat deze Nederlandse natie inhoudt en bindt, berust op het vasthouden aan volkseigen elementen tijdens een discours van inburgering en integratie.

Taal als steunpilaar voor adequate deelname en participatie in de samenleving lijkt in deze Handelingen voort te komen uit een 'block' (Holliday, 2016); in een periode van europeanisering en globalisering is er een persoonlijke blokkade ten opzichte van de niet-Nederlander die wil behoren tot de maatschappij. Deze 'crisissituatie' (Leerssen, 2015) omtrent globalisering leidt tot vrees voor het verlies van nationale eigenheid door invloeden van buitenaf (De Hart & Versantvoort, 2019), waardoor taal wordt behouden ten behoeve van nationale identiteit.

6.7 Taal en is identiteit

Identiteit is in deze institutionele setting weinig genoemd in vergelijking tot taal. Het woord komt niet alleen veel minder voor in dit corpus, maar er zijn ook minder predicaties, opvallende werkwoorden, naamwoorden of opsommingen gebruikt om *identiteit* vorm te geven als het woord wél voorkwam in een Handeling. Ook is er minder verwezen naar inburgering of participatie tijdens het spreken over identiteit, dan over taal. Het blijkt uit de analyses echter wel dat de taal op de absolute voorgrond staat voor correcte *deelname* in de Nederlandse maatschappij en het toe-eigenen van de Nederlandse identiteit.

Invloeden van buitenaf veroorzaken een visie op de Nederlandse identiteit waarbinnen verbinding door eenzelfde taal de absolute steunpilaar lijkt te zijn (SCP, 2019). Het heersende discours rondom wat de Nederlandse identiteit *inhoudt*, lijkt in deze Handelingen dus vrij statisch en eenduidig te zijn (Hall, 1997). Deze identiteit kan echter worden verworven op vrijwillige basis; de identiteit van de niet-Nederlander is dynamisch door de keuzes die hij of zij kan maken. Die keuzes berusten op het leren, spreken en beheersen van de taal voor adequate deelname. Deze voluntaristische houding ten opzichte van de taalverwerving kan van iemand Nederlands ‘maken’ op het moment dat hij of zij deze nationale gedragsregels overneemt (Leerssen, 2015).

Het toe-eigenen van de Nederlandse identiteit berust op een voluntaristische houding van de inburgeraar en het civiek nationalisme van de natie Nederland (Leerssen, 2015); door burgerlijke solidariteit omtrent de gedragsregel van ‘eenzelfde taal’ kan men gaan behoren tot de natie, ongeacht dienst achtergrond. Opvallend is echter dat een *andere* taal wel losgelaten zou moeten worden voor correcte overname van Nederlands burgerschap. In dit opzicht wordt een taal gelijkgesteld aan (het behoren tot) een specifieke natie, en zien we dus ook een deterministische visie in de vorm van etnisch nationalisme terug; taal *is* de natie. Dé Nederlander, waarnaar Máxima op zoek was, is volgens dit discours dan ook degene die de taal spreekt.

7. Conclusie & Evaluatie

7.1 Beantwoording hoofdvraag

De hoofdvraag van het onderzoek luidt: In hoeverre klinkt de link tussen taal en nationale identiteit door in het politieke discours van Handelingen uit het parlementaire jaar 2006-2007?

Het spreken van de Nederlandse taal als vereiste voor meedoen in de samenleving is het dominante discours in deze Handelingen. De taalideologie is het beheersen van het Nederlands (en alleen Nederlands), maar dan wel specifiek door het *leren* en *spreken* ervan. Het toe-eigenen van Nederlands is dé steunpilaar voor zowel participatie en inburgering, de voornaamste voorwaarde voor slagingskansen in de samenleving en de nummer één ingang naar het kunnen worden van een Nederlander. De term 'nationale identiteit' is vrijwel niet in de mond genomen in dit politieke discours, maar komt des te meer tussen de regels naar voren in de vorm van 'correct Nederlanderschap' dat men voor ogen heeft als logische uitkomst door het leren van de taal. De crisissituatie of angst voor het andere die leidt tot het vasthouden van het nationalistische aspect 'taal', lijkt het discours van integratie te zijn. Civiek nationalisme gaat in dit discours hand in hand met (Nederlandse) identiteitsconstructie door het moeten beheersen, of aanleren van de taal van de natie. De link tussen de Nederlandse taal en nationale identiteit is dus wel degelijk aanwezig in het politieke discours van Handelingen uit het parlementaire jaar 2006-2007, of de sprekers dit nou zo expliciet hebben willen uitdragen of niet.

7.2 Evaluatie & Beperkingen

Het uitwerken van de geschikte Handelingen ging in dit onderzoek aan de hand van verschillende zoektermen die in afzonderlijke zoektermtabellen werden uitgewerkt. Per zoekterm bleek zo nu en dan een Handeling opnieuw uitgewerkt te zijn. Handeling '21 november 2006' bleek tijdens de analyse bijvoorbeeld in meerdere tabellen voor te komen, maar was uitgewerkt aan de hand van de passages over de specifieke zoekterm. Het precies bepalen of de passages dan uit één Handeling kwamen, of dat er op die dag twee keer werd gedebatteerd (wat bij sommige data ook het geval was), was moeilijk te achterhalen. Het was verstandiger geweest om in een vroeg stadium alle Handelingen samen te voegen, en per Handeling alle passages over de zoektermen uit te werken. Hier kwam ik pas achter tijdens de analyse; het zorgvuldig tellen en turven van onderwerpen en sprekers nam door deze miscalculatie veel meer tijd in beslag dan nodig was geweest. Ondanks dat dit onderzoek niet kwantitatief van aard is, zijn hier stekken laten vallen met het oog op tijd.

Ten tweede had ik eerder stil moeten staan bij de samenstelling van de Kabinetten in dit parlementaire jaar. De debatten uit het jaar 2006-2007 werd gevoerd onder leiding van twee afzonderlijke Kabinetten en verschillende zittende partijen. Als hier tijdig zorgvuldig naar werd gekeken, had een beter afgebakend onderscheid deel kunnen uitmaken van de sociale dimensie-analyse.

Het onderzoeken van intertekstualiteit bleek een lastige opgave in politiek discours waarin de sprekers vrijwel altijd op elkaar reageren en voortbouwen; zodoende verwijzen sprekers ook vrijwel altijd naar elkaar. Verwijzingen naar het politieke discours is hierdoor misschien niet helemaal vruchtbaar geweest voor resultaten. Daarnaast berustten twee aspecten van de analyse op *categorisatie* door de onderzoeker; hoewel is geprobeerd dit zo goed mogelijk te onderbouwen, blijft dit een subjectieve mening die ondersteund had kunnen worden door een tweede beoordelaar. Bij het bekijken van de onderwerpen zijn de passages over taal en identiteit tevens niet apart bekeken; het heeft zo kunnen zijn dat voornamelijk de passages over 'taal' het onderwerp *Inburgering* hadden, maar passages over 'identiteit' veel minder. Ook had in principe bij elke dimensie de sprekers betrokken moeten worden, om duidelijke visies per dimensie te kunnen onderscheiden. Dit is tevens een idee voor vervolgonderzoek.

7.3 Vervolgonderzoek

Ik wil allereerst stilstaan bij dit specifieke onderzoek en corpus. Dit corpus is enorm omvangrijk voor onderzoek en er kunnen dan ook ontzettend veel vragen aan worden gesteld met betrekking tot analyse en dimensies. Zelfs voor een kwantitatief onderzoek was deze institutionele setting breed genoeg, en door deze breedte moesten er keuzes worden gemaakt. Door deze keuzes is niet elke dimensie zo volledig mogelijk geanalyseerd als dat had gekund, alhoewel dit corpus een schatkist aan bijzonderheden en overlap biedt. Een voorbeeld voor relevant vervolgonderzoek is het kijken naar tekstuele combinaties. Een ander interessante analyse is; 'Wie spreekt welke opsomming uit?' of 'Wie spreekt het het vaakst bepaalde grammaticale zinsconstructies uit?' en 'Zijn hier ook al partij-specifieke visies te onderscheiden?'.

Door de drie dimensies van Fairclough nog sterker te integreren, kan pas met volledige zekerheid worden gezegd hoe dit tekstcorpus operationaliseert in een breder maatschappelijk debat.

De Multilingualism Approach (Ten Thije, 2020) houdt zich bezig met de manier waarop taalideologie vorm krijgt door meertaligheid, taalcontact en taalbeleid in een breder dynamisch

discours. Aan de hand van parlementaire Handelingen heb ik geprobeerd te achterhalen hoe een (Nederlandse) taalideologie beïnvloed kan worden door een breder maatschappelijk discours en hoe deze taalideologie daadwerkelijk *operationaliseert*. Om deze wisselwerking te achterhalen, is het politieke discours echter lang niet de enige vruchtbare bron. Ondanks de vrije toegang tot Handelingen, is dit een sterk professionele en autoritaire institutie die een zekere verantwoordelijkheid met zich mee draagt omtrent het doen van uitspraken. Het zou voor vervolgonderzoek dan ook interessant zijn een ander discours te bekijken voor het ontrafelen van een taalideologie; krantenberichten, journaals of het onderwijs, om er maar een paar te noemen, kunnen heel andere inzichten opleveren over de visie op taal en op een andere manier meebewegen met de maatschappij. Met het oog op de Cultural Representation Approach (Ten Thije, 2020) zijn discourses als opiniestukken bijvoorbeeld ook interessant; voor het achterhalen van de precieze denkbeelden van de Nederlander, óver de Nederlander, zou deze misschien meer zelf aan het woord moeten zijn.

Literatuurlijst

- Anderson, B. (2006). Introduction. In *Imagined Communities. Reflections on the origin and spread of nationalism* (pp. 1–8). Londen/New York, Verenigde Staten: Verso Books.
- Beugelsdijk, S., Hart, J. J. M., Houwelingen, P., & Versantvoort, M. C. (2019). *Denkend aan Nederland*. Den Haag, Nederland: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Blommaert, J. (2006). Language Policy and National Identity. In Thomas Ricento (Ed.), *An Introduction to Language Policy* (pp. 238–254). Hoboken, Verenigde Staten: Blackwell Publishing.
- Brand, C., & Van der Sijs, N. (2007). Geen taal, geen natie. Parlementaire debatten over de relatie tussen de Nederlandse taal en de nationale identiteit. In C. Van Baalen, A. Bos, W. Breedveld, M. Leenders, J. Ramakers, & I. Secker (Eds.), *Jaarboek Parlementaire Geschiedenis 2007. De moeizame worsteling met de nationale identiteit* (pp. 13-24). Van <https://www.ru.nl/cpg/publicaties/jaarboeken/vm/jaarboek-2007/>
- De Hart, J. (2019). Wat ons typeert en wat ons bindt: het burgerperspectief. In S. Beugeldijk, J. J. M. Hart, P. Houwelingen, & M. C. Versantvoort (Red.), *Denkend aan Nederland* (pp. 1–50). Den Haag, Nederland: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Ehlich, K. (2010). Transnationaliteit: Europese talen, literaturen en culturen in het perspectief van een postnationale horizon. *Tijdschrift voor internationale neerlandistiek*, 11–21.
- Fairclough, N. (1995). *Kritische discoursanalyse: the Critical Study of Language*. Londen/New York, Verenigde Staten: Longman.
- Fairclough, N. (1998). Political discourse in the media: an analytical framework. In A. Bell & P. Garrett (eds.), *Approaches to Media Discourse* (pp. 142-162). Oxford, Verenigd Koninkrijk: Blackwell.
- Grever, M., Jonker, E., Ribbens, K., & Stuurman, S. (2009). Het behouden huis. Een commentaar op De canon van Nederland. In M. Grever, E. Jonker, K. Ribbens, & S. Stuurman (Red.), *Controverses rond de canon* (pp. 106–121). Assen, Nederland: Van Gorcum.

- Hall, S. (1997). *Introduction. Representation. Cultural Representations and Signifying Practices*. Londen, Verenigd Koninkrijk: Sage/The Open University.
- Holliday, A. (2016). Difference and awareness in cultural travel: negotiating blocks and threads. *Language and Intercultural Communication*. 16(3), 318-331.
- Huisman, I. (2016). *Vluchtelingen: van massa naar mens Een kritisch discours-analytisch onderzoek naar de representatie van vluchtelingen in Nederlandse kranten in september 2015* (Masterscriptie). Geraadpleegd op 24 maart 2020, van <http://dspace.library.uu.nl/handle/1874/338287>
- Kabinet. (2006). *Samen werken, Samen leven*. Geraadpleegd op 11 maart 2020, van https://www.parlement.com/9291000/d/tk30891_4.pdf
- Leerssen, J. (2015). *Nationalisme*. Amsterdam, Nederland: Singel Uitgeverijen.
- Leerssen, J. (2019). Nationale identiteit als perpetuum mobile: identiteitsbesef in permanente wording. In S. Beugeldijk, J. J. M. Hart, P. Houwelingen, & M. C. Versantvoort (Red.), *Denkend aan Nederland* (pp. 1–27). Den Haag, Nederland: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Ministerie van Algemene Zaken. (2007, 16 januari). *Toespraak van Prinses Máxima, 24 september 2007*. Geraadpleegd op 11 maart 2020, van <https://www.koninklijkhuis.nl/documenten/toespraken/2007/09/24/toespraak-van-prinses-maxima-24-september-2007>
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2006, 5 juli). *Toezichtkader actief burgerschap en sociale integratie*. Geraadpleegd op 25 februari 2020, van <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2006-128-p13-SC75886.html>
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2019b, 2 december). *Meer duidelijkheid voor scholen over burgerschapsonderwijs*. Geraadpleegd op 11 maart 2020, van <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2019/11/29/meer-duidelijkheid-voor-scholen-over-burgerschapsonderwijs>

- NOS. (2018, 25 juni). *“Politiek moet zich niet bemoeien met Nederlandse geschiedenis”*. Geraadpleegd op 11 maart 2020, van <https://nos.nl/artikel/2238319-politiek-moet-zich-niet-bemoeien-met-nederlandse-geschiedenis.html>
- Oosterbaan, W. (2014). Het Nederlandse lopen. In *Ons erf. Identiteit, erfgoed, culturele dynamiek* (1st ed., pp. 9–38). Amsterdam, Nederland: De Bezige Bij.
- Overheid.nl. (2006). *Zoeken in parlementaire documenten | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen*. Geraadpleegd op 11 maart 2020, van <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/uitgebreidzoeken/parlementair>
- Page, R. (2003). ‘Cherie: lawyer, wife, mum’: contradictory patterns of representation in media reports of Cherie Booth/Blair. *Discourse and Society* 14 (5), 559–579.
- Parlement. (2006). *Kabinet-Balkenende III (2006-2007)*. Geraadpleegd op 11 maart 2020, van https://www.parlement.com/id/vhnnmt7m2000/kabinet_balkenende_iii_2006_2007
- Parlement. (2007). *Kabinet-Balkenende IV (2007-2010)*. Geraadpleegd op 11 maart 2020, van https://www.parlement.com/id/vhnnmt7mqgzh/kabinet_balkenende_iv_2007_2010
- Parlement.com. (2006a). *VVD en Tweede Kamerverkiezingen 2006*. Geraadpleegd op 11 maart 2020, van https://www.parlement.com/id/vhnnmt7mr5zq/vvd_en_tweede_kamerverkiezingen_2006
- Parlement.com. (2006b). *CDA en Tweede Kamerverkiezingen 2006*. Geraadpleegd op 11 maart 2020, van https://www.parlement.com/id/vhnnmt7mlkw3/cda_en_tweede_kamerverkiezingen_2006
- Parlement.com. (2006c). *PvdA en Tweede Kamerverkiezingen 2006*. Geraadpleegd op 11 maart 2020, van https://www.parlement.com/id/vhnnmt7mr5zo/pvda_en_tweede_kamerverkiezingen_2006

Parlement.com. (2006d). *GroenLinks en Tweede Kamerverkiezingen 2006*. Geraadpleegd op 11 maart 2020, van https://www.parlement.com/id/vhnnmt7mr5zs/groenlinks_en_tweede_kamerverkiezingen

Parlement.com. (2020). *Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD)*. Geraadpleegd op 11 maart 2020, van https://www.parlement.com/id/vh8lnhrouwxy/volkspartij_voor_vrijheid_en_democratie

Pels, D. (2007). De Hollandse tuin: of hoe de Nederlandse Leeuw worstelt met zijn identiteit. In C. Van Baalen, A. Bos, W. Breedveld, M. Leenders, J. Ramakers, & I. Secker (Eds.), *Jaarboek Parlementaire Geschiedenis 2007 De moeizame worsteling met de nationale identiteit* (pp. 13-24). Van <https://www.ru.nl/cpg/publicaties/jaarboeken/vm/jaarboek-2007/>

Pijpers, A. (2007). Nationale roerselen in de Nederlandse Europapolitiek. In C. Van Baalen, A. Bos, W. Breedveld, M. Leenders, J. Ramakers, & I. Secker (Eds.), *Jaarboek Parlementaire Geschiedenis 2007 De moeizame worsteling met de nationale identiteit* (pp. 85–95). Van <https://www.ru.nl/cpg/publicaties/jaarboeken/vm/jaarboek-2007/>

Reisigl, M. & Wodak, R. (2001). *Discourse and Discrimination, Rhetorics of Racism and Antisemitism*. Londen/New York, Verenigde Staten: Routledge Taylor & Francis Group.

Richardson, J.E. (2007). *Analysing Newspapers, An Approach from Kritische discoursanalyse*. New York, Verenigde Staten: Palgrave MacMillan.

Simpson, P. & Mayr, A. (2010). *Language and Power: A resource book for students*. London and New York, Verenigde Staten: Routledge Taylor & Francis Group.

Stokes, B. (2017). *What It Takes to Truly Be 'One of Us.'* Geraadpleegd op 22 januari 2020, van <https://www.pewresearch.org/global/2017/02/01/what-it-takes-to-truly-be-one-of-us/>

- Thije, J.D. ten (2020). What is intercultural communication? G. Rings & S. Rasinger (Eds.) *The Cambridge Handbook of Intercultural Communication*. Cambridge, Verenigd Koninkrijk: Cambridge University Press.
- Van Oostrom, F. (2006). *entoen.nu en verder. De canon van Nederland. Rapport van de commissie ontwikkeling Nederlandse canon. Deel A+ C*. Amsterdam, 2007.
- Van Balen, C., Bos, A., Breedveld, W., Leenders, M., Ramakers, J., & I, S. (2007). *De Moeizame Worsteling Met De Nationale Identiteit* (1ste editie). Groningen, Nederland: Centrum Voor Parlementaire Geschiedenis.
- Van de Camp, W. (2007, 5 november). *Handeling 2007-2008, pag. 681-692 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen*. Geraadpleegd op 11 maart 2020, van <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/h-tk-20072008-681-692.html>
- Van Dijk, T. (1997). *Discourse as Social Interaction* (2). Thousand Oaks, Verenigde Staten: Sage Publications.
- Van Rijswijk, J. (2007). *“Maxima zei geen onvertogen woord” (opinie)*. Geraadpleegd op 13 maart 2020, van <https://www.trouw.nl/nieuws/maxima-zei-geen-onvertogen-woord-opinie~bc346f0d/?referer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

Bijlage 1: Voorbeelden Handeling-pagina's

Van Geel

een toezegging van het kabinet om de gemeenten in deze niet met lege handen te laten staan.

Het CDA wil een veiligheidsbeleid dat zowel preventief als repressief werkt. Een voorbeeld van preventie is het invoeren van een maatschappelijke stage van drie aaneengesloten maanden voor jongeren tijdens hun schooltijd. Zo kunnen zij kennismaken met de samenleving. Jongeren leren zich in te zetten voor anderen, maken intensief kennis met de vereisten in de samenleving en de noden van medemensen. Het CDA vraagt het kabinet dan ook om snel over te gaan tot de invoering van de maatschappelijke stage.

De voorzitter: Ik verzoek de leden om iets meer rust in de zaal. De heer Van Geel is anders moeilijk te verstaan.

De heer Pechtold (D66): De heer Van Geel had een passage over softdrugs. Namens het CDA riep hij het kabinet op tot een paar dingen die volgens mij al lang kunnen en die wat D66 betreft ook moeten: geen coffeeshops in de buurt van scholen en dergelijke. Hij zei bovendien het volgende en dat triggerde mij: wij laten de gemeenten als het om softdrugs gaat niet met lege handen staan. Betekent dit dat het kabinet wat het CDA betreft steun moet betuigen aan gemeenten als Tilburg, Maastricht en vele grensgemeenten die goed eigen beleid weten te voeren met de benen middenin de klei van de problematiek en hun eigen plekken voor coffeeshops weten te vinden? Of laat de heer Van Geel ze dan wel in de kou staan?

De heer Van Geel (CDA): Ik heb specifieke mogelijkheden genoemd voor vergunningverstrekking voor belwinkels en growshops. Dat herhaal ik. Dat is onze lijn. Wij willen dat de gemeenten die mogelijkheden krijgen. Onze positie ten aanzien van softdrugs is verder geen millimeter gewijzigd. Uiteindelijk moeten softdrugs de wereld uit, maar dat kan niet in een keer. Vandaar dat wij op de meest kwetsbare plekken actie willen voeren. In sommige opzichten verschillen wij soms van mening met gemeentebesturen.

Repressie en preventie geldt ook voor het vreemdelingenbeleid. Dat moet streng en rechtvaardig zijn. Gevoelens van onbehagen in 2002 over de grote toestroom van mensen naar Nederland en het gebrek aan integratie zijn wij niet uit het oog verloren. Wij willen Nederland gastvrij houden voor echte vluchtelingen, maar dan zullen wij streng moeten zijn voor degenen die dat niet zijn. Ook is een veeleisend integratiebeleid nodig voor de mensen die hier komen. Kennis van taal en gewoonten is een noodzakelijke voorwaarde om te kunnen slagen in Nederland. Op dit terrein is nog een wereld te winnen.

De voorzitter: Ik vraag de leden nogmaals om stiller te zijn.

De heer Van Geel (CDA): Het kabinet kan bij aanvang al rekenen op een vertrouwen onder de bevolking dat groter is dan het – pak hem beet – de laatste tien jaar is geweest. Tegelijkertijd besef ik natuurlijk dat er ook een hele groep sceptisch is en zegt: vertrouwen moet je verdienen. Beide in ogenschouw nemend, wens ik dat het kabinet twee dingen doet. Ten eerste dat zij het in hem gestelde vertrouwen meer dan waarmaakt. Ten tweede dat vertrouwen gewonnen wordt waar daarvan

nog geen sprake is. In het akkoord dat wij vandaag bespreken en de kabinetsploeg waarmee wij vandaag in debat zijn, hebben wij in ieder geval alle vertrouwen. Zeker wanneer het kabinet zich houdt aan de randvoorwaarden samen, stabiel en dienstbaar. De CDA-fractie verheugt zich op de komende vier jaar waarin wij met het kabinet, ieder vanuit onze eigen verantwoordelijkheid, het ook door ons gewenste beleid gaan invullen. Ik wens het nieuwe kabinet-Balkenende daarbij veel succes, stevige wortels en sterke vleugels.

De heer Rutte (VVD): U zou nog terugkomen op de AOW, maar ik heb er niets meer over gehoord. Waarom is de CDA-fractie akkoord gegaan met de Bosbelasting? Ik heb die term overigens niet bedacht, dat was de heer Verhagen. Die term speelde een geprofileerde rol in de verkiezingscampagne. Waarom is de fractie akkoord gegaan met de Bosbelasting?

De heer Van Geel (CDA): In de campagne hebben wij gezegd dat het CDA een welvaartsvaste AOW wil en wil dat er zo veel mogelijk en zo lang mogelijk wordt doorgewerkt. Het pakket dat er nu ligt, vinden wij een aanvaardbaar compromis.

De heer Rutte (VVD): Het CDA heeft campagne gevoerd op twee hoofdthema's. De hypotheekrenteaftrek is binnen, maar met de AOW is het niet gelukt. Op dat punt heeft de PvdA-fractie de CDA-fractie de wet voorgeschreven. Die Bosbelasting komt er en ook nog in de vorm van een gedrocht. Het is een gedrocht geworden in dit regeerakkoord met de ingewikkelde constructie rond het stoppen met werken voor het 65ste.

Ik zal de regering straks vragen om op de kortst mogelijke termijn een uitvoeringstoets bij UWV en de Belastingdienst uit te voeren. Deskundigen hebben al gezegd dat deze plannen niet uitvoerbaar zijn. Bent u bereid om mij te steunen in dit verzoek zodat wij op de kortst mogelijke termijn weten of dit plan uitvoerbaar en juridisch houdbaar is?

De heer Van Geel (CDA): Dit soort vragen is volstrekt overbodig. In een regeerakkoord staat de lijn die moet worden gevolgd. Het is toch gebruikelijk dat er een intensief onderzoek zal plaatsvinden naar de technische mogelijkheden en de valkuilen die er nog zijn bij de operationalisering? Dat is toch volstrekt logisch? Daar is geen aparte motie voor nodig. Er is een akkoord waarin staat in welke richting de zaken moeten gaan. Het belangrijkste uitgangspunt is nog steeds het vergroten van de participatie. Daarnaast moet worden gelet op de houdbaarheid van de financiën op de langere termijn. Ik was er ook stomverbaasd over dat u de doelstellingen met betrekking tot financiële soliditeit even opzij zet. Wellicht brengt u nog alternatieven naar voren voor het realiseren van de houdbaarheid op de lange termijn. Misschien wilt u de discussie over een pensioenleeftijd van 67 jaar weer gaan voeren in uw fractie. Het is volstrekt overbodig om te vragen aan het kabinet om een onderzoek uit te voeren, want dat zal gebeuren. Wij vinden het compromis aanvaardbaar, vooral omdat het is gericht op het vergroten van de participatie van mensen.

De heer Rutte (VVD): De fracties van het CDA en de VVD waren het altijd eens over de wijze waarop de vergrijzing moet worden aangepakt, namelijk door ervoor te zorgen

Verdonk

De heer **Middel** (PvdA): De minister moet mij goed citeren. Ik sprak over een staatsrechtelijk novum, maar ik voegde daaraan toe de woorden "voor zover ik dat kan bekijken". Ik heb ook gezegd dat deze Kamer van bezinning onbezonnen te werk lijkt te gaan. Ik heb het dus heel voorzichtig geformuleerd, maar dat neemt niet weg dat ik de gang van zaken merkwaardig vind. Het is uiteraard de verantwoordelijkheid van de Kamer als zij met de behandeling akkoord gaat. Dit betekent dat ik op dit punt niet veel moeite met het wetsvoorstel heb. Nogmaals, een meerderheid van de Kamer wilde het wetsvoorstel behandelen en de PvdA doet daar loyaal aan mee, zij het met de nodige bedenkingen.

Minister Verdonk: Dan ga ik niet verder in op artikel 4. Ik kom dan bij de aanvang van de inburgeringsplicht. De heer Middel was verheugd over de duidelijkheid die ik in de nadere memorie van antwoord heb geschapen met betrekking tot de aanvang van de inburgeringsplicht. Mij werd gevraagd om het tijdstip van aanvang duidelijker in de wet te regelen. Ik zeg toe dat ik hiernaar serieus zal kijken.

Ik heb bij dit wetsvoorstel veel adviezen en commentaren gekregen. De Tweede Kamer ging, op een lid na, akkoord, maar ook daarna kwam er nog inhoudelijk commentaar op het wetsvoorstel. Ook is veel commentaar geleverd op de positie van het nieuwe inburgeringsstelsel in het internationale recht. Het is begrijpelijk dat men soms voorzichtig is, omdat het inburgeringsstelsel een geheel nieuw gegeven is. Er is nog geen jurisprudentie van het Hof in Luxemburg waarop men kan terugvallen. Omdat de Europese rechter het laatste woord heeft, is dus iedere positionering van het nieuwe inburgeringsstelsel per definitie een voorlopige, maar die kan wel zo goed mogelijk worden beredeneerd. In de stukken heb ik dit al uitgebreid gedaan en telkens met deze slag om de arm. Dit kan nu eenmaal niet het laatste woord zijn omdat dit altijd aan de rechter is.

Sommige meningen zijn erg stellig van toon, maar dat neemt niet weg dat iedere positionering van het nieuwe inburgeringsstelsel op dit moment slechts een voorlopige beredeneerde positionering kan zijn. Ik respecteer de meningen, maar dat betekent niet dat ik ze tot de mijne moet maken. Ik hoop echter niet dat Turkse onderdanen of langdurig ingezetenen derdelanders die nog onvoldoende zijn ingeburgerd zich door bepaalde uitlatingen van deskundigen ertoe laten verleiden om hun inburgering uit te stellen. Daarvan worden hun perspectieven en die van hun gezinsleden op maatschappelijk en sociaaleconomische deelname niet beter. Ook de sociale cohesie van de Nederlandse samenleving als geheel wordt daar niet beter van. Bovendien wacht de individuele inburgeringsplichtige die niet inburgerd een bestuurlijke boete die hij zelf moet betalen. Op de stellingen van de heer Groenendijk ben ik schriftelijk al uitgebreid ingegaan in de memorie van antwoord en de nadere memorie van antwoord. Ik heb zijn stellingen met argumenten uitvoerig weerlegd.

De heer Middel wees op artikel 9 van de associatieovereenkomst dat discriminatie verbiedt uit hoofde van nationaliteit. Er staat echter ook "binnen de werkingssfeer van de overeenkomst". Die werkingssfeer is veel beperkter dan die van het EG-verdrag. Het gaat primair om de Douane-unie en beperkte rechten op toegang tot de arbeidsmarkt. Besluit 1/80 voegt daaraan toe "de geleidelijke integratie op de arbeidsmarkt van Turkse

werknemers en hun gezinsleden". De associatieovereenkomst met Turkije heeft op dit moment niet geleid tot toetreding tot de interne Europese markt met vrij verkeer van werknemers, zelfstandigen, dienstverrichters, gezinsleden en economisch niet-actieve Turken. De inburgeringsplicht valt dus naar mijn mening niet binnen de werkingssfeer van die overeenkomst.

Er is ook gewezen op een artikel van mevrouw Oostrom-Staples in het blad *Migrantenrecht*. Zij schrijft dat het heel goed denkbaar is dat het Hof tot de conclusie komt dat de inburgeringsplicht de toets aan artikel 9 van de associatieovereenkomst niet kan doorstaan. Het is echter ook heel goed denkbaar dat het Hof tot een andere conclusie komt, zeker als wij ons realiseren dat de onderzoekster in haar artikel tot haar inschatting komt in het kader van een vergelijking van artikel 9 van de associatieovereenkomst met artikel 12 van het EG-verdrag en het Europese burgerschap van artikel 17 van het EG-verdrag. Zoals ik al schriftelijk uiteen heb gezet, verschillen de associatieovereenkomst en het EG-verdrag erg veel van elkaar. Turkse werknemers zijn burgers van de Unie. Ze hebben geen vrij verkeer binnen de EU. Turkije maakt geen deel uit van de interne markt. Ook de advocaat-generaal bij het Hof in Luxemburg heeft in zijn conclusie van 26 oktober 2006 in de Turkse zaak *Tum en Dari* tegen het Verenigd Koninkrijk gewezen op het belang van deze verschillen. De onderzoekster schrijft ook dat het Hof de aan hem voorgelegde zaken heeft afgedaan zonder toetsing aan artikel 9 van de associatieovereenkomst en dat een zinnige uitspraak over welke discriminerende regelingen onder het algemeen discriminatieverbod vallen, onmogelijk is. Het laatste woord is dus aan de rechter, maar dat is nog niet gesproken.

De heer Middel sprak ook over artikel 9 van het Besluit 1/80. Ook daaruit volgt naar mijn mening niet dat inburgering binnen de werkingssfeer van de associatieovereenkomst valt. Artikel 9 bepaalt dat Turkse kinderen die legaal in een lidstaat van de Gemeenschap bij hun ouders wonen en dat de ouders die aldaar legaal te werk zijn gesteld of zijn geweest, in die lidstaat toegang hebben tot het algemeen onderwijs, opleidingen in het kader van het leerlingensstelsel en beroepsopleidingen op basis van dezelfde toelatingseisen ter zake van genoten onderwijs en opleiding als kinderen van onderdanen van die lidstaat. Zij kunnen in die lidstaat van de door de nationale wetgeving op dat gebied geboden voordelen genieten. Turkse kinderen genieten deze voordelen, maar deze staan los van de inburgering. Inburgering is niet hetzelfde als algemeen onderwijs of algemeen beroeps-onderwijs. Turkse kinderen tot zestien jaar zijn niet inburgeringsplichtig. Turkse jongvolwassenen vanaf zestien jaar zijn inburgeringsplichtig voor zover zij tijdens de leerplichtige leeftijd niet ten minste acht jaar in Nederland hebben verbleven en niet aansluitend op de volledige leerplicht een opleiding volgen die kan worden afgesloten met een vrijstellend diploma. Inburgering is de eerste stap in het integratieproces waarbij volwassenen en jongvolwassenen uit een andere cultuur zich de basisvaardigheden van de Nederlandse taal en de basiskennis van de Nederlandse samenleving eigen maken, zodat zij op den duur adequaat aan deze samenleving kunnen deelnemen. Dit betekent dat ook academisch gevormde gezinsmigranten uit derde landen die klaarblijkelijk geen behoefte hebben aan algemeen beroeps-onderwijs, inburgeringsplichtig zijn omdat zij een

verschillende berichten over. Er zijn mensen die het in eerste instantie niet willen, maar die alsnog naar de Marokkaanse ambassade gaan als blijkt dat dit problemen oplevert als zij naar Marokko willen voor familiebezoek. Ik zal uitzoeken of de kinderen automatisch worden ingeschreven als moslim, dus daar kom ik op terug.

Mevrouw Azough (GroenLinks): Mijn fractie vindt dit ook een heel kwalijke kwestie. De vraag is of er ook voor andere herkomstlanden lijsten liggen of op een bepaalde manier servicegericht wordt gewerkt waardoor mensen in zekere zin vanuit het herkomstland worden gedwongen om hier bepaalde handelingen te verrichten.

Minister Verdonk: Ik weet dat dit voor Marokkanen gebeurt. Het is mij niet bekend of er voor staatsburgers van andere landen dergelijke zaken zijn geregeld. Ik heb tegen de GBA's gezegd dat ik vind dat dit soort zaken eigenlijk niet mogelijk zou moeten zijn, voor staatsburgers van welk land dan ook. Men wil service verlenen, maar dat is vrijblijvend. Ouders hoeven daar niets mee te doen. Zij moeten zelf beslissen welke naam zij hun kind geven.

Ik heb al iets gezegd over de contacten met de Marokkaanse autoriteiten. Ik heb in het overleg aan de orde gesteld dat ik vind dat in elk geval mensen die behoren tot de derde generatie Marokkanen de mogelijkheid moeten hebben om vrijwillig afstand te doen van de Marokkaanse nationaliteit als zij het Nederlanderschap hebben. Van Marokkaanse zijde is toegezegd dat dit

al in Nederland hebben gewoond en de Nederlandse nationaliteit hebben en van wie de ouders de Nederlandse nationaliteit hebben naast een andere nationaliteit. Wij vinden dat het tijd wordt dat die kleinkinderen alleen de Nederlandse nationaliteit hebben. Daar gaat het om. Er wordt in onze wetten veel rekening gehouden met allerlei regels die zijn gesteld door landen van herkomst. Ik heb het uiterste gedaan om ervoor te zorgen dat de motie die door de Kamer is aangenomen zo goed mogelijk uit te voeren.

Mevrouw Koşer Kaya (D66): Wij hebben ook op Europees niveau regels gemaakt. Daarin wordt heel duidelijk aangegeven wanneer waartoe mag worden overgegaan. Er is op dit moment een onderzoek gaande. De minister geeft nog steeds geen antwoord op mijn vraag waarom een bijzondere groep wordt aangepakt. Waarom mag die groep alleen de Nederlandse nationaliteit hebben en geen dubbele nationaliteit? Op basis waarvan wil zij dit doen? Welke gegronde redenen zijn er waarom deze mensen geen dubbele nationaliteit mogen hebben en daarmee geïntegreerd zijn?

Minister Verdonk: Ik vraag mij af waarom wij altijd op zo'n toon over dit onderwerp moeten debatteren in de Kamer. Waarom kunnen wij niet eens gewoon tegen elkaar zeggen dat wij trots zijn op het Nederlandse staatsburgerschap? Het Nederlandse staatsburgerschap staat voor de identiteit van de Nederlandse burger. Iedereen die in Nederland komt wonen, moet er trots op zijn het Nederlandse staatsburgerschap te hebben.

Bijlage 2: Analyse tekstuele dimensie

Tekstuele dimensie: predicatie-analyse

1) Predicatie fungerend als bijvoeglijk naamwoord

Bijvoeglijk naamwoord zinnen Taal

Eigen

1. Vervolgens kan worden geprobeerd om hen in hun eigen omgeving en met de eigen taal weer op het goede pad te krijgen
2. Mensen worden uit hun eigen omgeving weggehaald waar men een eigen taal spreekt, het Papiamentó
3. Daarnaast heeft hij gevraagd of de regering het onwenselijk acht om onderwijs in de eigen taal en cultuur opnieuw in te voeren
4. Er is meer dan twintig jaar met verschillende vormen geëxperimenteerd om naast de Nederlandse taal ook onderwijs in de eigen taal en cultuur aan te bieden aan kinderen van Turkse, Marokkaanse of een andere etnische achtergrond
5. Wij hebben met elkaar geconcludeerd dat onderwijs in eigen taal en cultuur niet effectief is gebleken
6. Op 1 augustus 2003 is besloten om onderwijs in eigen taal en cultuur af te schaffen
7. Mijn fractiegenoot Fritsma heeft hierover op 3 april mondelinge vragen gesteld en mijn fractie was blij met de reactie van minister Vogelaar, die stelde dat het onwenselijk is om onderwijs in eigen taal en cultuur te geven
8. Wij kunnen genoeg volkeren en stammen bedenken met een eigen taal die door nagenoeg niemand begrepen wordt

Andere

1. Er kunnen in het Nederlands dingen worden gezegd die buitengewoon strafwaardig zijn en waartegen moet worden opgetreden, en er kunnen dingen worden gezegd in een andere taal die zeer verheugend zijn en waarvan wij, zij het met behulp van een vertaling, met vreugde zouden kennismaken
2. Zij krijgen te maken met een andere cultuur, met een andere taal en met hogere eisen die wij nu eenmaal stellen aan een baan.
3. Die twijfel van de Raad van State is interessant, maar daar staat wel tegenover dat iedereen begrijpt dat mensen het in een land met een andere taal, een andere cultuur, een ander klimaat en met andere eisen veel moeilijker hebben dan in hun land van herkomst
4. U hebt aan mij gevraagd om goed te luisteren naar u. U dacht zelfs dat ik in een andere taal aan het luisteren was.

Geen andere

1. Daarbij gaat het om gezinnen die ingeburgerd zijn, gezinnen die goed Nederlands spreken, kinderen die geen andere taal dan het Nederlands machtig zijn

Gemeenschappelijke

1. Met alle respect voor allen die hier in de Kamer al eerder hebben betoogd hoe belangrijk het is om het Nederlands als gemeenschappelijke taal tot onze beschikking te hebben, ontraad ik de aanneming van beide moties, maar dat zal duidelijk zijn geworden uit wat ik net zei.
2. Dat is niet de "gemeenschappelijke taal", zoals ik afgelopen zondag in Buitenhof hoorde; dat is gewoon Nederlands.

Enkele

1. Niemand zal een enkele taal goed leren spreken wanneer er een taalontwikkelingsachterstand is.

Europese

1. Toevallig of niet, de eerste woorden in een Europese taal die vorige week in deze Kamer gebezigd werden, klonken in het Duits.

Begrijpelijke

1. Tegelijkertijd moet hij over alles met de burgers van het land in de meest begrijpelijke taal kunnen spreken, want telkens weer over je werk verantwoording afleggen aan de burgers, dat is het hart van de democratie

Onze

1. Daar leren zij spelenderwijs onze taal, het Nederlands.

Eén

1. Laten wij genieten van al die culturen, maar laten wij er wel voor zorgen dat wij daarover met elkaar in één taal kunnen communiceren

Bijvoeglijk naamwoordzinnen Nederlands

Geen

1. Kleuters die geen Nederlands spreken, mogen dan niet thuis worden gehouden, maar moeten verplicht naar groep 1.
2. Het probleem waarmee mensen op basisscholen worden geconfronteerd, is dat er leerlingen aan de schooldeur staan die helemaal geen Nederlands spreken
3. In Rotterdam zijn experimenten geweest met een 0-groep, dus een groep vóór groep 1 van de basisschool voor kinderen die geen Nederlands spreken.
4. Het betreft vooral allochtonen jongeren die thuis geen Nederlands spreken.
5. Het is geen Nederlands, dat erken ik, maar ik zie aan de mimiek dat wij het allemaal begrijpen.
6. Uit de schaarse contacten was wel duidelijk dat de moeders weinig of geen Nederlands spraken.
7. Het is immers evident dat mensen die geen Nederlands spreken op tenminste A1-niveau niet daadwerkelijk aan uitoefening van hun recht op vrije meningsuiting of van het kiesrecht toekomen
8. De heer Van de Beeten verwoordde dit treffend door te stellen dat verplichte inburgering noodzakelijk is voor mensen die geen Nederlands spreken op ten minste A1-niveau om burgerrechten, zoals het recht op vrije meningsuiting of het kiesrecht, te kunnen uitoefenen
9. Een vreemdeling heeft er niets aan als hij na deelname aan een inburgeringsprogramma nog steeds geen Nederlands spreekt en nog steeds zijn weg in onze samenleving niet kan vinden
10. Hoewel zij geen Nederlandse achtergrond heeft, schrijft zij naar mijn mening heel redelijk Nederlands

Goed

1. Daarbij gaat het om gezinnen die ingeburgerd zijn, gezinnen die goed Nederlands spreken, kinderen die geen andere taal dan het Nederlands machtig zijn.
2. Dit brengt mij bij de vraag op welke wijze wij controle uitoefenen op het gebruikmaken van de bijzondere opsporingsbevoegdheden, met name wanneer het gaat om het verzamelen van gegevens in het kader van verkennende onderzoeken, wat ik in het voorlopig verslag maar gemakshalve heb aangeduid met de drieslag Rasterfahndung, datamining en profiling, in goed Nederlands met excuus aan de voorzitter
3. Zij wil graag goed Nederlands leren.

4. Als die mensen zo'n goede Nederlandse opleiding hebben en zo goed Nederlands spreken zou je kunnen bezien of ze niet genaturaliseerd kunnen worden.

Onvoldoende

1. Volgens de eerste definitie liggen alle peuters in de Verenigde Staten achter in hun ontwikkeling, want zij spreken onvoldoende Nederlands
2. Wie niet werkt en onvoldoende Nederlands beheerst, krijgt straks een cursus aangeboden, zo die er zijn. Die cursus leidt op naar een taalniveau waarmee je niet veel kunt op de arbeidsmarkt.
3. Ik ben het met de minister eens dat wij ernaar moeten streven dat iedereen die nog onvoldoende Nederlands kent en onvoldoende bekend is met onze samenleving, daarvoor gaat leren

Begrijpelijk

1. Mijn fractie wil daarom een heel precies antwoord op alle vragen die zijn gesteld, en wil ook dat het kabinet de conclusies en de gerechtvaardigde veronderstelling die daaruit logisch voortvloeit, onderschrijft in helder en begrijpelijk Nederlands.
2. Het kabinet weerspreekt dat impliciet niet, maar ik wil het expliciet horen van de ministers in begrijpelijk Nederlands
3. Voorzitter, de brief was in zeer begrijpelijk Nederlands gesteld en daardoor kan ik mij heel goed voorstellen wat er in de nota van wijziging zal staan.

Gewoon

1. Dat is niet de "gemeenschappelijke taal", zoals ik afgelopen zondag in Buitenhof hoorde; dat is gewoon Nederlands.
2. Dat is gewoon Nederlands hoor; dat leer je op de cursus.

Prima

1. Deze mensen spreken ook prima Nederlands, bevinden zich in Nederland en gaan in Nederland naar school of naar hun werk

Helder

1. Mijn fractie wil daarom een heel precies antwoord op alle vragen die zijn gesteld, en wil ook dat het kabinet de conclusies en de gerechtvaardigde veronderstelling die daaruit logisch voortvloeit, onderschrijft in helder en begrijpelijk Nederlands.

Bijvoeglijk naamwoordzinnen Identiteit

Culturele

1. Helaas, de culturele identiteit van Nederland en de noodzaak van het benoemen van een dominante Nederlandse cultuur worden door dit kabinet niet aangegeven.
2. Senator Kox verwees naar mijn culturele identiteit, waarin hij een dubbele veronderstelde
3. Als ik om mij heen kijk, zie ik op z'n minst vijf mensen uit Limburg, die alle vijf al hun hele leven weten hoe je perfect met twee culturele identiteiten kunt functioneren
4. Hoe je je heel erg thuis kunt voelen in je eigen culturele identiteit en tegelijkertijd ook heel goed met die Nederlandse culturele identiteit uit de voeten kan.

Eigen

1. Je kunt leerlingen die ervan overtuigd zijn dat zij geen gelijke kansen hebben gehad niet verleiden tot emancipatie of andere soorten opvattingen over de eigen identiteit. Is mevrouw Hamer het daarmee eens
2. Wij hechten aan de eigen identiteit van veel dorpen en gemeenschappen
3. De Europese Unie is geen bedreiging van de soevereiniteit van lidstaten, maar juist een middel om de eigen identiteit vast te houden

Nieuwe

1. Het impliceert dat de identiteit die men als allochtoon uit de eigen cultuur meebrengt als het ware zou moeten verwerpen, in ieder geval afwerpen, en zich een nieuwe identiteit zou moeten aanmeten.
2. De Nederlanders die niet-moslim zijn hebben een nieuwe identiteit gekregen.
3. Gelet op het belang van Europa, al was het maar pragmatisch en economisch gezien, lijkt het toch niet verkeerd om die zich ontwikkelende nieuwe identiteit, die natievorming, subtiel te ondersteunen met gemeenschappelijke Europese symbolen.

Europese

1. Een verre voorganger van deze staatssecretaris zei ooit: ik weet niet, wat de Europese identiteit is, maar als ik in de VS rondloop, dan weet ik dat Europa anders is.
2. Zoals vooral in de 19de eeuw in Nederland natievorming is opgetreden, waardoor een Nederlandse identiteit ontstond naast de lokale en de regionale identiteiten, zo ervaren wij allemaal dat er een Europese identiteit is en sterker wordt

Nederlandse

1. Als ik de Limburgse vlag hijs, mag niemand twifelen aan mijn Nederlandse identiteit
2. Zoals vooral in de 19de eeuw in Nederland natievorming is opgetreden, waardoor een Nederlandse identiteit ontstond naast de lokale en de regionale identiteiten, zo ervaren wij allemaal dat er een Europese identiteit is en sterker wordt.

Nationale

1. Dit debat is betekenisvol omdat het hoort bij deze tijd, een tijd waarin men zich een beeld probeert te vormen van de eigenheid van de nationale identiteit, een tijd waarin mensen lijken te hunkeren naar de nationale trots als tegenwicht voor vreemde invloeden.
2. Overigens betreur ik de lauwe reactie van onze regering op vragen van de fracties van de SGP en de VVD over een proces tegen twee christenen die in Turkije gedaagd zijn wegens belediging van de islam en de nationale identiteit

Individuele

1. Nationaliteit is een onderdeel van de individuele identiteit.

Marokkaanse

1. Die keuzemogelijkheid is er niet, want hun kind krijgt bij inschrijving in de gemeentelijke basisadministratie automatisch de Marokkaanse identiteit toegekend.

Religieuze

1. Wijlen prof. Jan Roes, oprichter van het Katholiek Documentatiecentrum aan de Radboud Universiteit te Nijmegen, heeft in tal van lezingen en publicaties aangetoond dat vrouwen in de katholieke gemeenschap eeuwenlang feitelijk de sociaal-culturele draagsters waren van de religieuze identiteit van katholieken

Persoonlijke

1. Sterker nog: mijn persoonlijke identiteit is niet meer dezelfde als die van twintig jaar geleden, al was het maar, omdat menigeen in mijn omgeving vond dat ik in gunstige zin veranderde toen mijn vrouw in mijn leven kwam.

Collectieve

1. Wij streven naar een maatschappelijk concept dat individuele kracht aan collectieve identiteit verbindt en economische concurrentie aan sociaal welzijn.

Niet-zelfgekozen

1. In zijn prachtige boek "De hel, dat is de ander" gaat filosoof Bart Brandsma op zoek naar de vraag hoe hij van zijn niet-zelfgekozen identiteit af kan komen.

2) Predicatie als het naamwoordelijk deel van het gezegde

Predicatie naamwoordelijk-zinnen

1. het **van groot belang** is dat in Nederlandse moskeeën in de Nederlandse taal wordt gepreekt
2. dat het **zinvol** is om te verplichten dat de preek in moskeeën in de Nederlandse taal wordt gehouden
3. over **het belang van** de taal bij het vinden van aansluiting.
4. hoe **belangrijk** het is om het Nederlands als gemeenschappelijke taal tot onze beschikking te hebben
5. dat het **belangrijk** is om de Nederlandse taal te spreken
6. dat het leren van de Nederlandse taal **een absolute voorwaarde** is om actief deel te nemen aan diezelfde samenleving
7. het onderstrepen van **het belang van** het leren van de Nederlandse taal
8. over **de noodzaak van** beheersing van de Nederlandse taal
9. Kennis van taal en gewoonten is een **noodzakelijke voorwaarde** om te kunnen slagen in Nederland
10. ook is aangegeven dat de **eis** van de Nederlandse taal voor de verkrijging van het Nederlanderschap
11. toont hoe **belangrijk beheersing van** de Nederlandse taal en het hebben van werk is
12. Want wij weten dat taal **ontzettend belangrijk** is
13. dat de ouders de Nederlandse taal goed spreken, want dat is **cruciaal** om in de samenleving te slagen
14. De identiteit van de Nederlander van vandaag is **niet identiek** aan die van de Nederlander van vijftig jaar geleden
15. Mijn persoonlijke identiteit is **niet meer dezelfde** als die van twintig jaar geleden
16. ook is **beheersing van** de Nederlandse taal, om daadwerkelijk beschikbaar te zijn voor arbeidsmarkt.
17. wat er belangrijk is in de Nederlandse samenleving en dat het **belangrijk** is om de Nederlandse taal te spreken
18. Wij vinden het juist **belangrijk** dat mensen kunnen meedoen in de samenleving, dat zij de Nederlandse taal moeten leren

19. dat het leren van de Nederlandse taal een **absolute voorwaarde** is om actief deel te nemen aan diezelfde samenleving
20. het onderstrepen van **het belang van** het leren van de Nederlandse taal

Tekstuele dimensie; werkwoord-analyse

Werkwoordelijk-gezegde zinnen taal

1. Daar **leren** zij splenderwijs onze taal, het Nederlands
2. Rotterdammers de Nederlandse taal **machtig moeten worden**
3. die mede te wijten is aan het feit dat de ouders de taal niet **spreken**
4. dat in Nederlandse moskeeën in de Nederlandse taal wordt **gepreekt**
5. omdat zij de Nederlandse taal **moeten beheersen**
6. te verplichten dat de preek in moskeeën in de Nederlandse taal wordt **gehouden**.
7. teken van integratie zou zijn als zo'n imam de Nederlandse taal **zou beheersen**
8. dan **moet** een imam eerst de taal **leren**, anders kan hij dat niet.
9. Nederlands als gemeenschappelijke taal tot onze beschikking te **hebben**
10. ook mensen die de Nederlandse taal niet **machtig zijn**
11. mensen die de Nederlandse taal niet **machtig zijn**
12. Dat is bijvoorbeeld de Nederlandse taal **spreken** als je in Nederland woont.
13. Dan **moeten** hun ouders namelijk **verplicht** naar school en de taal **gaan leren**.
14. **Zouden** immigranten uiteindelijk niet eerder en ook beter **vertrouwd raken** met de Nederlandse taal en cultuur
15. de Nederlandse taal **leert** en zich kennis van de Nederlandse samenleving eigen maakt
16. Wie burger van Nederland wil zijn, moet zich inburgeren, **moet** de regels, de gewoonten en de taal van het land **kennen**
17. Hij of zij **moet** de taal **leren**, zelfredzaam zijn en onder de dreiging van een boete slagen.
18. dat zij de Nederlandse taal **moeten leren**
19. de Nederlandse taal en de basiskennis van de Nederlandse samenleving **eigen maken**, zodat zij op den duur adequaat aan deze samenleving kunnen deelnemen.
20. zich door gelijktijdig de taal te **leren** en te re-integreren zeer direct voorbereiden op deelname aan de arbeidsmarkt
21. wordt de Nederlandse taal **geleerd** en **geoefend** in de context van werken
22. Gelukkig zien heel veel mensen dat het **leren** van de Nederlandse taal meer kansen in de samenleving geeft.

23. Mensen wordt duidelijk gemaakt wat er belangrijk is in de Nederlandse samenleving en dat het belangrijk is om de Nederlandse taal te spreken
24. dat het leren van de Nederlandse taal een absolute voorwaarde is om actief deel te nemen aan diezelfde samenleving
25. toch de kans krijgen om in te burgeren, de Nederlandse taal machtig te worden
26. Als zij hun eigen verantwoordelijkheid nemen, de Nederlandse taal leren en inburgeren in de Nederlandse samenleving
27. de Nederlandse taal spreken, de Nederlandse waarden en normen onderschrijven en je houden aan de Nederlandse regels
28. maar laten wij er wel voor zorgen dat wij daarover met elkaar in één taal kunnen communiceren.
29. Laten wij nou gewoon eens tegen elkaar zeggen dat wij gewoon de Nederlandse taal met elkaar willen spreken
30. Tegelijkertijd moet hij over alles met de burgers van het land in de meest begrijpelijke taal kunnen spreken
31. Kinderen die in Nederland geboren en getogen zijn, naar school gaan, de taal spreken, vriendjes en vriendinnetjes hebben
32. Bovendien geldt nu al een strenge naturalisatietoets, die onder andere een redelijke kennis van de Nederlandse taal eist van de persoon die Nederlander wenst te worden
33. Ik ben het helemaal met u eens dat het gaat om de vraag of iemand de taal spreekt en welke hij of zij in onze maatschappij speelt
34. zolang hij zich houdt aan de regels, een baan heeft, de taal spreekt en zijn kinderen gewoon hier naar school laat gaan
35. Mensen worden uit hun eigen omgeving weggehaald waar men een eigen taal spreekt, het Papiamentó
36. Een tweede element is welke taal een kind spreekt
37. Niemand zal een enkele taal goed leren spreken wanneer er een taalontwikkelingsachterstand is.
38. effectiever Nederlands zouden leren als zij eerst de taal en cultuur van hun moederland leerden
39. U dacht zelfs dat ik in een andere taal aan het luisteren was.
40. Ik wil dat mensen die de taal spreken en de rechtsstaat accepteren, volop kunnen meedoen
41. Hetzelfde geldt voor een moeder die geen woord Nederlands spreekt
42. Een kindje dat thuis nooit Nederlands zal horen
43. Wij moeten ervoor zorgen dat de ouders de Nederlandse taal goed spreken

44. gezinnen die ingeburgerd zijn, gezinnen die goed Nederlands **spreken**, kinderen die geen andere taal dan het Nederlands **machtig zijn**
45. Dat heeft immers het grote voordeel dat zij de Nederlandse taal heel goed **beheersen**
46. Waar vorig jaar half allochtoon Amsterdam geen woord Nederlands **sprak**
47. Hij zegt ook dat er een inhaalslag kan worden gemaakt als mensen allemaal Nederlands **leren**
48. Vrouwen die nauwelijks het huis uitkomen, laat staan Nederlands **spreken** of een baan hebben
49. Kinderen die op de kleuterschool starten zonder dat ze thuis Nederlands **hebben geleerd**
50. generieke manier om ervoor te zorgen dat ook allochtone kinderen vroegtijdig Nederlands **leren**
51. Kleuters die geen Nederlands **spreken**
52. is dat er leerlingen aan de schooldeur staan die helemaal geen Nederlands **spreken**
53. dus een groep vóór groep 1 van de basisschool voor kinderen die geen Nederlands **spreken**.
54. Om goed mee te kunnen doen **moet** iedereen Nederlands **kunnen spreken**
55. Het betreft vooral allochtonen jongeren die thuis geen Nederlands **spreken**
56. Dit dwingt de imams om Nederlands te **leren** en dus ook
57. Er kunnen in het Nederlands dingen **worden gezegd**
58. terwijl hij geen woord Nederlands **spreekt**
59. Deze mensen **spreken** ook prima Nederlands
60. Ja, voorzitter, ik **zal** Nederlands **spreken**.
61. sprak hij over peuters die zich onvoldoende in het Nederlands **kunnen uitdrukken**
62. want zij **spreken** onvoldoende Nederlands
63. kun je ook moeilijkheden verwachten bij het **leren** van Nederlands
64. Wel kan van hen gevergd worden dat zij een taal cursus Nederlands **volgen**
65. zij **spraken** heel behoorlijk Nederlands.
66. Moeders weinig of geen Nederlands **spraken**
67. Het is immers evident dat mensen die geen Nederlands **spreken**
68. dat wij niet de gelegenheid hebben genomen om deze mensen Nederlands te **leren**
69. wellicht wijs aan deden om snel een cursus Nederlands te **volgen**
70. Wie niet werkt en onvoldoende Nederlands **beheerst**
71. dat die 250.000 inburgeringsplichtigen daadwerkelijk Nederlands **gaan leren**
72. noodzakelijk is voor mensen die geen Nederlands **spreken** op ten minste A1-niveau
73. hij na deelname aan een inburgeringsprogramma nog steeds geen Nederlands **spreekt**

74. mogelijkheden voor mensen om mee te doen in de samenleving, om Nederlands te **leren**
75. moeten streven dat iedereen die nog onvoldoende Nederlands **kent**
76. **Schrijft** zij heel redelijk Nederlands.
77. Zij wil graag goed Nederlands **leren**.
78. Als zij Nederlands **spreken** en aan alle vereisten voldoen, lijkt mij dat geen enkel bezwaar.
79. Als die mensen zo'n goede Nederlandse opleiding hebben en zo goed Nederlands **spreken**
80. worden verplicht zich in te spannen om de Nederlandse taal te **leren**.
81. ervoor zorgt dat Nederlandse ondernemers tenminste de conclusies in de Nederlandse taal **kunnen lezen**
82. Aan dit alles voegt dit wetsvoorstel nog een extra eis toe, namelijk dat je de Nederlandse taal **moet beheersen**
83. als je de Nederlandse taal niet **beheerst**

Werkwoordelijk gezegde-zinnen identiteit

1. Mijn identiteit **wordt** naast mijn vrouw-, partner-, moeder-, dochter-, oma- en christensocialist zijn, **bepaald** door mijn huisarts zijn
2. **krijgt** bij inschrijving in de gemeentelijke basisadministratie automatisch de Marokkaanse identiteit **toegekend**
3. De retorische vraag is of identiteit en loyaliteit zich langs de weg van de verplichte enkelvoudige nationaliteit **laten afdwingen**.
4. Ook de Nederlandse overheid zou niet mogen bepalen hoe iemands identiteit **wordt ingevuld**.
5. Staat het personen in deze moderne samenleving en in deze moderne tijd niet vrij een identiteit te **hebben**
6. Een identiteit **kan gestoeld zijn** op het hebben van twee nationaliteiten
7. In de opvoeding en verzorging **droegen** zij die identiteit **over** op hun kinderen
8. Het impliceert dat de identiteit die men als allochtoon uit de eigen cultuur **meebrengt** als het ware **zou moeten verwerpen**, in ieder geval **afwerpen**, en zich een nieuwe identiteit **zou moeten aanmeten**.
9. vandaag lijkt het vooral een middel voor autochtone Nederlanders om zich van hun identiteit **bewust te worden**.
10. naar de vraag hoe hij van zijn niet-zelfgekozen identiteit **af kan komen**
11. Die identiteit **is ontstaan** na de verwoesting van de Twin Towers en na de moord op Van Gogh.

12. De Nederlanders die niet-moslim zijn hebben een nieuwe identiteit gekregen.
13. Hij zoekt in zijn boek naar manieren om van die identiteit af te komen
14. ook echt kiezen voor de identiteit en de samenleving van dat land
15. thuis kunt voelen in je eigen culturele identiteit
16. ook heel goed met die Nederlandse culturele identiteit uit de voeten kan
17. Dit had ermee te maken dat Nederlanders niet begrepen wat er in Brussel gebeurt en dat zij hun identiteit verloren zagen gaan.
18. waardoor een Nederlandse identiteit ontstond naast de lokale en de regionale identiteiten
19. maar juist een middel om de eigen identiteit vast te houden.

Tekstuele dimensie; zelfstandig naamwoord-analyse

Zelfstandig naamwoordzinnen opsommingen + categorie

1. Dit dwingt de imams om Nederlands te leren en dus ook, omdat zij de Nederlandse taal moeten beheersen, te integreren in de Nederlandse samenleving: Integratie & Inburgering
2. Bepaalde delen, met name taal en inburgering, zijn nog steeds een belangrijk onderdeel van het aanbod van de Caldergroep: Integratie & Inburgering
3. Zouden immigranten uiteindelijk niet eerder en ook beter vertrouwd raken met de Nederlandse taal en cultuur als zij daartoe werden gestimuleerd in plaats van gedwongen?: Cultuur
4. Als iedereen graag en met veel elan de Nederlandse taal leert en zich kennis van de Nederlandse samenleving eigen maakt, dan wordt er geen boete uitgedeeld.: De Nederlandse samenleving
5. Wie burger van Nederland wil zijn, moet zich inburgeren, moet de regels, de gewoonten en de taal van het land kennen: Regels, Gewoonten, Waarden & Normen
6. Zij worden aangesproken op het feit dat er achterstand is op het gebied van taal, maatschappelijke oriëntatie en participatie.: Maatschappelijke oriëntatie & participatie
7. Hij of zij moet de taal leren, zelfredzaam zijn en onder de dreiging van een boete slagen.: Maatschappelijke oriëntatie & Participatie
8. Dat betekent het aanpakken van achterstanden op het gebied van taal, volkshuisvesting, onderwijs, werk, sociaal, cultureel en recreatief verkeren en meedoen.: Combinatie
9. Wij vinden het juist belangrijk dat mensen kunnen meedoen in de samenleving, dat zij de Nederlandse taal moeten leren, dat zij moeten inburgeren.: Combinatie

10. Inburgering is de eerste stap in het integratieproces waarbij volwassenen en jongvolwassenen uit een andere cultuur zich de **basisvaardigheden van de Nederlandse taal en de basiskennis van de Nederlandse samenleving** eigen maken:
Nederlandse samenleving
11. In die trajecten kunnen inburgeraars zich door gelijktijdig de **taal** te leren **en te re-integreren** zeer direct voorbereiden op deelname aan de arbeidsmarkt.: Integratie & Inburgering
12. Mensen wordt duidelijk gemaakt wat er belangrijk is in de **Nederlandse samenleving** en dat het belangrijk is om **de Nederlandse taal** te spreken: Nederlandse samenleving
13. Zij zijn de eersten die begrijpen dat het leren van de **Nederlandse taal** een absolute voorwaarde is om actief **deel te nemen aan diezelfde samenleving**, en gebruik te maken van **alle burgerrechten** die je hebt.: Combinatie
14. dat, nu er een slaagplicht is, ook de groepen die nu niet de vrijheid hebben om zich vanuit hun milieu te melden voor de cursus, toch de kans krijgen **om in te burgeren**, de **Nederlandse taal** machtig te worden en iets op te steken over de **Nederlandse maatschappij**.: Combinatie
15. Als zij hun **eigen verantwoordelijkheid** nemen, de **Nederlandse taal** leren en **inburgeren** in de Nederlandse samenleving, dan hoop ik dat zij heel gauw hun plekje vinden in Nederland en gewoon lekker kunnen meedoen: Combinatie
16. Die basis bestaat uit: **de Nederlandse taal** spreken, **de Nederlandse waarden en normen** onderschrijven en je houden aan **de Nederlandse regels**: Regels, Gewoonten, Waarden & Normen
17. Ik ben blij dat ik de steun van de Kamer heb voor het onderstrepen van het belang van het leren van de **Nederlandse taal en** het onderschrijven van de **Nederlandse waarden en normen**, kortom **het inburgeren**.: Combinatie
18. Kinderen die **in Nederland geboren en getogen zijn, naar school gaan, de taal** spreken, **vriendjes en vriendinnetjes hebben**, leven al hun hele leven met de vrees dat ze misschien worden teruggestuurd naar een land waar ze niemand kennen en niemand kunnen verstaan: Maatschappelijke oriëntatie & participatie
19. Kennis van **taal en gewoonten** is een noodzakelijke voorwaarde om te kunnen slagen in Nederland.: Regels, gewoonten, waarden & normen
20. Het kan mij eerlijk gezegd helemaal niets schelen welk geloof iemand heeft, zolang hij zich houdt aan **de regels, een baan heeft, de taal spreekt en zijn kinderen gewoon hier naar school laat gaan**.: Combinatie
21. Zij krijgen te maken met een **andere cultuur, met een andere taal en met hogere eisen die wij nu eenmaal stellen aan een baan**.: Combinatie

22. Vervolgens kan worden geprobeerd om hen in hun **eigen omgeving** en met **de eigen taal** weer op het goede pad te krijgen: Omgeving
23. Die twijfel van de Raad van State is interessant, maar daar staat wel tegenover dat iedereen begrijpt dat mensen het in een land met een **andere taal, een andere cultuur, een ander klimaat en met andere eisen** veel moeilijker hebben dan in hun land van herkomst: Combinatie
24. De praktijk van dertig jaar integratie- en inburgeringsbeleid toont hoe belangrijk **beheersing van de Nederlandse taal en het hebben van werk** is.: Werk & Onderwijs
25. De **nadruk op taal en werk** kan niet los worden gezien van het belang van onderwijs.: Werk & onderwijs
26. Hier gaat participatie verder dan **taal en werk**: werk & onderwijs
27. Daarnaast heeft hij gevraagd of de regering het onwenselijk acht om onderwijs in de eigen **taal en cultuur** opnieuw in te voeren.: cultuur
28. De gedachte was dat kinderen effectiever Nederlands zouden leren als zij eerst de **taal en cultuur** van hun moederland leerden.: cultuur
29. Wij hebben met elkaar geconcludeerd dat onderwijs in eigen **taal en cultuur** niet effectief is gebleken: cultuur
30. Voor de rest ben ik blij dat de minister aangeeft dat op Nederlandse scholen geen lessen meer worden gegeven in de **taal en cultuur** van andere landen: cultuur
31. die stelde dat het onwenselijk is om onderwijs in eigen **taal en cultuur** te geven.: cultuur
32. **Taalbeheersing, respect voor de Nederlandse rechtsorde en het delen van gemeenschappelijke waarden** heb je nodig om vreedzaam te kunnen samenleven.: combinatie
33. Ik wil dat mensen die de **taal** spreken **en de rechtsstaat** accepteren, volop kunnen meedoen.: Burgerrechten en -plichten
34. Goede inburgering leidt tot kennis van **de Nederlandse taal en de Nederlandse samenleving**.: Nederlandse samenleving
35. Daarbij gaat het om gezinnen die **ingeburgerd** zijn, gezinnen die goed **Nederlands** spreken, kinderen die **geen andere taal dan het Nederlands** machtig zijn.: Integratie & Inburgering
36. Dat heeft immers het grote voordeel dat zij de **Nederlandse taal** heel goed beheersen **en dat zij de Nederlandse samenleving** goed kennen: Nederlandse samenleving
37. Vrouwen die nauwelijks het huis uitkomen, laat staan **Nederlands spreken** of een **baan hebben**: Werk & Onderwijs
38. Om goed mee te kunnen doen moet iedereen **Nederlands** kunnen spreken en weten **welke fundamentele waarden en normen** hier gelden: Regels, Gewoonten, Waarden & Normen

39. Deze mensen spreken ook prima **Nederlands**, bevinden zich **in Nederland** en gaan in Nederland naar **school of naar hun werk**: Werk & Onderwijs
40. De vaders deden mee aan allerlei **verenigingsactiviteiten** bij het voetbal, op **school** en in de **fanfare**; zij spraken heel behoorlijk **Nederlands**: Maatschappelijke oriëntatie & Participatie
41. Het is immers evident dat mensen die geen **Nederlands** spreken op tenminste A1-niveau niet daadwerkelijk aan uitoefening van hun **recht op vrije meningsuiting** of van **het kiesrecht** toekomen: Burgerrechten en -plichten
42. Daaruit maak ik op dat u ondanks de constatering van de commissie-Blok van mening bent dat vreemdelingen zich ook zonder verplichtingen taalvaardigheden in het **Nederlands** eigen maken en **kennis opdoen van de Nederlandse maatschappij**: Nederlandse samenleving
43. Wie niet **werkt** en onvoldoende **Nederlands** beheerst, krijgt straks een cursus aangeboden, zo die er zijn. : Werk & Onderwijs
44. Wij moeten laten zien dat wij er ook zelf belang bij hebben dat die 250.000 inburgeringsplichtigen daadwerkelijk **Nederlands** gaan leren en een plek vinden in **de Nederlandse samenleving**: Nederlandse samenleving
45. De heer Van de Beeten verwoordde dit treffend door te stellen dat verplichte inburgering noodzakelijk is voor mensen die geen **Nederlands** spreken op ten minste A1-niveau **om burgerrechten**, zoals het **recht op vrije meningsuiting of het kiesrecht**, te kunnen uitoefenen: Burgerrechten en -plichten
46. Een vreemdeling heeft er niets aan als hij na deelname aan een inburgeringsprogramma nog steeds geen **Nederlands spreekt** en nog steeds zijn weg in onze **samenleving** niet kan vinden: Nederlandse samenleving
47. Wij hebben het steeds gehad over het creëren van mogelijkheden voor mensen om mee te doen in de **samenleving**, om **Nederlands** te leren en zodoende **ander werk** te kunnen doen dan schoonmaken, dus om **carrière** te maken: Combinatie
48. Ik ben het met de minister eens dat wij ernaar moeten streven dat iedereen die nog onvoldoende **Nederlands** kent en onvoldoende bekend is met onze **samenleving**, daarvoor gaat leren.: Nederlandse samenleving
49. Als zij **Nederlands** spreken en aan alle **vereisten** voldoen, lijkt mij dat geen enkel bezwaar.: Burgerrechten en -plichten
50. De retorische vraag is of **identiteit en loyaliteit** zich langs de weg van de verplichte enkelvoudige nationaliteit laten afdwingen: Loyaliteit
51. Dit debat is betekenisvol omdat het hoort bij deze tijd, een tijd waarin men zich een beeld probeert te vormen van de eigenheid van de **nationale identiteit**, een tijd waarin mensen lijken te hunkeren naar de **nationale trots** als tegenwicht voor vreemde

invloeden.: Nationale trots

52. Ik doe dat, omdat het van groot belang is dat mensen die kiezen voor een ander land, ook echt kiezen voor de **identiteit en de samenleving** van dat land.: Samenleving

53. Helaas, de culturele **identiteit** van Nederland en de noodzaak van het benoemen van een **dominante Nederlandse cultuur** worden door dit kabinet niet aangegeven.:
Dominante Nederlandse cultuur

54. maar verbreedde en verdiepte zich tot de vraag naar de **waarden en identiteit** van Europa.: Waarden

Bijlage 3: Analyse discursieve dimensie

1) Wat zijn de onderwerpen van de Handelingen?

Onderwerp Handeling	Aantal passages over taal en identiteit	Percentage Passages	Aantal Handelingen	Hoe vaak per Handeling
Inburgering	42	28%	10	4,2
Algemene politieke Beschouwingen	16	10,7%	7	2,3
Beperking meervoudige nationaliteit	12	8%	5	2,4
Regeringsverklaring	11	7,3%	4	2,8
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	6	4%	4	1,5
Terugzending Antilliaanse en Arubaanse risicjongeren	6	4%	1	6
Regeringsinzet Europese Raad	5	3,3%	3	1,7
Vragenuur	5	3,3%	2	2,5
Vervallen nationaliteitsvereiste notaris	5	3,3%	2	2,5
Terrorisme	4	2,7%	1	4
Europadebat	4	2,7%	2	2
Gerechtstolken	3	2%	2	1,5
Inrichting- en examenvoorschriften vmbo	3	2%	1	1
Schipholbrand	3	2%	2	
Justitie	2	1,3%	2	
Beleidsprogramma 2007 2011	2	1,3%	2	
Gesloten jeugdzorg	2	1,3%	2	
Algemene financiële beschouwingen	2	1,3%	2	
Dynamiek in islamitisch activisme	2	1,3%	1	
Sociale zaken en werkgelegenheid	1	0,7%	1	
Vreemdelingenwet	1	0,7%	1	
Verrekkende leden	1	0,7%	1	
Generaal pardon voor een nader omschreven groep asielzoekers	1	0,7%	1	
Geurhinder en veehouderij	1	0,7%	1	
Parlementaire enquête	1	0,7%	1	

Experimenten Schiphol	1	0,7%	1	
Huurbeleid	1	0,7%	1	
Kaderwet zbo's	1	0,7%	1	
Terroristische misdrijven	1	0,7%	1	
Arbeid en zorg alleenstaande ouders	1	0,7%	1	
Beroepen in de individuele gezondheidszorg	1	0,7%	1	
Europese Grondwet	1	0,7%	1	
Agenda Europese Top	1	0,7%	1	
Europese Top	1	0,7%	1	
TOTAAL	150	100%	64	

Onderwerp	Aantal passages	Percentage van totaal
Gerechtstolken	3	2%
Inrichting- en examenvoorschriften vmbo	3	2%
Schipholbrand	3	2%
Justitie	2	1,3%
Beleidsprogramma 2007 2011	2	1,3%
Gesloten jeugdzorg	2	1,3%
Algemene financiële beschouwingen	2	1,3%
Dynamiek in islamitisch activisme	2	1,3%
Sociale zaken en werkgelegenheid	1	0,7%
Vreemdelingenwet	1	0,7%
Verrekkende leden	1	0,7%
Generaal pardon voor een nader omschreven groep asielzoekers	1	0,7%
Geurhinder en veehouderij	1	0,7%
Parlementaire enquête	1	0,7%
Experimenten Schiphol	1	0,7%
Huurbeleid	1	0,7%
Kaderwet zbo's	1	0,7%
Terroristische misdrijven	1	0,7%
Arbeid en zorg alleenstaande ouders	1	0,7%
Beroepen in de individuele gezondheidszorg	1	0,7%
Europese Grondwet	1	0,7%
Agenda Europese Top	1	0,7%
Europese Top	1	0,7%

2) Waar wordt naar verwezen?

Categorie: Combinatie politiek en maatschappij: 21

1) Voor mij bewees dit des te meer hoezeer wij opgesloten waren geraakt in vastgeroeste clichés over hoe je hoort te denken over immigratie, integratie, culturen en geloven van elders. Wij zijn aan de praat geraakt in de afgelopen jaren over de noodzaak van beheersing van de Nederlandse taal, de onaanvaardbaarheid van eerwraak en geweld achter de voordeur, over de gevaren van de fundamentalistische islam, over de voortgaande huwelijksemigratie en over hoe wij met elkaar om willen gaan.

2) Daarnaast heeft hij gevraagd of de regering het onwenselijk acht om onderwijs in de eigen taal en cultuur opnieuw in te voeren. Daarop kan ik hem volledig geruststellen. Er is meer dan twintig jaar met verschillende vormen geëxperimenteerd om naast de Nederlandse taal ook onderwijs in de eigen taal en cultuur aan te bieden aan kinderen van Turkse, Marokkaanse of een andere etnische achtergrond. De gedachte was dat kinderen effectiever Nederlands zouden leren als zij eerst de taal en cultuur van hun moederland leerden. Wij hebben met elkaar geconcludeerd dat onderwijs in eigen taal en cultuur niet effectief is gebleken. Dat blijkt uit de mate van Nederlandse taalbeheersing die de afgelopen jaren bij deze kinderen is gerealiseerd. Op 1 augustus 2003 is besloten om onderwijs in eigen taal en cultuur af te schaffen. Daarmee is het geen deel meer van het onderwijsprogramma.

3) Hetzelfde geldt voor een moeder die geen woord Nederlands spreekt en totaal niet geïntegreerd is en die op het consultatiebureau komt met een kindje dat thuis dus nooit Nederlands zal horen. Ook dat is een risicoprofiel, want wij weten dat taal ontzettend belangrijk is

4) Naar mijn idee is dat niet het onderwerp van het debat van vandaag. Zojuist heb ik al gezegd dat wij kunnen beginnen met risicoprofielen op de consultatiebureaus. Wij moeten ervoor zorgen dat de ouders de Nederlandse taal goed spreken, want dat is cruciaal om in de samenleving te slagen.

5) Daarbij gaat het om gezinnen die ingeburgerd zijn, gezinnen die goed Nederlands spreken, kinderen die geen andere taal dan het Nederlands machtig zijn. Voor al deze mensen komt er nu duidelijk een perspectief op verblijf in Nederland, met de daarbij horende rechten en plichten.

6) De verspreiding in de Nederlandse taal van dit type geweldsverheerlijkende lectuur, waarbij het martelaarschap eveneens wordt aangeprezen, heeft een radicaliserend en jihadistiserend effect op vooral jonge mensen." In het WRR-rapport missen wij zulke alarmerende noties.

7) Ik kan met de motie akkoord gaan als ik haar zo mag interpreteren dat bevorderen betekent dat wij het gesprek aangaan met moskeebesturen over het belang van het aanstellen van imams die een opleiding in Nederland hebben gehad. Dat heeft immers het grote voordeel dat zij de Nederlandse taal heel goed beheersen en dat zij de Nederlandse

samenleving goed kennen. Zo kunnen zij als imam een ontzettend belangrijke rol vervullen in de gemeenschap.

8) Het vorige kabinet en dit kabinet hebben duidelijkheid gebracht in de discussie over rechten en plichten. Om goed mee te kunnen doen moet iedereen Nederlands kunnen spreken en weten welke fundamentele waarden en normen hier gelden

9) Daaruit maak ik op dat u ondanks de constatering van de commissie-Blok van mening bent dat vreemdelingen zich ook zonder verplichtingen taalvaardigheden in het Nederlands eigen maken en kennis opdoen van de Nederlandse maatschappij

10) De heer Van de Beeten verwoordde dit treffend door te stellen dat verplichte inburgering noodzakelijk is voor mensen die geen Nederlands spreken op ten minste A1-niveau om burgerrechten, zoals het recht op vrije meningsuiting of het kiesrecht, te kunnen uitoefenen

11) Ik ben het met de minister eens dat wij ernaar moeten streven dat iedereen die nog onvoldoende Nederlands kent en onvoldoende bekend is met onze samenleving, daarvoor gaat leren. Volgens mij is iedereen het daarover eens; het gaat om de methode

12) Anders dan de PVVfractie stelt, ben ik van mening dat het vanuit het oogpunt van de vrije markt en het vrije beroepsverkeer binnen de EU voor ingezetenen van de EU mogelijk moet zijn om in Nederland notaris te worden, mits zij aan alle criteria uit de Wet op het notarisambt voldoen, zoals de heer Wolfsen terecht opmerkte. Dat lijkt mij helder. Als zij Nederlands spreken en aan alle vereisten voldoen, lijkt mij dat geen enkel bezwaar.

13) Dit debat is betekenisvol omdat het hoort bij deze tijd, een tijd waarin men zich een beeld probeert te vormen van de eigenheid van de nationale identiteit, een tijd waarin mensen lijken te hunkeren naar de nationale trots als tegenwicht voor vreemde invloeden.

14) Het is duidelijk een ideologisch debat. Maar de cruciale vraag in hoeverre nationaliteit volledig samenvalt met identiteit wordt niet beantwoord. Ook de vraag hoeveel ruimte er uiteindelijk is voor andere identiteiten wordt niet beantwoord.

15) Daarmee hebben zij al een keuze gemaakt voor de Nederlandse samenleving. Nationaliteit is een onderdeel van de individuele identiteit. Ook de nationaliteit van het land van herkomst kan onderdeel uitmaken van die identiteit. Waarom wil het kabinet daarin per se ingrijpen? Staat het personen in deze moderne samenleving en in deze moderne tijd niet vrij een identiteit te hebben die is gebaseerd op verschillende nationaliteiten? Moeten mensen ontkennen waar zij vandaan komen

16) Ik weet hoe het over kan komen. Het kan inderdaad gemakkelijk worden gebruikt om je Nederlandschap of je gevoel van identiteit en betrokkenheid bij de Nederlandse samenleving te betwisten. Dat doet de minister nu ook

17) Het woord islam komt niet één keer in het coalitieakkoord voor. Islamisering bestaat voor dit kabinet niet eens! Helaas, de culturele identiteit van Nederland en de noodzaak van het benoemen van een dominante Nederlandse cultuur worden door dit kabinet niet aangegeven.

18) Zoals gezegd, kan voorlichting niet zonder inspiratie en kan inspiratie niet zonder waarden en besef van identiteit: waarom willen wij Europa, wat is Europa en waar willen wij naar toe? Het door de ministerpresident geïnitieerde en geleidelijk zo gewaardeerde waardendebat begon als een nationale bezinning, maar verbreedde en verdiepte zich tot de vraag naar de waarden en identiteit van Europa.

19) De distantie tegenover Europa heeft onzes inziens zo veel van doen met het ontwijken van die identiteitsvraag en met het die niet kunnen of niet willen agenderen. Een verre voorganger van deze staatssecretaris zei ooit: ik weet niet, wat de Europese identiteit is, maar als ik in de VS rondloop, dan weet ik dat Europa anders is.

Wij hebben altijd bepleit om naast de Nederlandse vlag de Europese vlag aan openbare gebouwen te hangen. Wat ons betreft mogen die symbolen blijven bestaan. Dat gaat niet ten koste van ons identiteitsgevoel. Als ik de Limburgse vlag hijs, mag niemand twifelen aan mijn Nederlandse identiteit. Dat geldt ook als ik de Europese vlag hijs

20) En ten tweede: niet alleen kunnen wij niet van Europa af, wij willen natuurlijk ook niet van Europa af. Europa bepaalt intussen in sterke en in toenemende mate onze identiteit. Dat geldt, daar ben ik van overtuigd, voor vrijwel alle Nederlanders. Zoals vooral in de 19de eeuw in Nederland natievorming is opgetreden, waardoor een Nederlandse identiteit ontstond naast de lokale en de regionale identiteiten, zo ervaren wij allemaal dat er een Europese identiteit is en sterker wordt. Gelet op het belang van Europa, al was het maar pragmatisch en economisch gezien, lijkt het toch niet verkeerd om die zich ontwikkelende nieuwe identiteit, die natievorming, subtiel te ondersteunen met gemeenschappelijke Europese symbolen.

21) De Europese Unie ontwikkelt zich nu in de richting die Kant in 1795 al aangaf. De Europese Unie is geen bedreiging van de soevereiniteit van lidstaten, maar juist een middel om de eigen identiteit vast te houden. Hoe denken wij dat wij zonder EU in een globaliserende wereld dat nog zouden kunnen?

Categorie: Participatie in de samenleving: 18

1) Dat betekent het aanpakken van achterstanden op het gebied van taal, volkshuisvesting, onderwijs, werk, sociaal, cultureel en recreatief verkeren en meedoen. Achterstand op sociaal-economisch gebied is bepalend voor kansenarmoede of kansenrijkdom.

2) Gelukkig zien heel veel mensen dat het leren van de Nederlandse taal meer kansen in de samenleving geeft. Dat neemt echter niet weg dat er voor sommigen een zekere dwang nodig is. Kijk naar de 500.000 mensen die al in Nederland zijn en die de Nederlandse taal nog steeds niet voldoende spreken om mee te kunnen doen.

3) Mensen wordt duidelijk gemaakt wat er belangrijk is in de Nederlandse samenleving en dat het belangrijk is om de Nederlandse taal te spreken

4) Zij zijn de eersten die begrijpen dat het leren van de Nederlandse taal een absolute voorwaarde is om actief deel te nemen aan diezelfde samenleving, en gebruik te maken van alle burgerrechten die je hebt.

5) Als zij hun eigen verantwoordelijkheid nemen, de Nederlandse taal leren en inburgeren in de Nederlandse samenleving, dan hoop ik dat zij heel gauw hun plekje vinden in Nederland en gewoon lekker kunnen meedoen.

6) Tegelijkertijd moet hij over alles met de burgers van het land in de meest begrijpelijke taal kunnen spreken, want telkens weer over je werk verantwoording afleggen aan de burgers, dat is het hart van de democratie

7) Het kan mij eerlijk gezegd helemaal niets schelen welk geloof iemand heeft, zolang hij zich houdt aan de regels, een baan heeft, de taal spreekt en zijn kinderen gewoon hier naar school laat gaan. Daar hoort bij dat een samenleving signalen afgeeft zodat mensen bekend zijn met de traditie.

8) Zij krijgen te maken met een andere cultuur, met een andere taal en met hogere eisen die wij nu eenmaal stellen aan een baan.

9) Deelnemen aan de Nederlandse samenleving brengt rechten maar ook verplichtingen en verantwoordelijkheden met zich mee. Hier gaat participatie verder dan taal en werk. Het gaat om maatschappelijke participatie en betrokkenheid, van individuen en van de verschillende gemeenschappen die ons land rijk is.

10) Een tweede element is welke taal een kind spreekt. Een kind van drie jaar dat vloeiend Fries, Turks of Spaans spreekt, heeft geen achterstand in de taalontwikkeling. Wij verwachten echter ook van iedereen die in Nederland woont dat hij of zij op niveau Nederlands spreekt. Niemand zal een enkele taal goed leren spreken wanneer er een taalontwikkelingsachterstand is

11) Taalbeheersing, respect voor de Nederlandse rechtsorde en het delen van gemeenschappelijke waarden heb je nodig om vreedzaam te kunnen samenleven. Dat heb ik steeds gezegd. Er moet alleen niet in een klap worden gesproken over dé islam en dé islamisering. Ik wil dat mensen die de taal spreken en de rechtsstaat accepteren, volop kunnen meedoen.

12) "Ik ben het maar even gaan vieren met een kopje koffie in het Vondelpark. Wat een dag!

Dat het zo goed gaat in ons land! Waar vorig jaar half allochtoon Amsterdam geen woord Nederlands sprak, schijnen ze nu allemaal reuzegoed te zijn ingeburgerd. En dat nieuwe zorgstelsel schijnt ook een daverend succes te zijn! En het mooiste van alles is dat Nederland weer aan het werk is, iedereen is uit de uitkering! Petje af hoor!

13) De vaders deden mee aan allerlei verenigingsactiviteiten bij het voetbal, op school en in de fanfare; zij spraken heel behoorlijk Nederlands. De kinderen deden volop mee op de relatief kleine basisschool

14) Het is immers evident dat mensen die geen Nederlands spreken op tenminste A1-niveau niet daadwerkelijk aan uitoefening van hun recht op vrije meningsuiting of van het kiesrecht toekomen

15) Het is bizar dat wij deze mensen wel goed hebben gevonden om al die jaren te werken en al die dingen te doen die zo fijn zijn voor ons en dat wij niet de gelegenheid hebben genomen om deze mensen Nederlands te leren waardoor zij maar de helft begrijpen van wat er op zo'n verkiezingsbijeenkomst gezegd wordt. Het wordt toch tijd dat wij dat inburgeren beter gaan regelen.

16) Wie niet werkt en onvoldoende Nederlands beheerst, krijgt straks een cursus aangeboden, zo die er zijn. Die cursus leidt op naar een taalniveau waarmee je niet veel kunt op de arbeidsmarkt.

17) Wij moeten laten zien dat wij er ook zelf belang bij hebben dat die 250.000 inburgeringsplichtigen daadwerkelijk Nederlands gaan leren en een plek vinden in de Nederlandse samenleving. Ik vind het belangrijk dat de mensen die dat doen, voor vol worden aangezien

18) Waarom kunnen wij niet eens gewoon tegen elkaar zeggen dat wij trots zijn op het Nederlandse staatsburgerschap? Het Nederlandse staatsburgerschap staat voor de identiteit van de Nederlandse burger. Iedereen die in Nederland komt wonen, moet er trots op zijn het Nederlandse staatsburgerschap te hebben

Categorie: Politieke discours/Andere Handelingen: 17

1) Het gaat mij om de toon. Verderop in het rapport van het college lees je bijvoorbeeld dat 20.000 Rotterdammers de Nederlandse taal machtig moeten worden.

2) Er behoeft geen verschil van inzicht te bestaan tussen de regering en de Kamer over het belang van de taal bij het vinden van aansluiting.

3) Met alle respect voor allen die hier in de Kamer al eerder hebben betoogd hoe belangrijk het is om het Nederlands als gemeenschappelijke taal tot onze beschikking te hebben, ontraad ik de aanneming van beide moties, maar dat zal duidelijk zijn geworden uit wat ik net zei.

- 4) Eerder in deze Kamer heb ik namens de CDA-fractie al bepleit om te bezien of een ingezetene die een uitkering ontvangt zich niet zou moeten scholen, ook in beheersing van de Nederlandse taal, om daadwerkelijk beschikbaar te zijn voor arbeidsmarkt
- 5) De heer Van de Beeten heeft gevraagd of een ingezetene die een uitkering ontvangt zich niet zou moeten scholen, ook in de beheersing van de Nederlandse taal, om daadwerkelijk beschikbaar te zijn voor de arbeidsmarkt
- 6) Laten wij genieten van al die culturen, maar laten wij er wel voor zorgen dat wij daarover met elkaar in één taal kunnen communiceren. Dat is niet de "gemeenschappelijke taal", zoals ik afgelopen zondag in Buitenhof hoorde; dat is gewoon Nederlands.
- 7) Ik ben blij dat ik de steun van de Kamer heb voor het onderstrepen van het belang van het leren van de Nederlandse taal en het onderschrijven van de Nederlandse waarden en normen, kortom het inburgeren.
- 8) Wat ons betreft, gaat de regeling in deze zin van tafel, omdat deze juridisch onuitvoerbaar is. Wij hebben in het regeerakkoord afspraken gemaakt, ook over de Nederlandse taal. Ik hoor graag van de minister hoe zij daaraan op korte termijn uitvoering zal geven.
- 9) Ik wijs erop dat in het coalitieakkoord op basis waarvan wij werkzaam zijn, ook is aangegeven dat de eis van de Nederlandse taal voor de verkrijging van het Nederlanderschap over de gehele linie voor het hele Koninkrijk is voorzien, dus ook voor mensen woonachtig in de Nederlandse Antillen en Aruba
- 10) Voor de rest ben ik blij dat de minister aangeeft dat op Nederlandse scholen geen lessen meer worden gegeven in de taal en cultuur van andere landen. Dat signaal moet duidelijker aan die andere landen worden gegeven.
- 11) Mijn fractiegenoot Fritsma heeft hierover op 3 april mondelinge vragen gesteld en mijn fractie was blij met de reactie van minister Vogelaar, die stelde dat het onwenselijk is om onderwijs in eigen taal en cultuur te geven. Zij stelt dat het niet effectief is gebleken: "Het blijkt uit de mate van Nederlandsetaalbeheersing die in de afgelopen jaren bij deze kinderen is gerealiseerd."
- 12) Toevallig of niet, de eerste woorden in een Europese taal die vorige week in deze Kamer gebezigd werden, klonken in het Duits.
- 13) U hebt aan mij gevraagd om goed te luisteren naar u. U dacht zelfs dat ik in een andere taal aan het luisteren was.
- 14) Ik ben weliswaar nieuw in dit ambt in deze kabinetsperiode, maar het is mij niet ontgaan dat het onderwerp dat de heer Wilders nu aan de orde stelt – het belang van kennis van het Nederlands – vele malen en intensief in deze Kamer is besproken. Misschien mag ik dus op dit punt verwijzen naar wat er reeds is besproken. Met alle respect voor allen die hier in de Kamer al eerder hebben betoogd hoe belangrijk het is om het Nederlands als gemeenschappelijke taal tot onze beschikking te hebben, ontraad ik de aanneming van beide moties, maar dat zal duidelijk zijn geworden uit wat ik net zei
- 15) Het dient ook voor de Nederlandse overheid te gelden en dan niet alleen als het gaat om de Nederlandse nationaliteit. Ook de Nederlandse overheid zou niet mogen bepalen hoe

iemand's identiteit wordt ingevuld.

16) Mevrouw de voorzitter. Senator Kox verwees naar mijn culturele identiteit, waarin hij een dubbele veronderstelde. Hij zou eens moeten weten. Het is nog veel ingewikkelder, omdat ik in mijn jeugd in allerlei landen ben opgegroeid, dus ik sleep van alles met mij mee.

17) Dit had ermee te maken dat Nederlanders niet begrepen wat er in Brussel gebeurt en dat zij hun identiteit verloren zagen gaan. En het had er ook nog een beetje mee te maken dat zij Europa te duur vonden.

Categorie: Immigratie: 15

1) De minister zal het toch met mij eens moeten zijn dat het nu helaas vaak zo is dat imams uit verre oorden en niet zelden uit het Midden-Oosten komen, dat er hier in Den Haag zelfs een imam is die vaak de media zoekt terwijl hij geen woord Nederlands spreekt en dat het toch wel zou helpen of in ieder geval een teken van integratie zou zijn als zo'n imam de Nederlandse taal zou beheersen. Als je zegt: je moet de preek in het Nederlands houden, dan moet een imam eerst de taal leren, anders kan hij dat niet

2) Sterker nog, zodra taal een belemmering vormt voor de betrokkene om aan het werk te komen, zal een dergelijke verplichting zelfs opgelegd moeten worden. In het kader van re-integratie kan de uitkeringsgerechtigde worden verplicht zich in te spannen om de Nederlandse taal te leren.

3) Mensen wachten soms al meer dan tien jaar op duidelijkheid over hun verblijf in Nederland. Kinderen die in Nederland geboren en getogen zijn, naar school gaan, de taal spreken, vriendjes en vriendinnetjes hebben, leven al hun hele leven met de vrees dat ze misschien worden teruggestuurd naar een land waar ze niemand kennen en niemand kunnen verstaan

4) Het is absoluut niet aan te tonen dat hierdoor de integratie zal worden bevorderd. Bovendien geldt nu al een strenge naturalisatietoets, die onder andere een redelijke kennis van de Nederlandse taal eist van de persoon die

Nederlander wenst te worden. Zou het dan nog echt verschil maken of deze persoon de banden met zijn oude land moet verbreken?

5) Ook is een veeleisend integratiebeleid nodig voor de mensen die hier komen. Kennis van taal en gewoonten is een noodzakelijke voorwaarde om te kunnen slagen in Nederland. Op dit terrein is nog een wereld te winnen.

6) Mensen worden uit hun eigen omgeving weggehaald waar men een eigen taal spreekt, het Papiamentu. In Nederland hebben zij grote problemen met de Nederlandse taal. Zij kunnen niet voldoen aan de eisen in het land van herkomst en al helemaal niet aan de eisen in Nederland.

7) Die twijfel van de Raad van State is interessant, maar daar staat wel tegenover dat iedereen begrijpt dat mensen het in een land met een andere taal, een andere cultuur, een ander klimaat en met andere eisen veel moeilijker hebben dan in hun land van herkomst.

8) De praktijk van dertig jaar integratie- en inburgeringsbeleid toont hoe belangrijk beheersing van de Nederlandse taal en het hebben van werk is. Daarom werkt het kabinet aan het wegwerken van taalachterstand en een goede toeleiding naar de arbeidsmarkt.

9) Deelt zij ook de mening dat het zeer onwenselijk zou zijn als op Nederlandse scholen les wordt gegeven in de taal en cultuur van landen waar veel migranten vandaan komen, omdat het juist noodzakelijk is dat allochtone kinderen zich op de Nederlandse samenleving richten?

10) Derdelanders die de status van langdurig ingezetenen in een andere lidstaat hebben verkregen en in die lidstaat aan inburgeringsvoorwaarden hebben voldaan, zijn volgens artikel 15 vrijgesteld van inburgeringsvoorwaarden in Nederland. Wel kan van hen gevergd worden dat zij een taalcursus Nederlands volgen

11) Een vreemdeling heeft er niets aan als hij na deelname aan een inburgeringsprogramma nog steeds geen Nederlands spreekt en nog steeds zijn weg in onze samenleving niet kan vinden

12) Als die mensen zo'n goede Nederlandse opleiding hebben en zo goed Nederlands spreken zou je kunnen bezien of ze niet genaturaliseerd kunnen worden. Voor die paar mensen kun je dat probleem op die manier oplossen

13) Velen ervaren een verbod op de dubbele nationaliteit dan ook wederom als bewijs dat het beleid op assimilatie is gericht. De retorische vraag is of identiteit en loyaliteit zich langs de weg van de verplichte enkelvoudige nationaliteit laten afdwingen.

14) Het begrip assimilatie als beleidsdoel van integratie of zelfs als vervanging van het begrip integratie staat mij dan ook tegen. Het impliceert dat de identiteit die men als allochtoon uit de eigen cultuur meebrengt als het ware zou moeten verwerpen, in ieder geval afwerpen, en zich een nieuwe identiteit zou moeten aanmeten. Die benadering spreekt mij niet aan

15) Ik ga echter niet roepen dat wij een geweldige multiculturele samenleving hebben in Nederland, want die hebben wij niet. Er is nog een aantal problemen dat wij moeten oplossen. Er moet een gemeenschappelijke basis zijn. Laten wij eerst eens met elkaar de

Nederlandse taal leren spreken. Dan kunnen wij eindelijk praten over de verschillende culturen. Dan begrijpen mensen elkaar weer

Categorie: Onderwijs: 7

1) Door een goede mix van activiteiten, bijvoorbeeld door stages en praktijktoefeningen, wordt de Nederlandse taal geleerd en geoefend in de context van werken

2) De nadruk op taal en werk kan niet los worden gezien van het belang van onderwijs. In dit verband noem ik de volgende elementen. Zo vroeg mogelijk bij jonge kinderen taalachterstand onderkennen, zodat die geen belasting wordt gedurende de schoolloopbaan.

3) Het inrichtingsbesluit biedt de mogelijkheid van ontheffing en er moet dan sprake zijn van het aanbieden van de taal waarom het gaat door een school

4) Daar leren zij spelenderwijs onze taal, het Nederlands. Kinderen die aan het begin van de basisschool nog steeds een achterstand hebben, krijgen daar extra taallessen

5) Zij zullen nog niet Plato in het Nederlands citeren en dat hoeft ook niet. Wel wil je kijken of hun taalontwikkeling de normale trend heeft

6) Het probleem waarmee mensen op basisscholen worden geconfronteerd, is dat er leerlingen aan de schooldeur staan die helemaal geen Nederlands spreken

7) Wij hebben het steeds gehad over het creëren van mogelijkheden voor mensen om mee te doen in de samenleving, om Nederlands te leren en zodoende ander werk te kunnen doen dan schoonmaken, dus om carrière te maken

Combinatie: Participatie, immigratie & onderwijs: 5

1) Wie zijn toekomst in Nederland ziet, moet Nederlands leren. Les krijgen in de taal van het land van herkomst is daarvoor niet bevorderlijk.

2) Goede inburgering leidt tot kennis van de Nederlandse taal en de Nederlandse samenleving. Goede inburgering is de sleutel tot goede integratie, want zonder succesvolle inburgering is het zeer lastig om scholing te volgen, werk te vinden en met burens te praten

3) Er zijn nog te veel nieuwkomers die niet participeren in de Nederlandse samenleving. Vrouwen die nauwelijks het huis uitkomen, laat staan Nederlands spreken of een baan hebben. Er is een te grote groep die taal- en onderwijsachterstand heeft. Kinderen die op de kleuterschool starten zonder dat ze thuis Nederlands hebben geleerd

4) Dank u wel voor uw toelichting, maar ik snap nog steeds het onderscheid niet ten opzichte van de tweede generatie. Deze mensen spreken ook prima Nederlands, bevinden zich in Nederland en gaan in Nederland naar school of naar hun werk

5) Daarbij gaat het om gezinnen die ingeburgerd zijn, gezinnen die goed Nederlands spreken, kinderen die geen andere taal dan het Nederlands machtig zijn. Voor al deze mensen komt er nu duidelijk een perspectief op verblijf in Nederland, met de daarbij horende rechten en plichten.

Categorie: Ten opzichte van een andere taal: 7

1) Ja, de term "monitoring" spreekt mij aan, maar niet omdat dingen per se duidelijker worden als je ze in het Engels zegt in plaats van in het Nederlands

2) De Engelse taal heeft een veel mooiere en ook juistere omschrijving van dit soort organen: quango, oftewel – en dat spoort ook in het Nederlands – een quasi-autonome nationaal gouvernementele organisatie.

3) Dit brengt mij bij de vraag op welke wijze wij controle uitoefenen op het gebruikmaken van de bijzondere opsporingsbevoegdheden, met name wanneer het gaat om het verzamelen van gegevens in het kader van verkennende onderzoeken, wat ik in het voorlopig verslag maar gemakshalve heb aangeduid met de drieslag Rasterfahndung, datamining en profiling, in goed Nederlands met excuus aan de voorzitter

4) Toevallig of niet, de eerste woorden in een Europese taal die vorige week in deze Kamer gebezigd werden, klonken in het Duits.

5) Er kunnen in het Nederlands dingen worden gezegd die buitengewoon strafwaardig zijn en waartegen moet worden opgetreden, en er kunnen dingen worden gezegd in een andere taal die zeer verheugend zijn en waarvan wij, zij het met behulp van een vertaling, met vreugde zouden kennisnemen

6) Is dat in het Nederlands "ingepakt"? Of niet?

7) Ja, voorzitter, ik zal Nederlands spreken.

Categorie: Cultuur en Identiteit: 5

1) De Nederlandse canon is daarvan een voorbeeld. Tien jaar geleden was men om het idee uitgelachen, vandaag lijkt het vooral een middel voor autochtone Nederlanders om zich van hun identiteit bewust te worden.

2) Wijlen prof. Jan Roes, oprichter van het Katholiek Documentatiecentrum aan de Radboud Universiteit te Nijmegen, heeft in tal van lezingen en publicaties aangetoond dat vrouwen in de katholieke gemeenschap eeuwenlang feitelijk de sociaal-culturele draagsters waren van de religieuze identiteit van katholieken. In de opvoeding en verzorging droegen zij die identiteit over op hun kinderen. Hun bijdrage daarin was groter dan die van het onderwijs, dat vooral de sociaal-economische emancipatie van de kinderen bevorderde

3) De identiteit van de Nederlander van vandaag is niet identiek aan die van de Nederlander van vijftig jaar geleden. Sterker nog: mijn persoonlijke identiteit is niet meer dezelfde als die van twintig jaar geleden, al was het maar, omdat menigeen in mijn omgeving vond dat ik in gunstige zin veranderde toen mijn vrouw in mijn leven kwam

4) In zijn prachtige boek "De hel, dat is de ander" gaat filosoof Bart Brandsma op zoek naar de vraag hoe hij van zijn niet-zelfgekozen identiteit af kan komen. Die identiteit is ontstaan na de verwoesting van de Twin Towers en na de moord op Van Gogh. Het is de identiteit van de niet-moslim. Hij realiseert zich dat na die vreselijke gebeurtenissen. De Nederlanders die niet-moslim zijn hebben een nieuwe identiteit gekregen. Hij zoekt in zijn boek naar manieren om van die identiteit af te komen

5) Ik doe dat, omdat het van groot belang is dat mensen die kiezen voor een ander land, ook echt kiezen voor de identiteit en de samenleving van dat land. Natuurlijk hoeven zij van mij geen boerenkool te gaan eten en sinterklaas te gaan vieren, maar ook voor hun kinderen en kleinkinderen is het van belang dat zij het signaal afgeven dat zij voor de volle honderd procent hebben gekozen voor die nieuwe samenleving

Bijlage 4: Analyse sociale dimensie

1) Wie komt aan het woord?

VVD	Handelingen	Passages
Rutte	5	6
Verdonk	10	20
De Graaf	3	5
Van Hoof	1	1
Kamp	1	5
Van Egerschot	1	1
Zalm	1	1
Hofstra	1	1
Teeven	1	2
Ten Broeke	1	1
Balemans	1	1
Totaal	26	44
Percentage		29,7%

CDA	Handelingen	Passages
Balkenende	7	10
Hirsch Ballin	5	7
Van de Beeten	4	6
Van Vroonhoven-Kok	2	3
Sterk	2	2
Verhagen	2	4
Spies	1	1
Van Ginnip	1	2
Van der Linden	1	1
Ormel	1	1
Van Geel	1	2
Van de Camp	1	1
Haverkamp	1	1
Totaal	26	41
Percentage		27,7%

GroenLinks	Handelingen	Passages
Thissen	3	5
Halsema	1	1
Jungbluth	2	3
Azough	2	8
Platvoet	1	1
Totaal	9	18
Percentage		12,2%

PvdA	Handelingen	Passages
Bos	2	2
Wolfsen	2	3
Hamer	1	1
Middel	1	1
Eigeman	1	1
Albayrak	2	2
Dijsselbloem	1	1
Timmermans	1	2
Noorman-Den Uyl	1	1
Vogelaar	2	2
Totaal	14	16
Percentage		10,8%

SP	Handelingen	Passages
Kox	4	6
De Wit	1	1
Gesthuizen	1	1
Slagter-Roukema	1	1
Totaal	7	9
Percentage		6,1%

PVV	Handelingen	Passages
Wilders	2	3
Fritsma	1	2
Bosma	1	3
Totaal	4	8
Percentage		5,4%

D66	Handelingen	Passages
Lambrechts	1	1
Engels	2	2
Pechtold	1	1
Totaal	4	4
Percentage		2,7%

SGP	Handelingen	Passages
Van der Staaij	1	2
Van der Vlies	2	1
Totaal	3	3
Percentage		2%

ChristenUnie	Handelingen	Passages
Kuiper	1	1
Rouvoet	1	1
Totaal	2	2
Percentage		1,4%

LPF	Handelingen	Passages
Herben	2	2
Totaal	2	2
Percentage		1,4%

OSF	Handelingen	Passages
Ten Hoeve	1	1
Totaal	1	1
Percentage		0,7%

2) Wie zegt wat?

VVD

Verdonk

Wij vinden het juist **belangrijk** dat mensen kunnen meedoen in de samenleving, dat zij de Nederlandse taal **moeten leren**, dat zij **moeten inburgeren**

Inburgering is de eerste stap in het integratieproces waarbij volwassenen en jongvolwassenen uit een andere cultuur zich de basisvaardigheden van de Nederlandse **taal** en de basiskennis van de Nederlandse **samenleving eigen maken**, zodat zij op den duur adequaat aan deze samenleving kunnen deelnemen.

In die trajecten kunnen inburgeraars zich door gelijktijdig **de taal te leren en te re-integreren** zeer direct voorbereiden op deelname aan de arbeidsmarkt.

Sterker nog, zodra taal een belemmering vormt voor de betrokkene om aan het werk te komen, zal een dergelijke verplichting zelfs opgelegd moeten worden. In het kader van re-integratie kan de uitkeringsgerechtigde **worden verplicht zich in te spannen om de Nederlandse taal te leren**.

Door een goede mix van activiteiten, bijvoorbeeld door stages en praktijkuitoefeningen, wordt de **Nederlandse taal geleerd en geoefend in de context van werken**. Dat zal uiteindelijk moeten leiden tot daadwerkelijke en verbeterde beschikbaarheid voor de Nederlandse arbeidsmarkt.

Gelukkig zien heel veel mensen dat het **leren van de Nederlandse taal meer kansen in de samenleving geeft**. Dat neemt echter niet weg dat er voor sommigen een zekere dwang nodig is. Kijk naar de 500.000 mensen die al in Nederland zijn en die de **Nederlandse taal nog steeds niet voldoende spreken om mee te kunnen doen**.

Mensen wordt duidelijk gemaakt wat er **belangrijk is in de Nederlandse samenleving en dat het belangrijk is om de Nederlandse taal te spreken**

Laat mensen die in Nederland komen dat recht ook pakken. Als zij niet willen, dan moeten zij die plicht als een plicht voelen. Als zij hun **eigen verantwoordelijkheid nemen, de Nederlandse taal leren en inburgeren in de Nederlandse samenleving**, dan hoop ik dat zij heel gauw hun plekje vinden in Nederland en **gewoon lekker kunnen meedoen**.

Die basis bestaat uit: de Nederlandse taal spreken, de Nederlandse waarden en normen onderschrijven en je houden aan de Nederlandse regels. Laten wij genieten van al die culturen, maar laten wij er wel voor zorgen dat wij daarover met elkaar in één taal kunnen communiceren. Dat is niet de "gemeenschappelijke taal", zoals ik afgelopen zondag in Buitenhof hoorde; dat is gewoon Nederlands. Laten wij nou gewoon eens tegen elkaar zeggen dat wij gewoon de Nederlandse taal met elkaar willen spreken.

Ik ben blij dat ik de steun van de Kamer heb voor het onderstrepen van het belang van het leren van de Nederlandse taal en het onderschrijven van de Nederlandse waarden en normen, kortom het inburgeren.

Voor mij bewees dit des te meer hoezeer wij opgesloten waren geraakt in vastgeroeste clichés over hoe je hoort te denken over immigratie, integratie, culturen en geloven van elders. Wij zijn aan de praat geraakt in de afgelopen jaren over de noodzaak van beheersing van de Nederlandse taal, de onaanvaardbaarheid van eerwraak en geweld achter de voordeur, over de gevaren van de fundamentalistische islam, over de voortgaande huwelijksmigratie en over hoe wij met elkaar om willen gaan.

Hetzelfde geldt voor een moeder die geen woord Nederlands spreekt en totaal niet geïntegreerd is en die op het consultatiebureau komt met een kindje dat thuis dus nooit Nederlands zal horen. Ook dat is een risicoprofiel, want wij weten dat taal ontzettend belangrijk is.

Naar mijn idee is dat niet het onderwerp van het debat van vandaag. Zojuist heb ik al gezegd dat wij kunnen beginnen met risicoprofielen op de consultatiebureaus. Wij moeten ervoor zorgen dat de ouders de Nederlandse taal goed spreken, want dat is cruciaal om in de samenleving te slagen.

De heer Van de Beeten verwoordde dit treffend door te stellen dat verplichte inburgering noodzakelijk is voor mensen die geen Nederlands spreken op ten minste A1-niveau om burgerrechten, zoals het recht op vrije meningsuiting of het kiesrecht, te kunnen uitoefenen

Een vreemdeling heeft er niets aan als hij na deelname aan een inburgeringsprogramma nog steeds geen Nederlands spreekt en nog steeds zijn weg in onze samenleving niet kan vinden

Wij hebben het steeds gehad over het creëren van mogelijkheden voor mensen om mee te doen in de samenleving, om Nederlands te leren en zodoende ander werk te kunnen doen dan schoonmaken, dus om carrière te maken

Ik ben het met de minister eens dat wij ernaar moeten streven dat iedereen die nog onvoldoende Nederlands kent en onvoldoende bekend is met onze samenleving, daarvoor gaat leren. Volgens mij is iedereen het daarover eens; het gaat om de methode

Dat is niet de "gemeenschappelijke taal", zoals ik afgelopen zondag in Buitenhof hoorde; dat is gewoon Nederlands.

Waarom kunnen wij niet eens gewoon tegen elkaar zeggen dat wij trots zijn op het Nederlandse staatsburgerschap? Het Nederlandse staatsburgerschap staat voor de identiteit van de Nederlandse burger. Iedereen die in Nederland komt wonen, moet er trots op zijn het Nederlandse staatsburgerschap te hebben.

De heer Van de Beeten heeft gevraagd of een ingezetene die een uitkering ontvangt zich niet zou moeten scholen, ook in de beheersing van de Nederlandse taal, om daadwerkelijk beschikbaar te zijn voor de arbeidsmarkt. In die lijn kan ik mij volledig vinden

In het kader van re-integratie kan de uitkeringsgerechtigde worden verplicht zich in te spannen om de Nederlandse taal te leren.

Rutte

De VVD wil dat op het consultatiebureau voor de derde verjaardag verplicht een taaltest wordt gedaan en dat kinderen die in de risicogroep vallen, verplicht naar de voorschoolse educatie gaan. Daar leren zij spelenderwijs onze taal, het Nederlands

Wij hebben iedereen verschrikkelijk hard nodig. Het kan mij eerlijk gezegd helemaal niets schelen welk geloof iemand heeft, zolang hij zich houdt aan de regels, een baan heeft, de taal spreekt en zijn kinderen gewoon hier naar school laat gaan. Daar hoort bij dat een samenleving signalen afgeeft zodat mensen bekend zijn met de traditie.

Zij zullen nog niet Plato in het Nederlands citeren en dat hoeft ook niet. Wel wil je kijken of hun taalontwikkeling de normale trend heeft.

Deze taalachterstand werkt door in hun verdere carrière op school en vervolgens in de samenleving en heeft grote gevolgen voor de integratie van mensen in de maatschappij. Het betreft vooral allochtonen jongeren die thuis geen Nederlands spreken. Dit is een buitengewoon groot probleem

Ik doe dat, omdat het van groot belang is dat mensen die kiezen voor een ander land, ook echt kiezen voor de identiteit en de samenleving van dat land. Natuurlijk hoeven zij van mij geen boerenkool te gaan eten en sinterklaas te gaan vieren, maar ook voor hun kinderen en kleinkinderen is het van belang dat zij het signaal afgeven dat zij voor de volle honderd procent hebben gekozen voor die nieuwe samenleving.

De Graaf

Dan moeten hun ouders namelijk verplicht naar school en de taal gaan leren. Dat heeft Wouter Bos onlangs gezegd

Als iedereen graag en met veel elan de Nederlandse taal leert en zich kennis van de Nederlandse samenleving eigen maakt, dan wordt er geen boete uitgedeeld. Dat is precies wat wij nodig hebben, dat enthousiasme.

Het zou wel eens kunnen zijn – dat hoop ik ook – dat, nu er een slaagplicht is, ook de groepen die nu niet de vrijheid hebben om zich vanuit hun milieu te melden voor de cursus, toch de kans krijgen om in te burgeren, de Nederlandse taal machtig te worden en iets op te steken over de Nederlandse maatschappij.

Daaruit maak ik op dat u ondanks de constatering van de commissie-Blok van mening bent dat vreemdelingen zich ook zonder verplichtingen taalvaardigheden in het Nederlands

eigen maken en kennis opdoen van de Nederlandse maatschappij

Kamp

Meer dan de helft van de Antilliaanse jeugd beschikt niet over de vaardigheden die zij nodig heeft om op Curaçao een baan te krijgen. Komen ze vervolgens in Nederland, dan worden ze van kansarm kansloos. Zij krijgen te maken met een andere cultuur, met een andere taal en met hogere eisen die wij nu eenmaal stellen aan een baan.

Maar wie onvoldoende opleiding heeft en zich misdraagt, of wie niet wil leren of werken, moet terug. Vervolgens kan worden geprobeerd om hen in hun eigen omgeving en met de eigen taal weer op het goede pad te krijgen. Natuurlijk moet Nederland daarbij helpen. Dat doet het overigens al volop.

Mensen worden uit hun eigen omgeving weggehaald waar men een eigen taal spreekt, het Papiamentu. In Nederland hebben zij grote problemen met de Nederlandse taal. Zij kunnen niet voldoen aan de eisen in het land van herkomst en al helemaal niet aan de eisen in Nederland.

Die twijfel van de Raad van State is interessant, maar daar staat wel tegenover dat iedereen begrijpt dat mensen het in een land met een andere taal, een andere cultuur, een ander klimaat en met andere eisen veel moeilijker hebben dan in hun land van herkomst. Wij zien dat het de afgelopen jaren mis is gegaan.

Teeven

Anders dan de PVVfractie stelt, ben ik van mening dat het vanuit het oogpunt van de vrije markt en het vrije beroepsverkeer binnen de EU voor ingezetenen van de EU mogelijk moet zijn om in Nederland notaris te worden, mits zij aan alle criteria uit de Wet op het notarisambt voldoen, zoals de heer Wolfsen terecht opmerkte. Dat lijkt mij helder. Als zij Nederlands spreken en aan alle vereisten voldoen, lijkt mij dat geen enkel bezwaar.

Als die mensen zo'n goede Nederlandse opleiding hebben en zo goed Nederlands spreken zou je kunnen bezien of ze niet genaturaliseerd kunnen worden. Voor die paar mensen kun je dat probleem op die manier oplossen

CDA

Balkenende

De Wet kinderopvang kent daarnaast concrete normen, zoals over medezeggenschap van ouders, het gebruik van de Nederlandse taal en het uitvoeren van risico-inventarisaties voor veiligheid en gezondheid

De praktijk van dertig jaar integratie- en inburgeringsbeleid toont hoe belangrijk beheersing van de Nederlandse taal en het hebben van werk is. Daarom werkt het kabinet aan het wegwerken van taalachterstand en een goede toeleiding naar de arbeidsmarkt.

De nadruk op taal en werk kan niet los worden gezien van het belang van onderwijs. In dit verband noem ik de volgende elementen. Zo vroeg mogelijk bij jonge kinderen taalachterstand onderkennen, zodat die geen belasting wordt gedurende de schoolloopbaan.

Deelnemen aan de Nederlandse samenleving brengt rechten maar ook verplichtingen en verantwoordelijkheden met zich mee. Hier gaat participatie verder dan taal en werk. Het gaat om maatschappelijke participatie en betrokkenheid, van individuen en van de verschillende gemeenschappen die ons land rijk is.

Een tweede element is welke taal een kind spreekt. Een kind van drie jaar dat vloeiend Fries, Turks of Spaans spreekt, heeft geen achterstand in de taalontwikkeling. Wij verwachten echter ook van iedereen die in Nederland woont dat hij of zij op niveau Nederlands spreekt. Niemand zal een enkele taal goed leren spreken wanneer er een taalontwikkelingsachterstand is.

Taalbeheersing, respect voor de Nederlandse rechtsorde en het delen van gemeenschappelijke waarden heb je nodig om vreedzaam te kunnen samenleven. Dat heb ik steeds gezegd. Er moet alleen niet in een klap worden gesproken over dé islam en dé islamisering. Ik wil dat mensen die de taal spreken en de rechtsstaat accepteren, volop kunnen meedoen.

Goede inburgering leidt tot kennis van de Nederlandse taal en de Nederlandse samenleving. Goede inburgering is de sleutel tot goede integratie, want zonder succesvolle inburgering is het zeer lastig om scholing te volgen, werk te vinden en met burens te praten.

Het vorige kabinet en dit kabinet hebben duidelijkheid gebracht in de discussie over rechten en plichten. Om goed mee te kunnen doen moet iedereen Nederlands kunnen spreken en weten welke fundamentele waarden en normen hier gelden

Hirsch Ballin

Dan kom ik op de kwestie van de taal. Er hoeft geen verschil van inzicht te bestaan tussen de regering en de Kamer over het belang van de taal bij het vinden van aansluiting.

Aansluiting bij de Nederlandse samenleving is belangrijk, ook op het gebied van taal. Nog belangrijker is echter wat er wordt gezegd, in welke taal dan ook. Er kunnen in het Nederlands dingen worden gezegd die buitengewoon strafwaardig zijn en waartegen moet worden opgetreden, en er kunnen dingen worden gezegd in een andere taal die zeer verheugend zijn en waarvan wij, zij het met behulp van een vertaling, met vreugde zouden kennisnemen. Ik zie de taal dus niet als het goede aanknopingspunt.

Ik wijs erop dat in het coalitieakkoord op basis waarvan wij werkzaam zijn, ook is aangegeven dat de eis van de Nederlandse taal voor de verkrijging van het Nederlanderschap over de gehele linie voor het hele Koninkrijk is voorzien, dus ook voor mensen woonachtig in de Nederlandse Antillen en Aruba.

Ja, de term "monitoring" spreekt mij aan, maar niet omdat dingen per se duidelijker worden als je ze in het Engels zegt in plaats van in het Nederlands.

Er kunnen in het Nederlands dingen worden gezegd die buitengewoon strafwaardig zijn en waartegen moet worden opgetreden, en er kunnen dingen worden gezegd in een andere taal

die zeer verheugend zijn en waarvan wij, zij het met behulp van een vertaling, met vreugde zouden kennismaken

Ik ben weliswaar nieuw in dit ambt in deze kabinetsperiode, maar het is mij niet ontgaan dat het onderwerp dat de heer Wilders nu aan de orde stelt – **het belang van kennis van het Nederlands – vele malen en intensief in deze Kamer is besproken**. Misschien mag ik dus op dit punt verwijzen naar wat er reeds is besproken. Met alle respect voor allen die hier in de Kamer al eerder hebben betoogd hoe belangrijk het is om het Nederlands als gemeenschappelijke taal tot onze beschikking te hebben, ontraad ik de aanneming van beide moties, maar dat zal duidelijk zijn geworden uit wat ik net zei

Sommigen hebben wellicht de neiging om ietwat **wantrouwig te reageren als er een woord wordt gebruikt dat niet geheel een Nederlands woord is**, maar dit is iets dat serieus in verschillende sectoren van de samenleving ter hand is genomen

Van de Beeten

Ik sprak zojuist over een minimumniveau. Wanneer het om de **Nederlandse taal gaat, betreft het nog steeds een laag niveau**.

Eerder in deze Kamer heb ik namens de CDA-fractie al bepleit om te bezien of een ingezetene die een uitkering ontvangt zich **niet zou moeten scholen, ook in beheersing van de Nederlandse taal, om daadwerkelijk beschikbaar te zijn voor arbeidsmarkt**

Dit brengt mij bij de vraag op welke wijze wij controle uitoefenen op het gebruikmaken van de bijzondere opsporingsbevoegdheden, met name wanneer het gaat om het verzamelen van gegevens in het kader van verkennende onderzoeken, wat ik in het voorlopig verslag maar gemakshalve heb aangeduid met de **drieslag Rasterfahndung, datamining en profiling, in goed Nederlands met excuus aan de voorzitter**

De vaders **deden mee aan allerlei verenigingsactiviteiten bij het voetbal, op school en in de fanfare; zij spraken heel behoorlijk Nederlands**. De kinderen deden volop mee op de relatief kleine basisschool

Uit de schaarse contacten was wel **duidelijk dat de moeders weinig of geen Nederlands spraken**. Toen een deel van de kinderen naar de middelbare school in Zevenaar ging, vertrok de hele groep Turkse gezinnen naar die plaats en vestigde zich weer zoveel mogelijk bij elkaar in de buurt.

De Nederlandse canon is daarvan een voorbeeld. Tien jaar geleden was men om het idee uitgelachen, vandaag lijkt het vooral een middel voor autochtone Nederlanders om zich van hun identiteit bewust te worden.

Het is immers evident dat **mensen die geen Nederlands spreken op tenminste A1-niveau niet daadwerkelijk aan uitoefening van hun recht op vrije meningsuiting of van het kiesrecht toekomen**

Wijlen prof. Jan Roes, oprichter van het Katholiek Documentatiecentrum aan de Radboud Universiteit te Nijmegen, heeft in tal van lezingen en publicaties aangetoond dat vrouwen in de katholieke gemeenschap eeuwenlang feitelijk de sociaal-culturele draagsters waren van de religieuze identiteit van katholieken. **In de opvoeding en verzorging droegen zij die identiteit over op hun kinderen**. Hun bijdrage daarin was groter dan die van het onderwijs, dat vooral de sociaal-economische emancipatie van de kinderen bevorderde.

De identiteit van de Nederlander van vandaag is niet identiek aan die van de Nederlander van vijftig jaar geleden. Sterker nog: mijn persoonlijke identiteit is niet meer dezelfde als die van twintig jaar geleden, al was het maar, omdat menigene in mijn omgeving vond dat ik in gunstige zin veranderde toen mijn vrouw in mijn leven kwam.

Het begrip assimilatie als beleidsdoel van integratie of zelfs als vervanging van het begrip integratie staat mij dan ook tegen. Het impliceert dat de identiteit die men als allochtoon uit de eigen cultuur meebrengt als het ware zou moeten verwerpen, in ieder geval afwerpen, en zich een nieuwe identiteit zou moeten aanmeten. Die benadering spreekt mij niet aan.

Verhagen

Dat is prima. Hij zegt ook dat er een inhaalslag kan worden gemaakt als mensen allemaal Nederlands leren, zodat er geen mensen rondlopen die niet met elkaar kunnen communiceren.

Het probleem waarmee mensen op basisscholen worden geconfronteerd, is dat er leerlingen aan de schooldeur staan die helemaal geen Nederlands spreken

In Rotterdam zijn experimenten geweest met een 0-groep, dus een groep vóór groep 1 van de basisschool voor kinderen die geen Nederlands spreken.

Van Vroonhoven-Kok

Voorzitter. Voor het goed functioneren van de rechtstaat is het van belang dat ook mensen die de Nederlandse taal niet machtig zijn, hun weg in het rechtsbestel kunnen vinden.

Daarbij komt dat in het wetsvoorstel ook nog een extra eis is opgenomen, namelijk dat de notaris de Nederlandse taal machtig moet zijn.

Aan dit alles voegt dit wetsvoorstel nog een extra eis toe, namelijk dat je de Nederlandse taal moet beheersen. Je kunt dus worden geweigerd als je die taal niet beheerst, omdat wij ervan overtuigd zijn dat, als je de Nederlandse taal niet beheerst, je het werk van notaris in Nederland niet kunt uitoefenen

Sterk

Wat ons betreft, gaat de regeling in deze zin van tafel, omdat deze juridisch onuitvoerbaar is. Wij hebben in het regeerakkoord afspraken gemaakt, ook over de Nederlandse taal. Ik hoor graag van de minister hoe zij daaraan op korte termijn uitvoering zal geven.

Die keuzemogelijkheid is er niet, want hun kind krijgt bij inschrijving in de gemeentelijke basisadministratie automatisch de Marokkaanse identiteit toegekend.

Van Ginnip

Zoals gezegd, kan voorlichting niet zonder inspiratie en kan inspiratie niet zonder waarden en besef van identiteit: waarom willen wij Europa, wat is Europa en waar willen wij naar toe? Het door de minister-president geïnitieerde en geleidelijk zo gewaardeerde waardendebat begon als een nationale bezinning, maar verbreedde en verdiepte zich tot de vraag naar de waarden en identiteit van Europa.

De distantie tegenover Europa heeft onzes inziens zo veel van doen met het ontwijken van die identiteitsvraag en met het die niet kunnen of niet willen agenderen. Een verre

voorganger van deze staatssecretaris zei ooit: ik weet niet, wat de Europese identiteit is, maar als ik in de VS rondloop, dan weet ik dat Europa anders is.

Van Geel

Ook is een veeleisend integratiebeleid nodig voor de mensen die hier komen. Kennis van taal en gewoonten is een noodzakelijke voorwaarde om te kunnen slagen in Nederland. Op dit terrein is nog een wereld te winnen.

Wij streven naar een maatschappelijk concept dat individuele kracht aan collectieve identiteit verbindt en economische concurrentie aan sociaal welzijn.

GroenLinks

Azough

Dank u wel voor uw toelichting, maar ik snap nog steeds het onderscheid niet ten opzichte van de tweede generatie. Deze mensen spreken ook prima Nederlands, bevinden zich in Nederland en gaan in Nederland naar school of naar hun werk

Het dient ook voor de Nederlandse overheid te gelden en dan niet alleen als het gaat om de Nederlandse nationaliteit. Ook de Nederlandse overheid zou niet mogen bepalen hoe iemands identiteit wordt ingevuld.

Dit debat is betekenisvol omdat het hoort bij deze tijd, een tijd waarin men zich een beeld probeert te vormen van de eigenheid van de nationale identiteit, een tijd waarin mensen lijken te hunkeren naar de nationale trots als tegenwicht voor vreemde invloeden.

Het is duidelijk een ideologisch debat. Maar de cruciale vraag in hoeverre nationaliteit volledig samenvalt met identiteit wordt niet beantwoord. Ook de vraag hoeveel ruimte er uiteindelijk is voor andere identiteiten wordt niet beantwoord.

Daarmee hebben zij al een keuze gemaakt voor de Nederlandse samenleving. Nationaliteit is een onderdeel van de individuele identiteit. Ook de nationaliteit van het land van herkomst kan onderdeel uitmaken van die identiteit. Waarom wil het kabinet daarin per se ingrijpen? Staat het personen in deze moderne samenleving en in deze moderne tijd niet vrij een identiteit te hebben die is gebaseerd op verschillende nationaliteiten? Moeten mensen ontkennen waar zij vandaan komen.

Een identiteit kan gestoeld zijn op het hebben van twee nationaliteiten. Daar gaat u aan voorbij en dat is jammer. Het gaat niet alleen om praktische bezwaren, maar ook om de gevoelens die verbonden zijn met de identiteit.

Ik weet hoe het over kan komen. Het kan inderdaad gemakkelijk worden gebruikt om je Nederlanderschap of je gevoel van identiteit en betrokkenheid bij de Nederlandse samenleving te betwisten. Dat doet de minister nu ook

Vandaag spreken wij over naturalisaties en nationaliteiten. Dit debat is betekenisvol omdat het hoort bij deze tijd, een tijd waarin men zich een beeld probeert te vormen van de

eigenheid van de nationale identiteit, een tijd waarin mensen lijken te hunkeren naar de nationale trots als tegenwicht voor vreemde invloeden.

Thissen

Zij worden aangesproken op hun verminderde integratie. Zij worden aangesproken op het feit dat er achterstand is op het gebied van taal, maatschappelijke oriëntatie en participatie.

De verantwoordelijkheid rust heel zwaar bij de inburgerende burger van niet-westerse herkomst. Hij of zij moet de taal leren, zelfredzaam zijn en onder de dreiging van een boete slagen.

Dat betekent het aanpakken van achterstanden op het gebied van taal, volkshuisvesting, onderwijs, werk, sociaal, cultureel en recreatief verkeren en meedoen. Achterstand op sociaal-economisch gebied is bepalend voor kansenarmoede of kansenrijkdom.

Wie niet werkt en onvoldoende Nederlands beheerst, krijgt straks een cursus aangeboden, zo die er zijn. Die cursus leidt op naar een taalniveau waarmee je niet veel kunt op de arbeidsmarkt.

In zijn prachtige boek "De hel, dat is de ander" gaat filosoof Bart Brandsma op zoek naar de vraag hoe hij van zijn niet-zelfgekozen identiteit af kan komen. Die identiteit is ontstaan na de verwoesting van de Twin Towers en na de moord op Van Gogh. Het is de identiteit van de niet-moslim. Hij realiseert zich dat na die vreselijke gebeurtenissen. De Nederlanders die niet-moslim zijn hebben een nieuwe identiteit gekregen. Hij zoekt in zijn boek naar manieren om van die identiteit af te komen

Jungbluth

In de toelichting op die taaltoets sprak hij over peuters die zich onvoldoende in het Nederlands kunnen uitdrukken. Tegelijkertijd sprak hij over peuters die in hun taalontwikkeling gestoord zijn. Volgens de eerste definitie liggen alle peuters in de Verenigde Staten achter in hun ontwikkeling, want zij spreken onvoldoende Nederlands

Uw fractievoorzitter heeft echter een toelichting gegeven die ging over communicatie in het Nederlands

Je kunt leerlingen die ervan overtuigd zijn dat zij geen gelijke kansen hebben gehad niet verleiden tot emancipatie of andere soorten opvattingen over de eigen identiteit. Is mevrouw Hamer het daarmee eens

PvdA

Wolfsen

Voorzitter. Justitieel werk is vaak van grote betekenis voor het persoonlijk leven van mensen, inclusief hun rechtspositie. Het is daarom van groot belang dat mensen die de Nederlandse taal niet machtig zijn, kunnen beschikken over goede tolken en vertalers

Mijn fractie wil daarom een heel precies antwoord op alle vragen die zijn gesteld, en wil ook dat het kabinet de conclusies en de gerechtvaardigde veronderstelling die daaruit logisch voortvloeit, onderschrijft in helder en begrijpelijk Nederlands.

Het kabinet weerspreekt dat impliciet niet, maar ik wil het expliciet horen van de ministers in **begrijpelijk Nederlands**

Bos

Dat houdt in dat als je zicht hebt op **peuters met taalachterstand en je weet dat die mede te wijten is aan het feit dat de ouders de taal niet spreken**, je op het moment dat je weet wie dat zijn, ervoor zorgt dat de taalachterstand bij die ouders ook in beeld komt

”Ik ben het maar even gaan vieren met een kopje koffie in het Vondelpark. Wat een dag! Dat het zo goed gaat in ons land! Waar vorig jaar half allochtoon Amsterdam geen woord Nederlands sprak, schijnen ze nu allemaal reuzegoed te zijn ingeburgerd. En dat nieuwe zorgstelsel schijnt ook een daverend succes te zijn! En het mooiste van alles is dat Nederland weer aan het werk is, iedereen is uit de uitkering! Petje af hoor!”

Albayrak

Daarbij gaat het om **gezinnen die ingeburgerd zijn, gezinnen die goed Nederlands spreken, kinderen die geen andere taal dan het Nederlands machtig zijn. Voor al deze mensen komt er nu duidelijk een perspectief op verblijf in Nederland, met de daarbij horende rechten en plichten.**

Voor niet-EU-onderdanen geldt dat men een **Nederlands getuigschrift** moet hebben, dat men in Nederland moet hebben gestudeerd en dat men hier zijn of haar opleiding heeft gedaan om het beroep van notaris te kunnen uitoefenen, naast alle eisen die ik zojuist noemde.

Timmermans

Mevrouw de voorzitter. Senator Kox verwees naar **mijn culturele identiteit**, waarin hij een dubbele veronderstelde. Hij zou eens moeten weten. Het is nog veel ingewikkelder, omdat ik in mijn jeugd in allerlei landen ben opgegroeid, dus ik sleep van alles met mij mee.

Vogelaar

Daarnaast heeft hij gevraagd of de regering het onwenselijk acht om **onderwijs in de eigen taal en cultuur opnieuw in te voeren**. Daarop kan ik hem volledig geruststellen. Er is meer dan twintig jaar met verschillende vormen geëxperimenteerd om **naast de Nederlandse taal ook onderwijs in de eigen taal en cultuur** aan te bieden aan kinderen van Turkse, Marokkaanse of een andere etnische achtergrond. De gedachte was dat kinderen effectiever Nederlands zouden leren als zij eerst de taal en cultuur van hun moederland leerden. Wij hebben met elkaar geconcludeerd dat **onderwijs in eigen taal en cultuur niet effectief is gebleken**. Dat blijkt uit de mate van Nederlandse taalbeheersing die de afgelopen jaren bij deze kinderen is gerealiseerd. Op 1 augustus 2003 is besloten om onderwijs in eigen taal en cultuur af te schaffen. Daarmee is het geen deel meer van het onderwijsprogramma.

Ik kan met de motie akkoord gaan als ik haar zo mag interpreteren dat bevorderen betekent dat wij het gesprek aangaan met moskeebesturen over het belang van het aanstellen van **imams die een opleiding in Nederland hebben gehad**. Dat heeft immers **het grote voordeel dat zij de Nederlandse taal heel goed beheersen en dat zij de Nederlandse samenleving goed kennen**. Zo kunnen zij als imam een ontzettend belangrijke rol vervullen in de gemeenschap.

PVV Wilders

Voorzitter. Ik denk dat het van groot belang is dat in Nederlandse moskeeën in de Nederlandse taal wordt gepreekt. Dit dwingt de imams om Nederlands te leren en dus ook, omdat zij de Nederlandse taal moeten beheersen, te integreren in de Nederlandse samenleving. Dit zorgt er ook voor dat wij beter kunnen volgen wat er in moskeeën wordt gezegd. Ik denk dat het zinvol is om te verplichten dat de preek in moskeeën in de Nederlandse taal wordt gehouden.

De minister zal het toch met mij eens moeten zijn dat het nu helaas vaak zo is dat imams uit verre oorden en niet zelden uit het Midden-Oosten komen, dat er hier in Den Haag zelfs een imam is die vaak de media zoekt terwijl hij geen woord Nederlands spreekt en dat het toch wel zou helpen of in ieder geval een teken van integratie zou zijn als zo'n imam de Nederlandse taal zou beheersen. Als je zegt: je moet de preek in het Nederlands houden, dan moet een imam eerst de taal leren, anders kan hij dat niet.

Het woord islam komt niet één keer in het coalitieakkoord voor. Islamisering bestaat voor dit kabinet niet eens! Helaas, de culturele identiteit van Nederland en de noodzaak van het benoemen van een dominante Nederlandse cultuur worden door dit kabinet niet aangegeven.

Fritsma

Deelt zij ook de mening dat het zeer onwenselijk zou zijn als op Nederlandse scholen les wordt gegeven in de taal en cultuur van landen waar veel migranten vandaan komen, omdat het juist noodzakelijk is dat allochtone kinderen zich op de Nederlandse samenleving richten?

Voor de rest ben ik blij dat de minister aangeeft dat op Nederlandse scholen geen lessen meer worden gegeven in de taal en cultuur van andere landen. Dat signaal moet duidelijker aan die andere landen worden gegeven.

Bosma

Mijn fractiegenoot Fritsma heeft hierover op 3 april mondelinge vragen gesteld en mijn fractie was blij met de reactie van minister Vogelaar, die stelde dat het onwenselijk is om onderwijs in eigen taal en cultuur te geven. Zij stelt dat het niet effectief is gebleken: "Het blijkt uit de mate van Nederlandsetaalbeheersing die in de afgelopen jaren bij deze kinderen is gerealiseerd."

Wie zijn toekomst in Nederland ziet, moet Nederlands leren. Les krijgen in de taal van het land van herkomst is daarvoor niet bevorderlijk.

Het inrichtingsbesluit biedt de mogelijkheid van ontheffing en er moet dan sprake zijn van het aanbieden van de taal waarom het gaat door een school

D66 Engels

Zouden immigranten uiteindelijk niet eerder en ook beter vertrouwd raken met de Nederlandse taal en cultuur als zij daartoe werden gestimuleerd in plaats van gedwongen?

Zij zijn de eersten die begrijpen dat het leren van de Nederlandse taal een absolute voorwaarde is om actief deel te nemen aan diezelfde samenleving, en gebruik te maken van alle burgerrechten die je hebt.

Lambrechts

Ik ben daar heel blij mee, maar ik verzoek de staatssecretaris wel te bewaken dat de

gemeenten ervoor zorgen dat in de re-integratiecontracten met mensen die naar werk worden toe geleid het **aspect alfabetisering Nederlandse taal wordt meegenomen**

Pechtold

Mensen wachten soms al meer dan tien jaar op duidelijkheid over hun verblijf in Nederland. **Kinderen die in Nederland geboren en getogen zijn, naar school gaan, de taal spreken, vriendjes en vriendinnetjes hebben,** leven al hun hele leven met de vrees dat ze misschien worden teruggestuurd naar een land waar ze niemand kennen en niemand kunnen verstaan

SGP

Van der Staaij

De verspreiding in de Nederlandse taal van dit type geweldsverheerlijkende lectuur, waarbij het martelaarschap eveneens wordt aangeprezen, heeft een radicaliserend en jihadiserend effect op vooral jonge mensen.” In het WRR-rapport missen wij zulke alarmerende noties.

De AIVD schrijft: ”Een in Irak weinig betekenisvolle gebeurtenis als het uitroepen van een islamitisch emiraat, had op geï jihadiseerde jongeren in Nederland een enthousiasmerend effect. **De verspreiding in de Nederlandse taal van dit type geweldsverheerlijkende lectuur,** waarbij het martelaarschap eveneens wordt aangeprezen, heeft een radicaliserend en jihadiserend effect op vooral jonge mensen.’

Van der Vlies

Dat is mijn norm, vandaar dat ik dat zo formuleerde. **Het is geen Nederlands,** dat erken ik, maar ik zie aan de mimiek dat wij het allemaal begrijpen.

Overigens betreur ik de lauwe reactie van onze regering op vragen van de fracties van de SGP en de VVD over een proces tegen twee christenen die in Turkije gedaagd zijn wegens belediging van de islam en de nationale identiteit

ChristenUnie

Kuiper

Toevallig of niet, de eerste woorden in een Europese taal die vorige week in deze Kamer gebezigd werden, **klonken in het Duits.**

Bijlage 5: Uitwerking Handelingen

Datum	Kamer	Onderwerp	Spreker	Passages
27 september 2006	Tweede	Algemene politieke beschouwingen	Rutte (VVD) Herben (LPF)	<p>De VVD wil dat op het consultatiebureau voor de derde verjaardag verplicht een taaltest wordt gedaan en dat kinderen die in de risicogroep vallen, verplicht naar de voorschoolse educatie gaan. Daar leren zij spelenderwijs onze taal, het Nederlands</p> <p>Het gaat mij om de toon. Verderop in het rapport van het college lees je bijvoorbeeld dat 20.000 Rotterdammers de Nederlandse taal machtig moeten worden. Men ziet de problemen wel, maar als zij gepresenteerd worden op radio en televisie, is er weer dat verhullende taalgebruik dat de burger ergert</p>
28 september 2006	Tweede	Algemene politieke beschouwingen	Bos (PvdA) Balkenende (CDA)	<p>Dat houdt in dat als je zicht hebt op peuters met taalachterstand en je weet dat die mede te wijten is aan het feit dat de ouders de taal niet spreken, je op het moment dat je weet wie dat zijn, ervoor zorgt dat de taalachterstand bij die ouders ook in beeld komt</p> <p>De Wet kinderopvang kent daarnaast concrete normen, zoals over medezeggenschap van ouders, het gebruik van de Nederlandse taal en het uitvoeren van risico-inventarisaties voor veiligheid en gezondheid</p>

3 oktober 2006	Tweede	Terrorisme	Wilders (PVV)	<p>Voorzitter. Ik denk dat het van groot belang is dat in Nederlandse moskeeën in de Nederlandse taal wordt gepreikt. Dit dwingt de imams om Nederlands te leren en dus ook, omdat zij de Nederlandse taal moeten beheersen, te integreren in de Nederlandse samenleving. Dit zorgt er ook voor dat wij beter kunnen volgen wat er in moskeeën wordt gezegd. Ik denk dat het zinvol is om te verplichten dat de preek in moskeeën in de Nederlandse taal wordt gehouden.</p>
			Hirsch Ballin (CDA)	<p>Dan kom ik op de kwestie van de taal. Er hoeft geen verschil van inzicht te bestaan tussen de regering en de Kamer over het belang van de taal bij het vinden van aansluiting.</p> <p>Aansluiting bij de Nederlandse samenleving is belangrijk, ook op het gebied van taal. Nog belangrijker is echter wat er wordt gezegd, in welke taal dan ook. Er kunnen in het Nederlands dingen worden gezegd die buitengewoon strafwaardig zijn en waartegen moet worden opgetreden, en er kunnen dingen worden gezegd in een andere taal die zeer verheugend zijn en waarvan wij, zij het met behulp van een vertaling, met vreugde zouden kennisnemen. Ik zie de taal dus niet als het goede aanknopingspunt.</p>
			Wilders (PVV)	<p>De minister zal het toch met mij eens moeten zijn dat het nu helaas vaak zo is dat imams uit verre oorden en niet zelden uit het Midden-Oosten komen, dat er hier in Den Haag zelfs een imam is die vaak de media zoekt terwijl hij geen woord Nederlands spreekt en dat het toch wel zou helpen of in ieder geval een teken van integratie zou zijn als zo'n imam de Nederlandse taal zou beheersen. Als je zegt: je moet de preek in het Nederlands houden, dan moet een imam eerst de taal leren, anders kan hij dat niet.</p>

			Hirsch Ballin (CDA)	Misschien mag ik dus op dit punt verwijzen naar wat er reeds is besproken. Met alle respect voor allen die hier in de Kamer al eerder hebben betoogd hoe belangrijk het is om het Nederlands als gemeenschappelijke taal tot onze beschikking te hebben, ontraad ik de aanneming van beide moties, maar dat zal duidelijk zijn geworden uit wat ik net zei.
3 oktober 2006	Tweede	Gerechtstolken	Van Vroonhoven-Kok (CDA)	Voorzitter. Voor het goed functioneren van de rechtstaat is het van belang dat ook mensen die de Nederlandse taal niet machtig zijn, hun weg in het rechtsbestel kunnen vinden.
			Wolfsen (PvdA)	Voorzitter. Justitieel werk is vaak van grote betekenis voor het persoonlijk leven van mensen, inclusief hun rechtspositie. Het is daarom van groot belang dat mensen die de Nederlandse taal niet machtig zijn, kunnen beschikken over goede tolken en vertalers
11 oktober 2006	Tweede	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	Hamer (PvdA)	Randvoorwaarde is dat mensen de instrumenten hebben om die kansen te kunnen pakken. Dat is bijvoorbeeld de Nederlandse taal spreken als je in Nederland woont.
12 oktober 2006	Tweede	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	Lambrechts (D66)	Ik ben daar heel blij mee, maar ik verzoek de staatssecretaris wel te bewaken dat de gemeenten ervoor zorgen dat in de re-integratiecontracten met mensen die naar werk worden toe geleid het aspect alfabetisering Nederlandse taal wordt meegenomen.
26 oktober 2006	Tweede	Sociale zaken en werkgelegenheid	Van Hoof (VVD)	Bepaalde delen, met name taal en inburgering, zijn nog steeds een belangrijk onderdeel van het aanbod van de Caldergroep

20 november 2006	Eerste	Inburgering	Van de Beeten (CDA)	Ik sprak zojuist over een minimumniveau. Wanneer het om de Nederlandse taal gaat, betreft het nog steeds een laag niveau.
			De Graaf (VVD)	Dan moeten hun ouders namelijk verplicht naar school en de taal gaan leren. Dat heeft Wouter Bos onlangs gezegd
			Van de Beeten (CDA)	Eerder in deze Kamer heb ik namens de CDA-fractie al bepleit om te bezien of een ingezetene die een uitkering ontvangt zich niet zou moeten scholen, ook in beheersing van de Nederlandse taal, om daadwerkelijk beschikbaar te zijn voor arbeidsmarkt
			Engels (D66)	Zouden immigranten uiteindelijk niet eerder en ook beter vertrouwd raken met de Nederlandse taal en cultuur als zij daartoe werden gestimuleerd in plaats van gedwongen?
			De Graaf (VVD)	Als iedereen graag en met veel elan de Nederlandse taal leert en zich kennis van de Nederlandse samenleving eigen maakt, dan wordt er geen boete uitgedeeld. Dat is precies wat wij nodig hebben, dat enthousiasme.

			<p>Kox (SP)</p> <p>Thissen (GroenLinks)</p>	<p>Wie burger van Nederland wil zijn, moet zich inburgeren, moet de regels, de gewoonten en de taal van het land kennen. Vervolgens kan hij of zij in alle vrijheid die wij onze burgers bieden zijn of haar plek in de samenleving vinden.</p> <p>Zij worden aangesproken op hun verminderde integratie. Zij worden aangesproken op het feit dat er achterstand is op het gebied van taal, maatschappelijke oriëntatie en participatie.</p> <p>De verantwoordelijkheid rust heel zwaar bij de inburgerende burger van niet-westerse herkomst. Hij of zij moet de taal leren, zelfredzaam zijn en onder de dreiging van een boete slagen.</p> <p>Dat betekent het aanpakken van achterstanden op het gebied van taal, volkshuisvesting, onderwijs, werk, sociaal, cultureel en recreatief verkeren en meedoen. Achterstand op sociaal-economisch gebied is bepalend voor kansenarmoede of kansenrijkdom.</p>
21 november 2006	Eerste	Vreemdelingenwet	Verdonk (VVD)	Wij vinden het juist belangrijk dat mensen kunnen meedoen in de samenleving, dat zij de Nederlandse taal moeten leren, dat zij moeten inburgeren.
21 november 2006	Eerste	Inburgering	Verdonk (VVD)	Inburgering is de eerste stap in het integratieproces waarbij volwassenen en jongvolwassenen uit een andere cultuur zich de basisvaardigheden van de Nederlandse taal en de basiskennis van de Nederlandse samenleving eigen maken, zodat zij op den duur adequaat aan deze samenleving kunnen deelnemen.

			<p>In die trajecten kunnen inburgeraars zich door gelijktijdig de taal te leren en te re-integreren zeer direct voorbereiden op deelname aan de arbeidsmarkt.</p> <p>De heer Van de Beeten heeft gevraagd of een ingezetene die een uitkering ontvangt zich niet zou moeten scholen, ook in de beheersing van de Nederlandse taal, om daadwerkelijk beschikbaar te zijn voor de arbeidsmarkt.</p> <p>Sterker nog, zodra taal een belemmering vormt voor de betrokkene om aan het werk te komen, zal een dergelijke verplichting zelfs opgelegd moeten worden. In het kader van re-integratie kan de uitkeringsgerechtigde worden verplicht zich in te spannen om de Nederlandse taal te leren.</p> <p>Door een goede mix van activiteiten, bijvoorbeeld door stages en praktijktoefeningen, wordt de Nederlandse taal geleerd en geoefend in de context van werken. Dat zal uiteindelijk moeten leiden tot daadwerkelijke en verbeterde beschikbaarheid voor de Nederlandse arbeidsmarkt.</p> <p>Gelukkig zien heel veel mensen dat het leren van de Nederlandse taal meer kansen in de samenleving geeft. Dat neemt echter niet weg dat er voor sommigen een zekere dwang nodig is. Kijk naar de 500.000 mensen die al in Nederland zijn en die de Nederlandse taal nog steeds niet voldoende spreken om mee te kunnen doen.</p> <p>Mensen wordt duidelijk gemaakt wat er belangrijk is in de Nederlandse samenleving en dat het belangrijk is om de Nederlandse taal te spreken</p>
--	--	--	---

21 november 2006	Eerste	Inburgering	<p>Engels (D66)</p> <p>De Graaf (VVD)</p> <p>Verdonk (VVD)</p>	<p>Zij zijn de eersten die begrijpen dat het leren van de Nederlandse taal een absolute voorwaarde is om actief deel te nemen aan diezelfde samenleving, en gebruik te maken van alle burgerrechten die je hebt.</p> <p>Het zou wel eens kunnen zijn – dat hoop ik ook – dat, nu er een slaagplicht is, ook de groepen die nu niet de vrijheid hebben om zich vanuit hun milieu te melden voor de cursus, toch de kans krijgen om in te burgeren, de Nederlandse taal machtig te worden en iets op te steken over de Nederlandse maatschappij.</p> <p>Laat mensen die in Nederland komen dat recht ook pakken. Als zij niet willen, dan moeten zij die plicht als een plicht voelen. Als zij hun eigen verantwoordelijkheid nemen, de Nederlandse taal leren en inburgeren in de Nederlandse samenleving, dan hoop ik dat zij heel gauw hun plekje vinden in Nederland en gewoon lekker kunnen meedoen.</p> <p>Die basis bestaat uit: de Nederlandse taal spreken, de Nederlandse waarden en normen onderschrijven en je houden aan de Nederlandse regels. Laten wij genieten van al die culturen, maar laten wij er wel voor zorgen dat wij daarover met elkaar in één taal kunnen communiceren. Dat is niet de "gemeenschappelijke taal", zoals ik afgelopen zondag in Buitenhof hoorde; dat is gewoon Nederlands. Laten wij nou gewoon eens tegen elkaar zeggen dat wij gewoon de Nederlandse taal met elkaar willen spreken.</p> <p>Ik ben blij dat ik de steun van de Kamer heb voor het onderstrepen van het belang van</p>
------------------	--------	-------------	--	---

				het leren van de Nederlandse taal en het onderschrijven van de Nederlandse waarden en normen, kortom het inburgeren.
29 november 2006	Tweede	Vetrekende leden	Klaas de Vries	Tegelijkertijd moet hij over alles met de burgers van het land in de meest begrijpelijke taal kunnen spreken, want telkens weer over je werk verantwoording afleggen aan de burgers, dat is het hart van de democratie
30 november 2006	Tweede	Generaal pardon voor een nader omschreven groep asielzoekers	Pechtold (D66)	Mensen wachten soms al meer dan tien jaar op duidelijkheid over hun verblijf in Nederland. Kinderen die in Nederland geboren en getogen zijn, naar school gaan, de taal spreken, vriendjes en vriendinnetjes hebben, leven al hun hele leven met de vrees dat ze misschien worden teruggestuurd naar een land waar ze niemand kennen en niemand kunnen verstaan
18 januari 2007	Tweede	Justitie	Verdonk (VVD)	Voor mij bewees dit des te meer hoezeer wij opgesloten waren geraakt in vastgeroeste clichés over hoe je hoort te denken over immigratie, integratie, culturen en geloven van elders. Wij zijn aan de praat geraakt in de afgelopen jaren over de noodzaak van beheersing van de Nederlandse taal, de onaanvaardbaarheid van eerwraak en geweld achter de voordeur, over de gevaren van de fundamentalistische islam, over de voortgaande huwelijksmigratie en over hoe wij met elkaar om willen gaan.
15 februari 2007	Tweede	Beperking meervoudige nationaliteit	De Wit (SP)	Het is absoluut niet aan te tonen dat hierdoor de integratie zal worden bevorderd. Bovendien geldt nu al een strenge naturalisatietoets, die onder andere een redelijke kennis van de Nederlandse taal eist van de persoon die Nederlander wenst te worden. Zou het dan nog echt verschil maken of deze persoon de banden met zijn oude land moet verbreken?
1 maart 2007	Tweede	Regeringsverklaring	Van Geel	Ook is een veeleisend integratiebeleid nodig voor de mensen die hier komen. Kennis van taal en gewoonten is een noodzakelijke voorwaarde om te kunnen slagen in

			(CDA)	Nederland. Op dit terrein is nog een wereld te winnen.
			Halsema (GroenLinks)	Ik ben het helemaal met u eens dat het gaat om de vraag of iemand de taal spreekt en welke hij of zij in onze maatschappij speelt. Maar waarom zeurt u dan zo over die dubbele nationaliteit?
			Rutte (VVD)	Wij hebben iedereen verschrikkelijk hard nodig. Het kan mij eerlijk gezegd helemaal niets schelen welk geloof iemand heeft, zolang hij zich houdt aan de regels, een baan heeft, de taal spreekt en zijn kinderen gewoon hier naar school laat gaan. Daar hoort bij dat een samenleving signalen afgeeft zodat mensen bekend zijn met de traditie.
8 maart 2007	Tweede	Terugzending Antilliaanse en Arubaanse risicjongeren	Kamp (VVD)	<p>Meer dan de helft van de Antilliaanse jeugd beschikt niet over de vaardigheden die zij nodig heeft om op Curaçao een baan te krijgen. Komen ze vervolgens in Nederland, dan worden ze van kansarm kansloos. Zij krijgen te maken met een andere cultuur, met een andere taal en met hogere eisen die wij nu eenmaal stellen aan een baan.</p> <p>Maar wie onvoldoende opleiding heeft en zich misdraagt, of wie niet wil leren of werken, moet terug. Vervolgens kan worden geprobeerd om hen in hun eigen omgeving en met de eigen taal weer op het goede pad te krijgen. Natuurlijk moet Nederland daarbij helpen. Dat doet het overigens al volop.</p>

				<p>Mensen worden uit hun eigen omgeving weggehaald waar men een eigen taal spreekt, het Papiamentu. In Nederland hebben zij grote problemen met de Nederlandse taal. Zij kunnen niet voldoen aan de eisen in het land van herkomst en al helemaal niet aan de eisen in Nederland.</p> <p>Die twijfel van de Raad van State is interessant, maar daar staat wel tegenover dat iedereen begrijpt dat mensen het in een land met een andere taal, een andere cultuur, een ander klimaat en met andere eisen veel moeilijker hebben dan in hun land van herkomst. Wij zien dat het de afgelopen jaren mis is gegaan.</p>
			<p>Sterk (CDA)</p>	<p>Wat ons betreft, gaat de regeling in deze zin van tafel, omdat deze juridisch onuitvoerbaar is. Wij hebben in het regeerakkoord afspraken gemaakt, ook over de Nederlandse taal. Ik hoor graag van de minister hoe zij daaraan op korte termijn uitvoering zal geven.</p>
			<p>Hirsch Ballin (CDA)</p>	<p>Ik wijs erop dat in het coalitieakkoord op basis waarvan wij werkzaam zijn, ook is aangegeven dat de eis van de Nederlandse taal voor de verkrijging van het Nederlanderschap over de gehele linie voor het hele Koninkrijk is voorzien, dus ook voor mensen woonachtig in de Nederlandse Antillen en Aruba.</p>

3 april 2007	Eerste	Regeringsverklaring	Balkenende (CDA)	<p>De praktijk van dertig jaar integratie- en inburgeringsbeleid toont hoe belangrijk beheersing van de Nederlandse taal en het hebben van werk is. Daarom werkt het kabinet aan het wegwerken van taalachterstand en een goede toeleiding naar de arbeidsmarkt.</p> <p>De nadruk op taal en werk kan niet los worden gezien van het belang van onderwijs. In dit verband noem ik de volgende elementen. Zo vroeg mogelijk bij jonge kinderen taalachterstand onderkennen, zodat die geen belasting wordt gedurende de schoolloopbaan.</p> <p>Deelnemen aan de Nederlandse samenleving brengt rechten maar ook verplichtingen en verantwoordelijkheden met zich mee. Hier gaat participatie verder dan taal en werk. Het gaat om maatschappelijke participatie en betrokkenheid, van individuen en van de verschillende gemeenschappen die ons land rijk is.</p> <p>Een tweede element is welke taal een kind spreekt. Een kind van drie jaar dat vloeiend Fries, Turks of Spaans spreekt, heeft geen achterstand in de taalontwikkeling. Wij verwachten echter ook van iedereen die in Nederland woont dat hij of zij op niveau Nederlands spreekt. Niemand zal een enkele taal goed leren spreken wanneer er een taalontwikkelingsachterstand is.</p>
3 april 2007	Tweede	Vragenuur	Fritsma (PVV)	<p>Deelt zij ook de mening dat het zeer onwenselijk zou zijn als op Nederlandse scholen les wordt gegeven in de taal en cultuur van landen waar veel migranten vandaan komen, omdat het juist noodzakelijk is dat allochtone kinderen zich op de Nederlandse samenleving richten?</p>

			<p>Vogelaar (PvdA)</p> <p>Fritsma (PVV)</p>	<p>Daarnaast heeft hij gevraagd of de regering het onwenselijk acht om onderwijs in de eigen taal en cultuur opnieuw in te voeren. Daarop kan ik hem volledig geruststellen. Er is meer dan twintig jaar met verschillende vormen geëxperimenteerd om naast de Nederlandse taal ook onderwijs in de eigen taal en cultuur aan te bieden aan kinderen van Turkse, Marokkaanse of een andere etnische achtergrond. De gedachte was dat kinderen effectiever Nederlands zouden leren als zij eerst de taal en cultuur van hun moederland leerden. Wij hebben met elkaar geconcludeerd dat onderwijs in eigen taal en cultuur niet effectief is gebleken. Dat blijkt uit de mate van Nederlandse taalbeheersing die de afgelopen jaren bij deze kinderen is gerealiseerd. Op 1 augustus 2003 is besloten om onderwijs in eigen taal en cultuur af te schaffen. Daarmee is het geen deel meer van het onderwijsprogramma.</p> <p>Voor de rest ben ik blij dat de minister aangeeft dat op Nederlandse scholen geen lessen meer worden gegeven in de taal en cultuur van andere landen. Dat signaal moet duidelijker aan die andere landen worden gegeven.</p>
12 juni 2007	Tweede	Inrichting- en examenvoorschriften vmbo	Bosma (PVV)	<p>Mijn fractiegenoot Fritsma heeft hierover op 3 april mondelinge vragen gesteld en mijn fractie was blij met de reactie van minister Vogelaar, die stelde dat het onwenselijk is om onderwijs in eigen taal en cultuur te geven. Zij stelt dat het niet effectief is gebleken: "Het blijkt uit de mate van Nederlandsetaalbeheersing die in de afgelopen jaren bij deze kinderen is gerealiseerd."</p> <p>Wie zijn toekomst in Nederland ziet, moet Nederlands leren. Les krijgen in de taal van het land van herkomst is daarvoor niet bevorderlijk.</p>

				Het inrichtingsbesluit biedt de mogelijkheid van ontheffing en er moet dan sprake zijn van het aanbieden van de taal waarom het gaat door een school.
19 juni 2007	Eerste	Regeringsinzet Europese Raad	Kuiper (ChristenUnie) Eigeman (PvdA)	<p>Toevallig of niet, de eerste woorden in een Europese taal die vorige week in deze Kamer gebezigd werden, klonken in het Duits.</p> <p>U hebt aan mij gevraagd om goed te luisteren naar u. U dacht zelfs dat ik in een andere taal aan het luisteren was.</p>
19 juni 2007	Tweede	Beleidsprogramma 2007 - 2011	Balkenende (CDA)	<p>Taalbeheersing, respect voor de Nederlandse rechtsorde en het delen van gemeenschappelijke waarden heb je nodig om vreedzaam te kunnen samenleven. Dat heb ik steeds gezegd. Er moet alleen niet in een klap worden gesproken over dé islam en dé islamisering. Ik wil dat mensen die de taal spreken en de rechtsstaat accepteren, volop kunnen meedoen.</p> <p>Goede inburgering leidt tot kennis van de Nederlandse taal en de Nederlandse samenleving. Goede inburgering is de sleutel tot goede integratie, want zonder succesvolle inburgering is het zeer lastig om scholing te volgen, werk te vinden en met burens te praten.</p>

28 juni 2007	Tweede	Gesloten jeugdzorg	Verdonk (VVD)	<p>Hetzelfde geldt voor een moeder die geen woord Nederlands spreekt en totaal niet geïntegreerd is en die op het consultatiebureau komt met een kindje dat thuis dus nooit Nederlands zal horen. Ook dat is een risicoprofiel, want wij weten dat taal ontzettend belangrijk is.</p> <p>Naar mijn idee is dat niet het onderwerp van het debat van vandaag. Zojuist heb ik al gezegd dat wij kunnen beginnen met risicoprofielen op de consultatiebureaus. Wij moeten ervoor zorgen dat de ouders de Nederlandse taal goed spreken, want dat is cruciaal om in de samenleving te slagen.</p>
3 juli 2007	Tweede	Vragenuur	Albayrak (PvdA)	<p>Daarbij gaat het om gezinnen die ingeburgerd zijn, gezinnen die goed Nederlands spreken, kinderen die geen andere taal dan het Nederlands machtig zijn. Voor al deze mensen komt er nu duidelijk een perspectief op verblijf in Nederland, met de daarbij horende rechten en plichten.</p>
6 september 2007	Tweede	Dynamiek in islamitisch activisme	<p>Van der Staaij (SGP)</p> <p>Vogelaar (PvdA)</p>	<p>De verspreiding in de Nederlandse taal van dit type geweldsverheerlijkende lectuur, waarbij het martelaarschap eveneens wordt aangeprezen, heeft een radicaliserend en jihadiserend effect op vooral jonge mensen.” In het WRR-rapport missen wij zulke alarmerende noties.</p> <p>Ik kan met de motie akkoord gaan als ik haar zo mag interpreteren dat bevorderen betekent dat wij het gesprek aangaan met moskeebesturen over het belang van het aanstellen van imams die een opleiding in Nederland hebben gehad. Dat heeft immers het grote voordeel dat zij de Nederlandse taal heel goed beheersen en dat zij de</p>

				Nederlandse samenleving goed kennen. Zo kunnen zij als imam een ontzettend belangrijke rol vervullen in de gemeenschap.
--	--	--	--	---

Datum	Kamer	Onderwerp	Spreker	Passages
27 september 2006	Tweede	Algemene politieke beschouwingen	Bos (PvdA) Verhagen (CDA)	<p>''Ik ben het maar even gaan vieren met een kopje koffie in het Vondelpark. Wat een dag! Dat het zo goed gaat in ons land! Waar vorig jaar half allochtoon Amsterdam geen woord Nederlands sprak, schijnen ze nu allemaal reuzegoed te zijn ingeburgerd. En dat nieuwe zorgstelsel schijnt ook een daverend succes te zijn! En het mooist van alles is dat Nederland weer aan het werk is, iedereen is uit de uitkering! Petje af hoor!'</p> <p>Dat is prima. Hij zegt ook dat er een inhaalslag kan worden gemaakt als mensen allemaal Nederlands leren, zodat er geen mensen rondlopen die niet met elkaar kunnen communiceren.</p> <p>Er zijn nog te veel nieuwkomers die niet participeren in de Nederlandse samenleving. Vrouwen die nauwelijks het huis uitkomen, laat staan Nederlands spreken of een baan hebben. Er is een te grote groep die taal- en onderwijsachterstand heeft. Kinderen die op de kleuterschool starten zonder dat ze thuis Nederlands hebben geleerd</p>
27 september 2006	Tweede	Algemene politieke beschouwingen	Rutte (VVD)	Daar leren zij spelenderwijs onze taal, het Nederlands. Kinderen die aan het begin van de basisschool nog steeds een achterstand hebben, krijgen daar extra taallessen

			Herben (LPF)	<p>Zij zullen nog niet Plato in het Nederlands citeren en dat hoeft ook niet. Wel wil je kijken of hun taalontwikkeling de normale trend heeft</p> <p>Is de zogenaamd gratis kinderopvang voor iedereen misschien ook weer een generieke manier om ervoor te zorgen dat ook allochtone kinderen vroegtijdig Nederlands leren? Dat is dan wel een heel dure manier, terwijl dit ook door een gerichte aanpak kan worden bereikt</p> <p>Kleuters die geen Nederlands spreken, mogen dan niet thuis worden gehouden, maar moeten verplicht naar groep 1.</p>
28 september 2006	Tweede	Algemene politieke beschouwingen	<p>Verhagen (CDA)</p> <p>Balkenende (CDA)</p> <p>Rutte</p>	<p>Het probleem waarmee mensen op basisscholen worden geconfronteerd, is dat er leerlingen aan de schooldeur staan die helemaal geen Nederlands spreken</p> <p>In Rotterdam zijn experimenten geweest met een 0-groep, dus een groep vóór groep 1 van de basisschool voor kinderen die geen Nederlands spreken.</p> <p>Het vorige kabinet en dit kabinet hebben duidelijkheid gebracht in de discussie over rechten en plichten. Om goed mee te kunnen doen moet iedereen Nederlands kunnen spreken en weten welke fundamentele waarden en normen hier gelden</p> <p>Deze taalachterstand werkt door in hun verdere carrière op school en vervolgens in de samenleving en heeft grote gevolgen voor de integratie van mensen in de</p>

			(VVD)	maatschappij. Het betreft vooral allochtonen jongeren die thuis geen Nederlands spreken. Dit is een buitengewoon groot probleem
3 oktober 2006	Eerste	Geurhinder en veehouderij	Hirsch Ballin (CDA)	Ja, de term "monitoring" spreekt mij aan, maar niet omdat dingen per se duidelijker worden als je ze in het Engels zegt in plaats van in het Nederlands.
3 oktober 2006	Tweede	Terrorisme	Wilders (PVV)	Voorzitter. Ik denk dat het van groot belang is dat in Nederlandse moskeeën in de Nederlandse taal wordt gepreekt. Dit dwingt de imams om Nederlands te leren en dus ook, omdat zij de Nederlandse taal moeten beheersen, te integreren in de Nederlandse samenleving. Dit zorgt er ook voor dat wij beter kunnen volgen wat er in moskeeën wordt gezegd.
			Hirsch Ballin (CDA)	Er kunnen in het Nederlands dingen worden gezegd die buitengewoon strafwaardig zijn en waartegen moet worden opgetreden, en er kunnen dingen worden gezegd in een andere taal die zeer verheugend zijn en waarvan wij, zij het met behulp van een vertaling, met vreugde zouden kennismaken
			Wilders (PVV)	De minister zal het toch met mij eens moeten zijn dat het nu helaas vaak zo is dat imams uit verre oorden en niet zelden uit het Midden-Oosten komen, dat er hier in Den Haag zelfs een imam is die vaak de media zoekt terwijl hij geen woord Nederlands spreekt en dat het toch wel zou helpen of in ieder geval een teken van integratie zou zijn als zo'n imam de Nederlandse taal zou beheersen. Als je zegt: je moet de preek in het Nederlands houden, dan moet een imam eerst de taal leren, anders kan hij dat niet

			Hirsch Ballin (CDA)	Ik ben weliswaar nieuw in dit ambt in deze kabinetsperiode, maar het is mij niet ontgaan dat het onderwerp dat de heer Wilders nu aan de orde stelt – het belang van kennis van het Nederlands – vele malen en intensief in deze Kamer is besproken. Misschien mag ik dus op dit punt verwijzen naar wat er reeds is besproken. Met alle respect voor allen die hier in de Kamer al eerder hebben betoogd hoe belangrijk het is om het Nederlands als gemeenschappelijke taal tot onze beschikking te hebben, ontraad ik de aanneming van beide moties, maar dat zal duidelijk zijn geworden uit wat ik net zei
3 oktober 2006	Tweede	Gerechtstolken	Van Egerschot (VVD)	Wij kunnen genoeg volkeren en stammen bedenken met een eigen taal die door nagenoeg niemand begrepen wordt. Misschien is er één persoon op de wereld die deze taal naar het Engels, het Nederlands of welke taal dan ook kan vertalen. Hoe gaan wij daarmee om? Wij kunnen dan niet controleren of die persoon daadwerkelijk in staat is om een goede vertaling te maken
4 oktober 2006	Tweede	Beperking meervoudige nationaliteit	Azough (GroenLinks)	Dank u wel voor uw toelichting, maar ik snap nog steeds het onderscheid niet ten opzichte van de tweede generatie. Deze mensen spreken ook prima Nederlands, bevinden zich in Nederland en gaan in Nederland naar school of naar hun werk
5 oktober 2006	Tweede	Algemene financiële beschouwingen	Zalm (VVD)	Ja, voorzitter, ik zal Nederlands spreken.
5 oktober 2006	Tweede	Algemene financiële beschouwingen	Rouvoet (ChristenUnie)	Is dat in het Nederlands "ingepakt"? Of niet?

11 oktober 2006	Tweede	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	Jungbluth (GroenLinks) Balemans (VVD)	<p>In de toelichting op die taaltoets sprak hij over peuters die zich onvoldoende in het Nederlands kunnen uitdrukken. Tegelijkertijd sprak hij over peuters die in hun taalontwikkeling gestoord zijn. Volgens de eerste definitie liggen alle peuters in de Verenigde Staten achter in hun ontwikkeling, want zij spreken onvoldoende Nederlands.</p> <p>Uw fractievoorzitter heeft echter een toelichting gegeven die ging over communicatie in het Nederlands.</p> <p>Op het moment dat je constateert dat er een probleem is in de eigen moedertaal, of dat nou Zweeds, Sri Lankaans of Marokkaans is, kun je ook moeilijkheden verwachten bij het leren van Nederlands. Het lijkt mij evident dat je daar oog voor hebt</p>
17 oktober 2006	Tweede	Parlementaire enquête	Van der Vlies (SGP)	Dat is mijn norm, vandaar dat ik dat zo formuleerde. Het is geen Nederlands , dat erken ik, maar ik zie aan de mimiek dat wij het allemaal begrijpen.
24 oktober 2006	Tweede	Schipholbrand	Wolfsen (PvdA)	<p>Mijn fractie wil daarom een heel precies antwoord op alle vragen die zijn gesteld, en wil ook dat het kabinet de conclusies en de gerechtvaardigde veronderstelling die daaruit logisch voortvloeit, onderschrijft in helder en begrijpelijk Nederlands.</p> <p>Het kabinet weerspreekt dat impliciet niet, maar ik wil het expliciet horen van de ministers in begrijpelijk Nederlands</p>
24 oktober 2006	Tweede	Experimenten Schiphol	Haverkamp (CDA)	Een Nederlands spreekwoord zegt dat vertrouwen te voet komt en te paard verdwijnt
25 oktober 2006	Tweede	Schipholbrand	Hirsch Ballin	Sommigen hebben wellicht de neiging om ietwat wantrouwig te reageren als er een

			(CDA)	woord wordt gebruikt dat niet geheel een Nederlands woord is, maar dit is iets dat serieus in verschillende sectoren van de samenleving ter hand is genomen
26 oktober 2006	Tweede	Huurbeleid	Hofstra (VVD)	Voorzitter, de brief was in zeer begrijpelijk Nederlands gesteld en daardoor kan ik mij heel goed voorstellen wat er in de nota van wijziging zal staan.
31 oktober 2006	Eerste	Kaderwet zbo's	Platvoet (GroenLinks)	De Engelse taal heeft een veel mooiere en ook juistere omschrijving van dit soort organen: quango, oftewel – en dat spoort ook in het Nederlands – een quasi-autonome nationaal gouvernementele organisatie.
7 november 2006	Eerste	Terroristische misdrijven	Van de Beeten (CDA)	Dit brengt mij bij de vraag op welke wijze wij controle uitoefenen op het gebruikmaken van de bijzondere opsporingsbevoegdheden, met name wanneer het gaat om het verzamelen van gegevens in het kader van verkennende onderzoeken, wat ik in het voorlopig verslag maar gemakshalve heb aangeduid met de drieslag Rasterfahndung, datamining en profiling, in goed Nederlands met excuus aan de voorzitter
20 november 2006	Eerste	Inburgering	Middel (PvdA) Van de Beeten (CDA)	Derdelanders die de status van langdurig ingezetenen in een andere lidstaat hebben verkregen en in die lidstaat aan inburgeringsvoorwaarden hebben voldaan, zijn volgens artikel 15 vrijgesteld van inburgeringsvoorwaarden in Nederland. Wel kan van hen gevergd worden dat zij een taalcursus Nederlands volgen De vaders deden mee aan allerlei verenigingsactiviteiten bij het voetbal, op school en in de fanfare; zij spraken heel behoorlijk Nederlands. De kinderen deden volop mee op de relatief kleine basisschool

			<p>Uit de schaarse contacten was wel duidelijk dat de moeders weinig of geen Nederlands spraken. Toen een deel van de kinderen naar de middelbare school in Zevenaar ging, vertrok de hele groep Turkse gezinnen naar die plaats en vestigde zich weer zoveel mogelijk bij elkaar in de buurt.</p> <p>De Nederlandse canon is daarvan een voorbeeld. Tien jaar geleden was men om het idee uitgelachen, vandaag lijkt het vooral een middel voor autochtone Nederlanders om zich van hun identiteit bewust te worden.</p> <p>Het is immers evident dat mensen die geen Nederlands spreken op tenminste A1-niveau niet daadwerkelijk aan uitoefening van hun recht op vrije meningsuiting of van het kiesrecht toekomen</p> <p>Daaruit maak ik op dat u ondanks de constatering van de commissie-Blok van mening bent dat vreemdelingen zich ook zonder verplichtingen taalvaardigheden in het Nederlands eigen maken en kennis opdoen van de Nederlandse maatschappij</p>
			<p>De Graaf (VVD)</p>
			<p>Kox (SP)</p> <p>Het is bizar dat wij deze mensen wel goed hebben gevonden om al die jaren te werken en al die dingen te doen die zo fijn zijn voor ons en dat wij niet de gelegenheid hebben genomen om deze mensen Nederlands te leren waardoor zij maar de helft begrijpen van wat er op zo'n verkiezingsbijeenkomst gezegd wordt. Het wordt toch tijd dat wij dat inburgeren beter gaan regelen.</p>

			<p>Thissen (GroenLinks)</p> <p>De Graaf (VVD)</p>	<p>Erger was het dat ik het in een onbewaakt moment een goed idee noemde dat Turkse en Marokkaanse mensen in de bijstand er wellicht wijs aan deden om snel een cursus Nederlands te volgen.</p> <p>Ik vind dat eigenlijk heel erg Nederlands en ook heel erg goed passen bij het onderhavige onderwerp.</p> <p>Wie niet werkt en onvoldoende Nederlands beheerst, krijgt straks een cursus aangeboden, zo die er zijn. Die cursus leidt op naar een taalniveau waarmee je niet veel kunt op de arbeidsmarkt.</p> <p>Wij moeten laten zien dat wij er ook zelf belang bij hebben dat die 250.000 inburgeringsplichtigen daadwerkelijk Nederlands gaan leren en een plek vinden in de Nederlandse samenleving. Ik vind het belangrijk dat de mensen die dat doen, voor vol worden aangezien</p>
21 november 2006	Eerste	Inburgering	Verdonk (VVD)	<p>De heer Van de Beeten verwoordde dit treffend door te stellen dat verplichte inburgering noodzakelijk is voor mensen die geen Nederlands spreken op ten minste A1-niveau om burgerrechten, zoals het recht op vrije meningsuiting of het kiesrecht, te kunnen uitoefenen</p> <p>Een vreemdeling heeft er niets aan als hij na deelname aan een</p>

			Kox (SP)	<p>inburgeringsprogramma nog steeds geen Nederlands spreekt en nog steeds zijn weg in onze samenleving niet kan vinden</p> <p>Wij hebben het steeds gehad over het creëren van mogelijkheden voor mensen om mee te doen in de samenleving, om Nederlands te leren en zodoende ander werk te kunnen doen dan schoonmaken, dus om carrière te maken</p> <p>Ik ben het met de minister eens dat wij ernaar moeten streven dat iedereen die nog onvoldoende Nederlands kent en onvoldoende bekend is met onze samenleving, daarvoor gaat leren. Volgens mij is iedereen het daarover eens; het gaat om de methode</p>
21 november 2006	Eerste	Inburgering	Kox (SP) Verdonk (VVD)	<p>Dat is gewoon Nederlands hoor; dat leer je op de cursus.</p> <p>Dat is niet de "gemeenschappelijke taal", zoals ik afgelopen zondag in Buitenhof hoorde; dat is gewoon Nederlands.</p>
28 november 2006	Eerste	Arbeid en zorg alleenstaande ouders	Noorman-Den Uyl (PvdA)	<p>Hoewel zij geen Nederlandse achtergrond heeft, schrijft zij naar mijn mening heel redelijk Nederlands. Zij wil graag goed Nederlands leren. De Sociale Dienst vindt haar Nederlands echter goed genoeg en vindt dat zij geen cursus hoeft te volgen</p>
6 december 2006	Tweede	Algemene Zaken	Van de Camp (CDA)	<p>De beleidsbasis is een absolute voorwaarde voor effectieve communicatie. In rond Nederlands: er moet wel iets te communiceren zijn; het mag niet alleen gaan om goede voornemens of andere "gebakken lucht"</p>

3 juli 2007	Tweede	Vragenuur	Albayrak (PvdA)	Daarbij gaat het om gezinnen die ingeburgerd zijn, gezinnen die goed Nederlands spreken, kinderen die geen andere taal dan het Nederlands machtig zijn. Voor al deze mensen komt er nu duidelijk een perspectief op verblijf in Nederland, met de daarbij horende rechten en plichten.
4 juli 2007	Tweede	Vervallen nationaliteitsvereiste notaris	Teeven (VVD)	Anders dan de PVVfractie stelt, ben ik van mening dat het vanuit het oogpunt van de vrije markt en het vrije beroepsverkeer binnen de EU voor ingezetenen van de EU mogelijk moet zijn om in Nederland notaris te worden, mits zij aan alle criteria uit de Wet op het notarisambt voldoen, zoals de heer Wolfsen terecht opmerkte. Dat lijkt mij helder. Als zij Nederlands spreken en aan alle vereisten voldoen, lijkt mij dat geen enkel bezwaar.
			Albayrak (PvdA)	Voor niet-EU-onderdanen geldt dat men een Nederlands getuigschrift moet hebben, dat men in Nederland moet hebben gestudeerd en dat men hier zijn of haar opleiding heeft gedaan om het beroep van notaris te kunnen uitoefenen, naast alle eisen die ik zojuist noemde.
			Teeven (VVD)	Als die mensen zo'n goede Nederlandse opleiding hebben en zo goed Nederlands spreken zou je kunnen bezien of ze niet genaturaliseerd kunnen worden. Voor die paar mensen kun je dat probleem op die manier oplossen

Datum	Kamer	Onderwerp	Spreker	Passages
26 september 2006	Eerste	Beroepen in de individuele gezondheidszorg	Slagter-Roukema (SP)	Mijn identiteit wordt naast mijn vrouw-, partner-, moeder-, dochter-, oma- en christensocialist zijn, bepaald door mijn huisarts zijn. Als ik nu zou stoppen met werken als huisarts, geen deskundigheidsbevordering meer zou plegen en alleen nog senator zou zijn, mag ik – als deze wetswijziging al zou zijn ingevoerd – over pakweg vijf jaar niet meer de titel arts voeren.
4 oktober 2006	Tweede	Beperking meervoudige nationaliteit	Sterk (CDA) Dijsselbloem (PvdA) Azough (GroenLinks)	<p>Die keuzemogelijkheid is er niet, want hun kind krijgt bij inschrijving in de gemeentelijke basisadministratie automatisch de Marokkaanse identiteit toegekend.</p> <p>Velen ervaren een verbod op de dubbele nationaliteit dan ook wederom als bewijs dat het beleid op assimilatie is gericht. De retorische vraag is of identiteit en loyaliteit zich langs de weg van de verplichte enkelvoudige nationaliteit laten afdwingen.</p> <p>Het dient ook voor de Nederlandse overheid te gelden en dan niet alleen als het gaat om de Nederlandse nationaliteit. Ook de Nederlandse overheid zou niet mogen bepalen hoe iemands identiteit wordt ingevuld.</p> <p>Dit debat is betekenisvol omdat het hoort bij deze tijd, een tijd waarin men zich een beeld probeert te vormen van de eigenheid van de nationale identiteit, een tijd waarin mensen lijken te hunkeren naar de nationale trots als tegenwicht voor vreemde invloeden.</p> <p>Het is duidelijk een ideologisch debat. Maar de cruciale vraag in hoeverre nationaliteit</p>

			<p>Volledig samenvalt met identiteit wordt niet beantwoord. Ook de vraag hoeveel ruimte er uiteindelijk is voor andere identiteiten wordt niet beantwoord.</p> <p>Daarmee hebben zij al een keuze gemaakt voor de Nederlandse samenleving. Nationaliteit is een onderdeel van de individuele identiteit. Ook de nationaliteit van het land van herkomst kan onderdeel uitmaken van die identiteit. Waarom wil het kabinet daarin per se ingrijpen? Staat het personen in deze moderne samenleving en in deze moderne tijd niet vrij een identiteit te hebben die is gebaseerd op verschillende nationaliteiten? Moeten mensen ontkennen waar zij vandaan komen.</p> <p>Waarom kunnen wij niet eens gewoon tegen elkaar zeggen dat wij trots zijn op het Nederlandse staatsburgerschap? Het Nederlandse staatsburgerschap staat voor de identiteit van de Nederlandse burger. Iedereen die in Nederland komt wonen, moet er trots op zijn het Nederlandse staatsburgerschap te hebben.</p> <p>Een identiteit kan gestoeld zijn op het hebben van twee nationaliteiten. Daar gaat u aan voorbij en dat is jammer. Het gaat niet alleen om praktische bezwaren, maar ook om de gevoelens die verbonden zijn met de identiteit.</p> <p>Ik weet hoe het over kan komen. Het kan inderdaad gemakkelijk worden gebruikt om je Nederlandschap of je gevoel van identiteit en betrokkenheid bij de Nederlandse samenleving te betwisten. Dat doet de minister nu ook</p>
11 oktober 2006	Tweede	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	<p>Verdonk (VVD)</p> <p>Azough (GroenLinks)</p> <p>Jungbluth (GroenLinks)</p> <p>Je kunt leerlingen die ervan overtuigd zijn dat zij geen gelijke kansen hebben gehad niet verleiden tot emancipatie of andere soorten opvattingen over de eigen identiteit. Is</p>

				mevrouw Hamer het daarmee eens
24 oktober 2006	Tweede	Vragenuur	Spies (CDA)	Waar komt dat vandaan? Bij het CDA staat maatwerk voorop. Wij hechten aan de eigen identiteit van veel dorpen en gemeenschappen
20 november 2006	Eerste	Inburgering	Van de Beeten (CDA)	<p>Wijlen prof. Jan Roes, oprichter van het Katholiek Documentatiecentrum aan de Radboud Universiteit te Nijmegen, heeft in tal van lezingen en publicaties aangetoond dat vrouwen in de katholieke gemeenschap eeuwenlang feitelijk de sociaal-culturele draagsters waren van de religieuze identiteit van katholieken. In de opvoeding en verzorging droegen zij die identiteit over op hun kinderen. Hun bijdrage daarin was groter dan die van het onderwijs, dat vooral de sociaal-economische emancipatie van de kinderen bevorderde.</p> <p>De identiteit van de Nederlander van vandaag is niet identiek aan die van de Nederlander van vijftig jaar geleden. Sterker nog: mijn persoonlijke identiteit is niet meer dezelfde als die van twintig jaar geleden, al was het maar, omdat menigeen in mijn omgeving vond dat ik in gunstige zin veranderde toen mijn vrouw in mijn leven kwam.</p> <p>Het begrip assimilatie als beleidsdoel van integratie of zelfs als vervanging van het begrip integratie staat mij dan ook tegen. Het impliceert dat de identiteit die men als allochtoon uit de eigen cultuur meebrengt als het ware zou moeten verwerpen, in ieder geval afwerpen, en zich een nieuwe identiteit zou moeten aanmeten. Die benadering spreekt mij niet aan.</p> <p>De Nederlandse canon is daarvan een voorbeeld. Tien jaar geleden was men om het idee uitgelachen, vandaag lijkt het vooral een middel voor autochtone Nederlanders om zich van hun identiteit bewust te worden.</p>

			Thissen (GroenLinks)	In zijn prachtige boek "De hel, dat is de ander" gaat filosoof Bart Brandsma op zoek naar de vraag hoe hij van zijn niet-zelfgekozen identiteit af kan komen. Die identiteit is ontstaan na de verwoesting van de Twin Towers en na de moord op Van Gogh. Het is de identiteit van de niet-moslim. Hij realiseert zich dat na die vreselijke gebeurtenissen. De Nederlanders die niet-moslim zijn hebben een nieuwe identiteit gekregen. Hij zoekt in zijn boek naar manieren om van die identiteit af te komen
1 maart 2007	Tweede	Regeringsverklaring	Van Geel (CDA) Rutte (VVD) Wilders (PVV)	<p>Wij streven naar een maatschappelijk concept dat individuele kracht aan collectieve identiteit verbindt en economische concurrentie aan sociaal welzijn.</p> <p>Ik doe dat, omdat het van groot belang is dat mensen die kiezen voor een ander land, ook echt kiezen voor de identiteit en de samenleving van dat land. Natuurlijk hoeven zij van mij geen boerenkool te gaan eten en sinterklaas te gaan vieren, maar ook voor hun kinderen en kleinkinderen is het van belang dat zij het signaal afgeven dat zij voor de volle honderd procent hebben gekozen voor die nieuwe samenleving.</p> <p>Het woord islam komt niet één keer in het coalitieakkoord voor. Islamisering bestaat voor dit kabinet niet eens! Helaas, de culturele identiteit van Nederland en de noodzaak van het benoemen van een dominante Nederlandse cultuur worden door dit kabinet niet aangegeven.</p>
13 maart 2007	Eerste	Europadebat	Van Ginnip (CDA)	Zoals gezegd, kan voorlichting niet zonder inspiratie en kan inspiratie niet zonder waarden en besef van identiteit : waarom willen wij Europa, wat is Europa en waar willen wij naar toe? Het door de ministerpresident geïnitieerde en geleidelijk zo gewaardeerde waardendebat begon als een nationale bezinning, maar verbreedde en verdiepte zich tot de

				<p>vraag naar de waarden en identiteit van Europa.</p> <p>De distantie tegenover Europa heeft onzes inziens zo veel van doen met het ontwijken van die identiteitsvraag en met het die niet kunnen of niet willen agenderen. Een verre voorganger van deze staatssecretaris zei ooit: ik weet niet, wat de Europese identiteit is, maar als ik in de VS rondloop, dan weet ik dat Europa anders is.</p>
13 maart 2007	Eerste	Europadebat	Timmermans (PvdA)	<p>Mevrouw de voorzitter. Senator Kox verwees naar mijn culturele identiteit, waarin hij een dubbele veronderstelde. Hij zou eens moeten weten. Het is nog veel ingewikkelder, omdat ik in mijn jeugd in allerlei landen ben opgegroeid, dus ik sleep van alles met mij mee.</p> <p>Als ik om mij heen kijk, zie ik op z'n minst vijf mensen uit Limburg, die alle vijf al hun hele leven weten hoe je perfect met twee culturele identiteiten kunt functioneren; hoe je je heel erg thuis kunt voelen in je eigen culturele identiteit en tegelijkertijd ook heel goed met die Nederlandse culturele identiteit uit de voeten kan.</p>
23 mei 2007	Tweede	Europese Grondwet	Ten Broeke (VVD)	<p>Dit had er mee te maken dat Nederlanders niet begrepen wat er in Brussel gebeurt en dat zij hun identiteit verloren zagen gaan. En het had er ook nog een beetje mee te maken dat zij Europa te duur vonden.</p>
19 juni 2007	Eerste	Regeringsinzet Europese Raad	<p>Van der Linden (CDA)</p> <p>Ten Hoeve (OSF)</p>	<p>Wij hebben altijd bepleit om naast de Nederlandse vlag de Europese vlag aan openbare gebouwen te hangen. Wat ons betreft mogen die symbolen blijven bestaan. Dat gaat niet ten koste van ons identiteitsgevoel. Als ik de Limburgse vlag hijs, mag niemand twifelen aan mijn Nederlandse identiteit. Dat geldt ook als ik de Europese vlag hijs</p> <p>En ten tweede: niet alleen kunnen wij niet van Europa af, wij willen natuurlijk ook niet van</p>

				<p>Europa af. Europa bepaalt intussen in sterke en in toenemende mate onze identiteit. Dat geldt, daar ben ik van overtuigd, voor vrijwel alle Nederlanders. Zoals vooral in de 19de eeuw in Nederland natievorming is opgetreden, waardoor een Nederlandse identiteit ontstond naast de lokale en de regionale identiteiten, zo ervaren wij allemaal dat er een Europese identiteit is en sterker wordt. Gelet op het belang van Europa, al was het maar pragmatisch en economisch gezien, lijkt het toch niet verkeerd om die zich ontwikkelende nieuwe identiteit, die natievorming, subtiel te ondersteunen met gemeenschappelijke Europese symbolen.</p>
20 juni 2007	Tweede	Agenda Europese Top	Ormel (CDA)	<p>De Europese Unie ontwikkelt zich nu in de richting die Kant in 1795 al aangaf. De Europese Unie is geen bedreiging van de soevereiniteit van lidstaten, maar juist een middel om de eigen identiteit vast te houden. Hoe denken wij dat wij zonder EU in een globaliserende wereld dat nog zouden kunnen?</p>

Datum	Kamer	Onderwerp	Spreker	Passages
27 september 2006	Tweede	Algemene politieke beschouwingen	Herben (LPF)	Het gaat mij om de toon. Verderop in het rapport van het college lees je bijvoorbeeld dat 20.000 Rotterdammers de Nederlandse taal machtig moeten worden. Men ziet de problemen wel, maar als zij gepresenteerd worden op radio en televisie, is er weer dat verhullende taalgebruik dat de burger ergert
28 september 2006	Tweede	Algemene politieke beschouwingen	Balkenende (CDA)	Dat wil zeggen: kinderopvang die bijdraagt aan een goede ontwikkeling van het kind in een veilige en gezonde omgeving. De Wet kinderopvang kent daarnaast concrete normen, zoals over medezeggenschap van ouders, het gebruik van de Nederlandse taal en het uitvoeren van risico-inventarisaties voor veiligheid en gezondheid
3 oktober 2006	Tweede	Terrorisme	Wilders (PVV)	Voorzitter. Ik denk dat het van groot belang is dat in Nederlandse moskeeën in de Nederlandse taal wordt gepreekt. Dit dwingt de imams om Nederlands te leren en dus ook, omdat zij de Nederlandse taal moeten beheersen, te integreren in de Nederlandse samenleving. Dit zorgt er ook voor dat wij beter kunnen volgen wat er in moskeeën wordt gezegd. Ik denk dat het zinvol is om te verplichten dat de preek in moskeeën in de Nederlandse taal wordt gehouden. De minister zal het toch met mij eens moeten zijn dat het nu helaas vaak zo is dat imams uit verre oorden en niet zelden uit het Midden-Oosten komen, dat er hier in Den Haag zelfs een imam is die vaak de media zoekt terwijl hij geen woord Nederlands spreekt en dat het toch wel zou helpen of in ieder geval een teken van integratie zou zijn als zo'n imam de Nederlandse taal zou beheersen. Als je zegt: je moet de preek in het Nederlands houden, dan moet een imam eerst de taal leren, anders kan hij dat niet
3 oktober 2006	Tweede	Gerechttolken	Van Vroonhoven-Kok (CDA) Wolfsen (PvdA)	Voorzitter. Voor het goed functioneren van de rechtstaat is het van belang dat ook mensen die de Nederlandse taal niet machtig zijn, hun weg in het rechtsbestel kunnen vinden. Voorzitter. Justitieel werk is vaak van grote betekenis voor het persoonlijk leven van mensen, inclusief hun rechtspositie. Het is daarom van groot belang dat

				mensen die de Nederlandse taal niet machtig zijn, kunnen beschikken over goede tolken en vertalers.
11 oktober 2006	Tweede	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	Hamer (PvdA)	Daarover hebben wij de laatste jaren gediscussieerd. Randvoorwaarde is dat mensen de instrumenten hebben om die kansen te kunnen pakken. Dat is bijvoorbeeld de Nederlandse taal spreken als je in Nederland woont. Dat is ook weten hoe het onderwijssysteem hier in elkaar zit.
12 oktober 2006	Tweede	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	Lambrechts (D66)	Ik ben daar heel blij mee, maar ik verzoek de staatssecretaris wel te bewaken dat de gemeenten ervoor zorgen dat in de re-integratiecontracten met mensen die naar werk worden toe geleid het aspect alfabetisering Nederlandse taal wordt meegenomen
20 november 2006	Eerste	Inburgering	Van de Beeten (CDA)	Ik sprak zojuist over een minimumniveau. Wanneer het om de Nederlandse taal gaat, betreft het nog steeds een laag niveau. Eerder in deze Kamer heb ik namens de CDA-fractie al bepleit om te bezien of een ingezetene die een uitkering ontvangt zich niet zou moeten scholen, ook in beheersing van de Nederlandse taal , om daadwerkelijk beschikbaar te zijn voor arbeidsmarkt.
			Engels (D66)	Zouden immigranten uiteindelijk niet eerder en ook beter vertrouwd raken met de Nederlandse taal en cultuur als zij daartoe werden gestimuleerd in plaats van gedwongen?
			De Graaf (VVD)	Als iedereen graag en met veel elan de Nederlandse taal leert en zich kennis van de Nederlandse samenleving eigen maakt, dan wordt er geen boete uitgedeeld. Dat is precies wat wij nodig hebben, dat enthousiasme.
21 november 2006	Eerste	Inburgering	Verdonk (VVD)	Inburgering is de eerste stap in het integratieproces waarbij volwassenen en jongvolwassenen uit een andere cultuur zich de basisvaardigheden van de Nederlandse taal en de basiskennis van de Nederlandse samenleving eigen maken, zodat zij op den duur adequaat aan deze samenleving kunnen deelnemen

				<p>De heer Van de Beeten heeft gevraagd of een ingezetene die een uitkering ontvangt zich niet zou moeten scholen, ook in de beheersing van de Nederlandse taal, om daadwerkelijk beschikbaar te zijn voor de arbeidsmarkt. In die lijn kan ik mij volledig vinden</p> <p>In het kader van re-integratie kan de uitkeringsgerechtigde worden verplicht zich in te spannen om de Nederlandse taal te leren.</p> <p>Door een goede mix van activiteiten, bijvoorbeeld door stages en praktijktoefeningen, wordt de Nederlandse taal geleerd en geoefend in de context van werken. Dat zal uiteindelijk moeten leiden tot daadwerkelijke en verbeterde beschikbaarheid voor de Nederlandse arbeidsmarkt.</p> <p>Gelukkig zien heel veel mensen dat het leren van de Nederlandse taal meer kansen in de samenleving geeft. Dat neemt echter niet weg dat er voor sommigen een zekere dwang nodig is. Kijk naar de 500.000 mensen die al in Nederland zijn en die de Nederlandse taal nog steeds niet voldoende spreken om mee te kunnen doen.</p> <p>Mensen wordt duidelijk gemaakt wat er belangrijk is in de Nederlandse samenleving en dat het belangrijk is om de Nederlandse taal te spreken</p>
21 november 2006	Eerste	Vreemdelingenwet	Verdonk (VVD)	Wij vinden het juist belangrijk dat mensen kunnen meedoen in de samenleving, dat zij de Nederlandse taal moeten leren, dat zij moeten inburgeren.
21 november 2006	Eerste	Inburgering	Kox (SP)	Zij zijn de eersten die begrijpen dat het leren van de Nederlandse taal een absolute voorwaarde is om actief deel te nemen aan diezelfde samenleving, en gebruik te maken van alle burgerrechten die je hebt

			De Graaf (VVD)	<p>Het zou wel eens kunnen zijn – dat hoop ik ook – dat, nu er een slaagplicht is, ook de groepen die nu niet de vrijheid hebben om zich vanuit hun milieu te melden voor de cursus, toch de kans krijgen om in te burgeren, de Nederlandse taal machtig te worden en iets op te steken over de Nederlandse maatschappij.</p>
			Verdonk (VVD)	<p>Laat mensen die in Nederland komen dat recht ook pakken. Als zij niet willen, dan moeten zij die plicht als een plicht voelen. Als zij hun eigen verantwoordelijkheid nemen, de Nederlandse taal leren en inburgeren in de Nederlandse samenleving, dan hoop ik dat zij heel gauw hun plekje vinden in Nederland en gewoon lekker kunnen meedoen.</p> <p>Wat betreft het opgeven van de eigen cultuur of het praten over de problemen van de multiculturele samenleving heb ik steeds gezegd: wij moeten in Nederland een gemeenschappelijke basis hebben. Daarop is het nieuwe integratiebeleid gericht. Die basis bestaat uit: de Nederlandse taal spreken, de Nederlandse waarden en normen onderschrijven en je houden aan de Nederlandse regels. Laten wij genieten van al die culturen, maar laten wij er wel voor zorgen dat wij daarover met elkaar in één taal kunnen communiceren. Dat is niet de "gemeenschappelijke taal", zoals ik afgelopen zondag in Buitenhof hoorde; dat is gewoon Nederlands. Laten wij nou gewoon eens tegen elkaar zeggen dat wij gewoon de Nederlandse taal met elkaar willen spreken.</p> <p>Ik ga echter niet roepen dat wij een geweldige multiculturele samenleving hebben in Nederland, want die hebben wij niet. Er is nog een aantal problemen dat wij moeten oplossen. Er moet een gemeenschappelijke basis zijn. Laten wij eerst eens met elkaar de Nederlandse taal leren spreken. Dan kunnen wij eindelijk praten over de verschillende culturen. Dan begrijpen mensen elkaar weer</p> <p>Ik ben blij dat ik de steun van de Kamer heb voor het onderstrepen van het belang van het leren van de Nederlandse taal en het onderschrijven van de Nederlandse waarden en normen, kortom het inburgeren.</p>

18 januari 2007	Tweede	Justitie	Verdonk	Wij zijn aan de praat geraakt in de afgelopen jaren over de noodzaak van beheersing van de Nederlandse taal , de onaanvaardbaarheid van eerwraak en geweld achter de voordeur, over de gevaren van de fundamentalistische islam, over de voortgaande huwelijksemigratie en over hoe wij met elkaar om willen gaan.
15 februari	Tweede	Beperking meervoudige nationaliteit	De Wit (SP)	Bovendien geldt nu al een strenge naturalisatietoets, die onder andere een redelijke kennis van de Nederlandse taal eist van de persoon die Nederlander wenst te worden. Zou het dan nog echt verschil maken of deze persoon de banden met zijn oude land moet verbreken?
8 maart 2007	Tweede	Terugzending Antilliaanse en Arubaanse risicjongeren	Kamp (VVD) Sterk (CDA) Hirsch Ballin (CDA)	Mensen worden uit hun eigen omgeving weggehaald waar men een eigen taal spreekt, het Papiamentu. In Nederland hebben zij grote problemen met de Nederlandse taal . Zij kunnen niet voldoen aan de eisen in het land van herkomst en al helemaal niet aan de eisen in Nederland. Wat ons betreft, gaat de regeling in deze zin van tafel, omdat deze juridisch onuitvoerbaar is. Wij hebben in het regeerakkoord afspraken gemaakt, ook over de Nederlandse taal . Ik wijs erop dat in het coalitieakkoord op basis waarvan wij werkzaam zijn, ook is aangegeven dat de eis van de Nederlandse taal voor de verkrijging van het Nederlanderschap over de gehele linie voor het hele Koninkrijk is voorzien, dus ook voor mensen woonachtig in de Nederlandse Antillen en Aruba.
3 april 2007	Eerste	Regeringsverklaring	Balkenende (CDA)	Dat vraagt wederzijds respect en verdraagzaamheid van individuele personen en de gemeenschap waarin zij leven. Samen leven in Nederland is niet onvoorwaardelijk. De praktijk van dertig jaar integratie in inburgeringsbeleid toont hoe belangrijk beheersing van de Nederlandse taal en het hebben van werk is. Daarom werkt het kabinet aan het wegwerken van taalachterstand en een goede toeleiding naar de arbeidsmarkt
3 april 2007	Tweede	Vragenuur	Vogelaar (PvdA)	Er is meer dan twintig jaar met verschillende vormen geëxperimenteerd om naast de Nederlandse taal ook onderwijs in de eigen taal en cultuur aan te bieden aan kinderen van Turkse, Marokkaanse of een andere etnische achtergrond. De

				gedachte was dat kinderen effectiever Nederlands zouden leren als zij eerst de taal en cultuur van hun moederland leerden. Wij hebben met elkaar geconcludeerd dat onderwijs in eigen taal en cultuur niet effectief is gebleken.
19 juni 2007	Tweede	Beleidsprogramma 2007-2011	Balkenende (CDA)	Het kabinet heeft hoge ambities op het gebied van inburgering. Goede inburgering leidt tot kennis van de Nederlandse taal en de Nederlandse samenleving. Goede inburgering is de sleutel tot goede integratie, want zonder succesvolle inburgering is het zeer lastig om scholing te volgen, werk te vinden en met burens te praten
26 juni 2007	Tweede	Evaluatie Rijsoctrooiwet	Gesthuizen (SP)	Het verschil is dat het amendement Gerkens ervoor zorgt dat Nederlandse ondernemers tenminste de conclusies in de Nederlandse taal kunnen lezen. De SP-fractie vindt het echter noodzakelijk dat voor Nederlandse octrooiaanvragen geldt dat zowel de aanvragen als de conclusies in de Nederlandse taal worden verkregen.
28 juni 2007	Tweede	Gesloten jeugdzorg	Verdonk (VVD)	Naar mijn idee is dat niet het onderwerp van het debat van vandaag. Zojuist heb ik al gezegd dat wij kunnen beginnen met risicoprofielen op de consultatiebureaus. Wij moeten ervoor zorgen dat de ouders de Nederlandse taal goed spreken, want dat is cruciaal om in de samenleving te slagen
4 juli 2007	Tweede	Vervallen nationaliteitsvereiste notaris	Van Vroonhoven-Kok (CDA)	Daarbij komt dat in het wetsvoorstel ook nog een extra eis is opgenomen, namelijk dat de notaris de Nederlandse taal machtig moet zijn. Aan dit alles voegt dit wetsvoorstel nog een extra eis toe, namelijk dat je de Nederlandse taal moet beheersen. Je kunt dus worden geweigerd als je die taal niet beheerst, omdat wij ervan overtuigd zijn dat, als je de Nederlandse taal niet beheerst, je het werk van notaris in Nederland niet kunt uitoefenen
6 september 2007	Tweede	Dynamiek in islamitisch activisme	Van der Staaij (SGP)	De AIVD schrijft: 'Een in Irak weinig betekenisvolle gebeurtenis als het uitroepen van een islamitisch emiraat, had op geïslamiseerde jongeren in Nederland een enthousiasmerend effect. De verspreiding in de Nederlandse taal van dit type geweldsverheerlijkende lectuur, waarbij het martelaarschap eveneens wordt aangeprezen, heeft een radicaliserend en jihadistiserend effect op vooral jonge mensen.'

			Vogelaar (PvdA)	Ik kan met de motie akkoord gaan als ik haar zo mag interpreteren dat bevorderen betekent dat wij het gesprek aangaan met moskeebesturen over het belang van het aanstellen van imams die een opleiding in Nederland hebben gehad. Dat heeft immers het grote voordeel dat zij de Nederlandse taal heel goed beheersen en dat zij de Nederlandse samenleving goed kennen. Zo kunnen zij als imam een ontzettend belangrijke rol vervullen in de gemeenschap.
--	--	--	--------------------	--

Datum	Kamer	Onderwerp	Spreker	Passages
4 oktober 2006	Tweede	Beperking meervoudige nationaliteit	Azough (GroenLinks)	Vandaag spreken wij over naturalisaties en nationaliteiten. Dit debat is betekenisvol omdat het hoort bij deze tijd, een tijd waarin men zich een beeld probeert te vormen van de eigenheid van de nationale identiteit , een tijd waarin mensen lijken te hunkeren naar de nationale trots als tegenwicht voor vreemde invloeden.
19 december 2006	Tweede	Europese Top	Van der Vlies (SGP)	Overigens betreur ik de lauwe reactie van onze regering op vragen van de fracties van de SGP en de VVD over een proces tegen twee christenen die in Turkije gedaagd zijn wegens belediging van de islam en de nationale identiteit .

19 juni 2007	Eerste	Regeringsinzet Europese raad	<p>Van der Linden (CDA)</p> <p>Ten Hoeve (OSF)</p>	<p>Dat gaat niet ten koste van ons identiteitsgevoel. Als ik de Limburgse vlag hijs, mag niemand twijfelen aan mijn Nederlandse identiteit. Dat geldt ook als ik de Europese vlag hijs!</p> <p>Europa bepaalt intussen in sterke en in toenemende mate onze identiteit. Dat geldt, daar ben ik van overtuigd, voor vrijwel alle Nederlanders. Zoals vooral in de 19de eeuw in Nederland natievorming is opgetreden, waardoor een Nederlandse identiteit ontstond naast de lokale en de regionale identiteiten, zo ervaren wij allemaal dat er een Europese identiteit is en sterker wordt.</p>
--------------	--------	------------------------------	--	--